

Desmala Sure

Xo nasbike ke, sar ki to nasbikero! Urze Dêrsim Sodiro!

Vengê Dêrsimi

★ More 15 ★

★ Asma Paiza Verêne 1995 ★

"Biko biko cigerem, xora ke wazena raşti koka xo doz kere, raver bê Ma ra perske !
Dike dike cigeram, xora ke wazena raşti bimuse Ma kami me, onca bê Ma ra perske!
Velikem, velikam çimane xo akere, gosane xo ki vit kere êra mı rind goste!
Êro biko lazem , Ma ne Tirkime ne ki Kurri me, Ma Kirmanci me, Ma Elewi me...
Êre ez hêyranê azeva xo, Ma waire iqrarl me, waire mîsaivl me, waire Pir u Rayverl me..."

Teyestey - içindekiler

Adresa Nustenê:

Desmala Sure
Postfach 19 04
33049 Paderborn
Deutschland

Konte Pangê:

Desmala Sure
Konto : 871 3284 901
BLZ : 472 601 21
Volksbank Paderborn eG.
33098 Paderborn

Vae - Fiyatı:

İsveç : 25,-Kr.
Hollanda : 6 FL.
Alamanya: 5 DM
İsviçre : 5 F
İngiltere: 2 GBP
Fransa : 20,- Fr.

- 3 — Yayın Kurulundan
4 — Dersim Asla Sahipsiz Kalmayacaktır !
Atilla Kaynak
5 — Dersim Ulusal Sorunu ve Sosyalistlerin
Politik görevleri Seyfi Cengiz
7 — Başkent Patentli Kitapçık Üzerine
Hasan Küçük
13 — Alevi Özgürlüğü Sorunu Onur Eriş
21 — Name Dersim Tainêre Xofo Tainere Grano
Mirê Sewdaadê Weso! Metin Ataç
24 — Zarife Xanım Kimdir? Koyo Berz
27 — Survivals Among The Kappadokian Kızıl
baş (Bektash) (Kapadokya Kızılbaşları Arasında
Antik Kalıntılar) - Çeviri: Seyfi Cengiz
31 — Guk Koto Hêga Mane Koto Kar
Metin Ataç
33 — Siaset İsmail Şahin
36 — Çezna Kirmancie ra
Arekerdoğ: Ali Kağanaslan
37 — Onca Otuzsekiz! Keremê Mursay
38 — Vore Hasan Küçük
39 — Mesêla Şuaney ve Ağay ra
Aredaog: Kamer Taşbilek
40 — Memkê mî! Teypra guretae: Meme Koşkorta
42 — Wadbo (iv)! İsmail Şahin
43 — Dersim Welatê Mazlumo No
Gülseren Dağdeviren - Yoldaş Çayan Dersimli
44 — Dersim Mare Saltênet O
Hasan Hüseyin Cengiz
45 — Özgür Dersim'e Türkü Ahmet Çetinkaya
46 — Kursie Wendoğu (Wendego ra Mektuvi) -
Okur Kürsüsü (Okurlardan Mektuplar)
51 — İsveç Alevi Kültür Merkezi / Bultene
KORMIŞKAN (Ziwan û Kulturê Zazayan)
52 — Şêre Dersimi Seyd RIZA

Yayın Kurulu'ndan

Desmala Sure'nin çıkışından günümüze kadarki süreçte sürgünde ve ülkede önemli olaylar yaşandı.

Bunların bir bölümünü anımsatalım:

92 sonlarında Avrupa'da Dersim Kültür Geceleri engellendi.

Temmuz 93' te Sivas katliamı oldu.

93 Eylül'ünde Dersim'de Kamer Özkan, Ekim'de de 6 diğer devrimci öldürüldü. 94 Ekim'inde Dersim'de ormanlar, köyler yakıldı, köylüler göçe zorlandı. 12-15 Mart 95'te Gazi Mahallesi Ayaklanması oldu. Mart-Nisan 95'te dışarıdan Dersim'e aktarılan onbinlerce asker ve Mardin'den sevk edilen binlerce korucunun katılımıyla başlatılan operasyonlar hala devam ediyor. Ülkemize gıda ambargosu uygulanıyor, Özel Tim denen faşist birlikler halkı terörize ediyor, göç sürüyor.

Ard arda yaşanan bu olaylar Desmala Sure'de yıllardır ifade edilen görüşleri pratikte doğruladılar, pekçok insanlarımızın **Dersim Sorunu**'nu kavramasına katkıda bulundular.

Desmala Sure yayınladığı bildirimlerde bu olayları tek tek değerlendirmiş, görüşlerini ve tavrını açık ve net bir şekilde ortaya koymuştu. Ayrıca gücü ve olanakları ölçüsünde Dersim'le dayanışmayı örgütlemiş, çeşitli etkinliklere önyak olmuş, benzer etkinlikleri teşvik etmiş ve desteklemişti.

95 Mart'ında başlatılan operasyonlar halen devam ediyor. Son aylarda Dersim, sık sık Türkiye'nin gündemine oturdu. Günlük basında Dersim-Bosna tartışmaları yapıldı, paralellikler kuruldu.

Dersim'le dayanışmayı sürdürürelim. İki ateş arasında kalan halkımızın kendiliğinden direnişine omuz verelim, halkı yalnız bırakmayalım.

Her Dersimli'ye, hepimize görev düşüyor. Herkes bulunduğu yerde ve bildiği dilde Dersim'de olan bitenleri çeşitli şekillerde dünya kamuoyuna duyurmaya çalışmalı, dünyanın dikkatini **Dersim Ulusal Sorunu**'na çekmelidir. Avrupa'da yaşayan Dersimliler'in en önemli görevlerinden biri, sürmekte olan güncel olaylardan hareketle **Dersim Sorunu**'nu uluslararası platforma taşımak ve Dersim davası için destek toplamak olmalıdır.

Haydi görev başına

**Dersim'i Unutma Yoldaş,
Savun Nazlı Vatani!**

Dersim Asla Sahipsiz Kalmayacaktır!

Atila Kaynak

Sevgili Ulkem, Arslanlar yurdu, onurlu vatan Dersim! Sen bu sahipsizliği asla haketmedin. Parça parça yakılıp yıkılıyorsun. Halkın savunmasız. Çocukların, gençlerin, yaşlı insanların, kadınların, erkeklerin katlediliyor. Evlerini kızıl alevler sarmış canlı canlı yanıyor içindikiler. Sevdiklerimin yanmış etlerinin kokusu dağlarına, çiçeklerine sinmiş. Kesilmiş kulaklar, oyulmuş gözler, koparılmış kafalarla poz veriyor Hitler bozuntusu faşistler. Albümlere konuk edilmiş her bir parçası. Çırılçıplak vucutlar, paramparça edilmiş cinsel organlar satılık-uşak medyada teşhir ediliyor hergün. Ve de kimi sürgünü meslek edinmiş, kimi ülkesinden-toprağından koparılmış, kimi dağlarını mesken edinmiş Dersimli.

Onlar ki, çığlıkları bile korkutuyor haysiyetsiz ve korkak Osmanlı artığı T.C' nin faşist generallerini.

Onlar ki benim Kirvelerim, Msaivlerim, dostlarım, kardeşlerim. Yani tek mili benim sevgili halkım. Biliyorum ben onları, tanıyorum onları ben.

Dersim'in doğasıyla, halkıyla kahramanca direnişi faşist ve korkak T.C'yi çıldırtıyor. Yüzyıllardır pusuda ve haince diş biliyor. Uygun koşulları yaratmak ve gerekçeler bulmakla meşguldurlar hep. Ve derken beklediği fırsatı PKK ile yakalamış oldu. İşte görüldüğü gibi bugün Dersim 1938 de dahi yaşamadığı sürgünü ve katliamı yaşıyor. Açık ve sefaletle yüzyüze bırakılıyor. İki ateş arasında kalan Dersim acı çekiyor, kan ağlıyor. Üstelik her ikisinin de Dersim ülkesini ve halkının kimliğini inkar ediyor olması ve Dersim'in kendilerine ait olduğunu ileri sürmelerine rağmen!

Halbuki O ikisinden de değil ve olmak da istemiyor. O sadece ve sadece kendisi olmak, özgürce yaşamak üzere Dersim ülkesi ve O'nun halkı olarak kalmak istiyor. Görüldüğü gibi Der-

sim manzarası bir bütün olarak ortada. Hal böyleyken ve durmaksızın sürmekte olan bu katliamlar, zulümler karşısında eli-kolu bağlı ve müdahalesiz kalmak, halkımızı iki ateş arasında sahipsiz ve yalnız bırakmak, örgütlenmeye ve de mücadeleye karşı çıkan üzerlerine ölü toprağı serpili bazı tükenmişleri rahatsız etmiyor mu? İnsani duyguları bütünüyle öldü mü acaba? Halkın deyişiyile vıdanları hepten kurudu mu?

Ayrıca diğer sol örgütler içerisinde bulunan Dersimlilerin bu davaya hala duyarsız ve sessiz kalmaları, gözlerinin önündeki kara perdeyi kaldıramamaları ve nelerin kaybedildiğinin farkında değiller mi? Neden ülkenize sahip çıkmıyorsunuz? *Sessizliğinizi* koruma inadinızı hala sürdüreceksiniz?

Biz Desmala Sure'ciler uzun bir sureden beri Avrupa 'da ki Dersimlileri biraraya getirmek ve demokratik ölçüler içerisinde örgütlenmek için tüm maddi ve manevi olanaklarımızı zorlayarak oldukça verimli olabilecek bir çabanın içinde olduk. Kapı kapı dolaştık. Tek tek insanlarla görüştük. Epeyce insanın katılımıyla toplantılar düzenledik.

Amacımız örgütlenmek, gelişen olaylara zamanında devrimci müdahalelerde bulunmaktı. Halkımızı kendi kaderiyle başbaşa bırakmamak ve ülkenin kendisinde var olmak içindi. İşte bu devrimci hedefler içindir ki, Avrupa'dakilerine gerektiğinden fazla zamanımızı verdik. Verilmemesi gereken tavizler verdik.

Açıkçası bitkisel hayatı yaşayanları diriltmeye çalıştık olmadı. Dirilir gibi olanları da bizleri Avrupa ile sınırlı sözde bir yapılanmanın içerisine çekmeye çalıştılar!

Devamı sayfa 6 da →

Dersim Ulusal Sorunu

ve

Sosyalistlerin Politik Görevleri

Seyfi CENGİZ

Sosyalizmin fikirlerini yaymak, kapitalizme karşı mücadele etmekle yükümlüyüz. Bizleri sıradan bir demokrattan ayırt eden şey de bu sonuncu görevdir, yani kapitalizme karşı mücadele etmek ve sosyalizmi savunmaktır.

Dersim sosyalistleri yabancı hakimiyetine ve kapitalizme karşı mücadele gibi ikili bir görevle karşı karşıyadırlar.

Bu görevlerin ilki demokratik, ikincisi sosyalist karakterdedir ve her ikisi birlikte yürütülmek zorundadır.

Dersim Ulusal Sorunu'nu Dersimli sosyalistler gündeme getirdi. Bu iyi biliniyor. Bugün bu sorun etrafında anlamlı bir muhalefet oluşmuşsa, sosyalistlerin yıllardır yürüttüğü yürekli ve özverili siyasal faaliyetin sonucudur bu. Sorunun bilince çıkarılması, işlenmesi ve tartışılmasında oynadıkları rol, sosyalistlere ulusal-demokratik muhalefetin öncülüğü olanağını verdi. Bu, mücadele yoluyla kazanılmış, hakedilmiş bir konumdur. Sosyalistlerin demokratik görevlerini yadsıyan bir sosyalizm anlayışına sahip olsaydık bu konumda bulunmazdık.

Ancak, kendimizi salt demokratik fikirlerin propagandası ile, sadece demokrasi mücadelesiyle sınırlamayız. Sosyalizmin fikirlerini yaymak, kapitalizme karşı mücadele etmekle yükümlüyüz. Bizleri sıradan bir demokrattan ayırt eden şey de bu sonuncu görevdir, yani kapitalizme karşı mücadele etmek ve sosyalizmi savunmaktır. Kapitalizme karşı savaşmayanlar, sosyalist fikirleri propaganda etmeyenler sosyalist olarak tanımlanamazlar.

Kapitalizme karşı çıkmadan, ona karşı savaşmadan insanca bir dünya kurulamaz. Çünkü kapitalizmin

amacı insan değil kardır, yani insan sömürsüdür. Dahası bu sömürün artarak sürdürülmesidir.

Sınıf farklarına karşı mıyız? O halde kapitalistlere karşı mücadeleyi desteklemek, ona katılmak zorundayız. İşsizliğe, açlığa, yoksulluğa karşı mıyız? Herkesin işi olmasını, aç ve işsiz olmamasını istiyor muyuz? O zaman kapitalizme karşı çıkmak, onunla savaşmak zorundayız. **Pazar ekonomisi** veya **Serbest piyasa düzeni** adı da verilen kapitalizmin sınırları içinde kalarak işsizliği, yoksulluğu, sınıf karşıtıklarını kaldıramazsınız. Bu sorunlar kapitalizmin gelişme eğilimlerinin zorunlu sonuçlarıdır. **Sosyal adalet** ve eşitlik mi istiyorsunuz? Kapitalist özel mülkiyeti ve sınıfları kaldırmadan bu amaca ulaşamazsınız.

Ulusal sorunlarda demokrat, solcu veya devrimci olabilen pek çokları, konu sınıf farklılıkları, yoksulluk, işsizlik, konut, eğitim ve işçi sorunu gibi sosyal sorunlara geldiğinde son derece tutucu ve sağcıdırlar. Sosyal devrimden, sosyalizmden söz etmek onları ürkütür. Sosyal kurtuluş talebinin ulusal hareketin tabanını daraltacağı argümanına sarılırlar çoğu kez. Pek sık karşılaştığımız bu görüş altında toplumun yalnızca küçük bir azınlığını oluşturan yukarı sınıfların çıkarını gözetir. Ki bu sınıflar hiç bir ülkede ulusal hareketin temel gücünü oluşturmadılar.

Gerçek şu ki, açları, işçileri, işsizleri ve yoksul köylüleri kendi saflarına çekemeyen ulusal hareketler ba-

Ezilen ve sömürülen kesimler sosyalizmden korkmuyor. Sosyal devrim istemi ulusal hareketin tabanını daraltmaz, tam tersine bu tabanı genişletir.

şarılı olamamıştır. Ulusal hareketlerin temel güçleri her yerde toplumun ezici çoğunluğunu oluşturan bu sınıflar olmuştur. Sosyal devrim, yani sosyalizm hedefi ezilen sınıfları ürkütmez. Tersine bu sınıfları ulusal harekete kazandıran esas neden onların ulusal devrimin zaferinden sosyal kurtuluş ummaları olmuştur.

Bunun için de sosyalist bir partiye, PSD' ye (Partia Sosyalista Dersimi) ihtiyacımız var. Partileşme doğrultusundaki çabalarımızı hızlandıralım. Ülkemizin içinde bulunduğu koşullar parti sorununa daha ciddi biçimde eğilmemizi dayatıyor. Her geçen gün parti konusu daha bir aciliyet kazanıyor. Konuyu belirsiz bir geleceğe havale edemeyiz.

Sosyalizmi ürkütücü bulan kimi aydınlarımız toplumumuzun çok küçük bir kesimini oluşturan varlıklı çevrelerin sosyal devrim korkularını dile getiriyor. Çünkü, bu aydınların kendileri de yaşam tarzları, duyguları ve düşünceleri ile bu varlıklı ve imtiyazlı kesime aittirler.

Sosyalizm, aşağı sınıfların, mülksüzlerin çıkarlarını ve özlendlerini ifade ediyor. Ezilen ve sömürülen kesimler sosyalizmden korkmuyor. Sosyal devrim istemi ulusal hareketin tabanını daraltmaz, tam tersine bu tabanı genişletir. Çin' de, küba' da, Vietnam' da, Polonya' da, Angola, Mozambik ve Gine' de va daha pekçok başka ülkede ulusal kurtuluş hareketlerine sosyalist partilerin öncülük ettiğini unutmayalım. Ama bu partiler ulusal devrimi sosyal devrime kadar götürmediler, devrimi kesintiye uğratarak sömürülen yığınların beklentilerini boşa çıkardılar. Bu, onların sosyalizm anlayışından hareketle aydınların öncülük etmesinden kaynaklanıyordu. Kendilerine sosyalist diyen bu partiler sonunda devlet kapitalizminde karar kıldılar, iktidara geldiklerinde devlet eliyle kapitalizmi geliştirmeye koyuldular.

Özetle, sosyal devrim ve sosyalizm talebi ulusal devrim talebiyle çatışmıyor, aksine ulusal hareketin aşağı sınıfların desteğini alarak kitleleşmesine olanak tanıyor, devrimin başarısını garanti ediyor.

Tekrar başa döner ve yinelerssek: Sosyalistlerin görevi, her iki görüşümü altında (demokratik ve sosyalist) kurtuluş mücadelesini örgütlemek ve yönlendirmektir.

Bunun için de sosyalist bir partiye, PSD' ye (Partia Sosyalista Dersimi) ihtiyacımız var. Partileşme doğrultusundaki çabalarımızı hızlandırma-

lim. Ülkemizin içinde bulunduğu koşullar parti sorununa daha ciddi biçimde eğilmemizi dayatıyor. Her geçen gün parti konusu daha bir aciliyet kazanıyor. Konuyu belirsiz bir geleceğe havale edemeyiz.

Dersim Asla Sahipsiz Kalmayacaktır!

(Başaralı sayfa 4 te)

Sonuç olarak anlaşıldı ki bu insanlar Dersim'in gerçekliğini kavrayamadılar. Mücadeleyi, sadece yılda bir kaç sayı dergi çıkarmak olarak algıladılar. Kimileri de geçmişte içinde yaşadıkları sözde sosyalist örgütlenmedeki yaşam tarzına olan nefretlerine denk düşen sosyalizm karşıtı düşüncelerini haklı kılmanın telaşı içindedir. Kısacası böyleleriyle uğraşmak bize zaman kaybettireceğine inanıyorum. Zaman israfına Dersim'in artık tahammülü yoktur. Sürgünle sınırlı bir yapılanma uğraşı devrimciler için intihardır. Bundan böyle bütün olanaklarımızla ülkeye yönelelim. Savaşın sürdüğü ülke Dersimde Dersim'in militan öz örgütünü yaratalım. Bu uğurda ödenecek her türlü bedele bizler dünden hazırız.

Dersim asla sahipsiz kalmayacaktır! Yaşayacaktır Dersim!

Başkent Patentli Kitapçık Üzerine !

Hasan KÜÇÜK

Desmala Sure'nin 13. sayısında *Zaza Gençliği* 'ni eleştiren *Üç Mektuba Bir Cevap* başlıklı bir yazım yayınlandı. Söz konusu yazıyı, Desmala Sure' nin 12/2. sayısında yayınlanan mektuplara cevaben yazmıştım. Bizi *dinsiz* olarak suçlayan mektupların içeriğine ilişkin olarak; başkalarını *dinsiz* olarak suçlayanların tehlikeli olabileceklerini belirtmiş, okuyucunun dikkatini bu noktaya çekmeye çalışmıştım.

Ayrıca söz konusu mektuplarla *Zaza Gençliği* 'nin görüşleri arasındaki ayrılığı göstermek için, *Zaza Gençliği* 'nin bildirilerinden de bazı örnekler vermiş, *Zaza Gençliği* 'nin Kürt, Ermeni ve Yunan düşmanlığı yaptığını örneklemiş, buradan hareketle *Zaza Gençliği* 'nin devlet paralelinde bir politika izlediğini belirtmiştim. Yine her üç mektubun içerik olarak aynı olduğunu, hatta bir kaleminden çıktıkları konusunda kuşkulandığımı açıklamış, ayrıca bu mektuplarda bize karşı kullanılan dil konusuna da dikkatlerini çekmiş, mektup sahiplerinden edepli davranmalarını talep etmiştim. Öyle anlaşıyor ki konuya ilişkin uyarılarımı dikkate almayan *Zaza Gençliği*, Ahmet Fırat imzalı *Zaza Gençliği ve Komplo Teorileri* başlıklı kitapçıkla şahsıma ve Desmala Sure'ye yönelik başkent patentli bir küfürname yayınlandı. Belli insanların adreslerine gönderilen 28 sayfacık kitapçıkta benim iddialarımın cevaplandırılması yerine, Desmala Sure ve yazarlarına çirkin hakaretlerle saldı-

rılar tercih edilmiş.

Ahmet Fırat Desmala Sure' de yayınlanan *Zaza Gençliği* 'ne ilişkin bazı okuyucu mektuplarını ve benim yazımı aydınlatarak, eleştirileri *çamur ve iftira* olarak algılıyor. Yazar, *Zaza Gençliği* 'ne ilişkin eleştirilere karşılık saldırganlaşıyor, altından kalkamadığı eleştirileri geçiştirmek ve aldığı görevi ifa etmek üzere, alışık olmadığımız bir yöntemle saldırıyor.

Desmala Sure'nin attığı çamur ters tepti ve Desmala Sure' ye geri döndü. Onu kirletti, onu pisletti, onu alçalttı... diyor(a.g.kitapçık Sf.7)

Ahmet Fırat eleştirilerimizi *adilik ve rezillik numunesi istinatlar* olarak adlandırıyor, böylece kendisinin altından kalkamayacağı laflar ediyor.

Okuyucuya bu türden seviyesizlik ve saldırganlığın arkasında nasıl bir kişilik olduğunu anlatmaya gerek yok. *Kirli, pis, alçalttı, adilik, rezillik* gibi sözcüklerin kimler tarafından kullanıldığını burada ayrıca belirtmeye de gerek yok. Kimin ve neyin *alçaldığını* tartışırsak bundan zararlı çıkacak kişi Ahmet Fırat olacaktır. Bundan kimse kuşku duymamalıdır. Alçaklığın, alçalmanın, çukur olmanın ve çukurlaşmanın ne olduğunu ve kimlere yakıştığını iyi bildiğimizi Sayın yazara hatırlatmak, eğer *Zaza Gençliği* bize karşı saldırganca bir dil kullanmaya devam ederse, anladıkları dilden cevaplayacağımızı da burada belirtmek istiyorum.

Şimdi gelelim Sayın yazarın kitapçığına; hiç bir teorik değeri olmayan bu kitapçıkta, şahısma yönelik ayrılmış ön-lü - arkalı dörtbuçuk sayfacık var.

Benim, *Zaza Gençliği'* nin bildirilerinden aktardığım alıntıların kısalığından yakınan Ahmet Fırat, *Zaza Gençliği'* nin bildirilerinden uzun uzun alıntılar yapıyor. Zaten kitapçığın büyük bir bölümü de sözü edilen bildirilerden alıntılarla oluşturulmuştur. İnsanın aklına şöyle bir soru geliyor; amaç birilerini eleştirmek mi, yoksa *Zaza Gençliği'* nin bildirilerini yeniden yayınlamak mı? Yazar bu ikinci yolu tercih ediyor ve benim eleştiri yönelttiğim bildirileri ve başka bazı bildirileri yeniden tekrarlamanın yolunu seçiyor. Ahmet Fırat şöyle diyor;

Zaza Gençliği'nin dağıttığı bildirilerden aktardığımız bu alıntılar H. Küçük'ün Desmala Sure' de ki tüm iddialarını cevaplar mahiyette dir. (a.g.k.Sf.16)

Ahmet Fırat'a göre beni cevaplamanın yolu işte bu!

Peki Ahmet Fırat bu yolu neden seçiyor? Çünkü teorik gıdalarını başkalarından alanların, kendi başlarına söyleyecekleri bir şeyleri olmaz da ondan. Burada *Zaza Gençliği'* ne yönelttiğim eleştirileri yeniden tekrarlamayı gerekli görmüyorum. Merak edenler Desmala Surenin 13.sayısını okuyabilirler. Sadece bazı hatırlatmalarda bulu-

Ahmet Fırat bugüne kadar 50 bildiri dağıttıklarını belirttikten sonra;

H. Küçük bunlardan sadece 5'inden birer cümle alıyor ve saldırıya geçiyor. Tabi ki cümlelerin başı ve sonu kırpılınca anlam bütünlüğü de bozuluyor. (a.g.k. sf.9) diyor.

Yazar, benim 5 bildiriden birer cümle aldığımı, başımı ve sonunu da kırıp anlam bütünlüğünü bozduğumu söylüyor. Yazarın doğru söylemediğine kanıt olarak bazı bildirilerinden alıntıları okuyucuya bir kez daha aktarıyorum.

Toplumumuzun asli unsurlarından birisi olması sıfatıyla Zaza Gençliği her konuda olduğu gibi, idam cezası konusunda da kamuoyuna kanaatini açıklamak ister... Bilindiği gibi terör örgütü PKK'nin kanlı eylemlerinin sorumlularına mahkemelerde verilmiş kararların arasında çok sayıda idam hükmüde bulunmaktadır. İdam cezalarının infazı, yürürlükteki yasalar kapsamında bulunmasına rağmen tekrar tekrar tartışma konusu olmuştur... Suçluların cezasız, mazlum insanların savunmasız kalmasını istemeyen Zaza Gençliği idam cezasına karşıdır.

Bu alıntının hemen ardından yazara soruyorum: Beş bildiriden değil, bir tek bildirilerinden aktardığım bu alıntıda kaç tane cümle vardır?

Beş bildiriden birer cümle aktardığımı

*Ermeniler ile Dersimliler'in uzun yıllar barış içinde bir arada yaşadıklarını, Ermeni kiliseleriyle Kızılbaş tapınaklarının yan yana durduğunu, bu iki halkın birbirine kız alıp, verdiklerini, dolayısıyla bu iki halk arasındaki dostane ilişkilerin halklar arasında örnek teşkil ettiğini çok iyi biliyoruz. Hal böyle iken *Zaza**

Gençliği' nin Ermenilere ilişkin tutumuna ne demeli?

arak, Ahmet Fırat'ın *Zaza Gençliği'* ne yönelik eleştirileri cevaplama için tartışmayı başka noktalara çekerek beni cevaplamaktan nasıl kaçtığını okuyucuya sunmaya çalışacağım.

nasıl izah edebilirsiniz? Yukardaki alıntının tümünü bir cümle mi olarak düşünüyorsunuz? Yoksa sayın Ahmet Fırat cümlelerin ne olduğunu bilmiyor mu?

Bir tek bildirimlerinden böylesine uzun bir alıntıyı aktarmışsam ve aktardığım bu alıntılardaki ifade biçimi oldukça açık ve net ise bu demektir ki, tartışma normlara uygundur.

Gelelim bu bildiride söylediklerine, öncelikle bu baylar *suçluların cezasız kalmasını* istemiyorlarmış.

Peki suç işleyenler kim?

PKK'nin kanlı eylemlerinin sorumluları, burada kimsenin yorum yapma hakkı kalmamış ki, cümlelerdeki anlam oldukça açık. Bende yazımda, tam bu noktada *Zaza Gençliği'* nin, devlet ile aynı söylemlere sahip olduğu konusu oldukça belirgin olduğunu ifade etmiştim. Çünkü devlet te bu gerekçelerle PKK elemanlarına idam cezası vermiştir. Öyle deği mi?

Bir başka bildiriden aktardağım bir örnek ise şudur:

Osmanlı ordusunu arkadan vuran Ermeni milis güçlerinde olduğu gibi, Irak yönetimini sömürgecilikle işbirliği yaparak vuran, cephe açan Talabani güçlerini...

Emperyalist uşakları Ermeniler ile işbirliği yaparak uygulayan PKK'lıları Tel'in ederek ilerliyoruz.

Yukardaki alıntıdan da görüldüğü gibi Ermeni katliamını gizlemek için, Osmanlı savunucularının, T.C' nin ve *Zaza Gençliği'* nin söyledikleri bir ve aynı değil mi?

Söylenenler gayet net; *Zaza* halkının özgürlüğünü sözümlerine savunan bu baylar, tarihi çarpıtarak ezilen halklara karşı kin kusuyorlar. Onun için *Zaza Gençliği'* ni devlet ile aynı paralelde görüşler savunduğunu belirtmemde ki diğer bir neden de buydu.

Başka bir alıntıyı kısaltarak aktarıyorum.

DEP-PKK bağlamında ki bir seri eylemsel etkinliklerin büyük şehirlere yansması... T.C'nin yasal haklarını kullanmasına yol açmıştır.

Alıntıdaki beyanlar oldukça berrak. Yani, T.C.devleti haklıdır ve *Ezilen ulusun direncini kırma hakkı inkar*

edilemez.. gibi azgın faşist düşüncelerini cesurca beyan edebiliyorlar. T.C bile bunu söyleyemiyor!

Şimdi şu satırların sahipleri, *DEP-PKK eylemleri şehirlere yansınca, T.C. devleti yasal haklarını kullandı. Ve Ezilen ulusun direncini kırma hakkından* dem vururken, faşist T.C devleti ve milletiyle bölünmezliği için mücadelede atıldıkları demek olmuyor mu?

Baylar; bugün devletin bir başka *ezilen ulusun direncini kırmaya* dayalı tutumunu *yasal hak* sayanlar, yarın devletin *Kırmanc-Zaza* örgütlenmelerine karşı tutumunu da *yasal hak* sayacaklarına şüphe yok. *Zaza Gençliği'* devletin görüşlerini savunuyor dememin nedenlerinden biride buydu.

Yine benim, *Zaza Gençliği* devletin *PKK-DEP'e ilişkin görüşlerini tekrarlıyorlar....* biçimindeki değerlendirmemle ilgili olarak Ahmet Fırat şöyle diyor:

PKK'ya karşı çıkan veya PKK'nin yaptıklarını onaylamayan herkes devletin ağızıyla mı konuşmuş oluyor?(a.g.k. Sf.13)

Hayır Ahmet Fırat, PKK'yi eleştirmek farklı bir şeydir, devletin görüşlerini savunmak farklı bir şeydir.

Zaza Gençliği' ne karşı çıkışımın nedeni, *Zaza Gençliği'* nin PKK'yi eleştirirken, devletin PKK ve DEP'e ilişkin tutumunu haklı çıkarmaya çabalamasıdır. Zaten sorunun can alıcı noktası da budur.

Ahmet Fırat, *Zaza Gençliği'* nin Ermeni ve Kürt düşmanlığı yaptığına ilişkin tespitlerime ise, *Bunların tümü birer palavradan ibarettir diyor ve ekliyor, Zaza Gençliği'nin hiç bir halka düşmanlığı söz konusu olamaz* (a.g.k. Sf.13)

Şimdi bütün bu açık beyanlarınızdan sonra kim inanır ki? *Zaza Gençliği'* nin devletin 1915 Ermeni katliamını gizlemek için uydurduğu yalanları tekrarladığını, Kürtler'e ilişkin devlet politi-

Sivas'ta
37 can
yakanlar
T.C'den
icazetli,
faşizm
destekli
islami
gericilik
değil mi
Sayın
Ahmet
Fırat?
Bunlara
karşı
çıkılmak
neden
yanlış
olsun?

kası savunduğunu bildirimlerinden örneklemişim. Yazar her nedense bu konuya hiç değinmiyor, yazdıklarına *palavradır* diyor. Ahmet Fıratın benim iddialarıma cevap vermesi ve *Osmanlıları arkadan vuran Ermeniler ...* tespitine bir açıklık getirmesi gerekir. *Palavradır, hiç bir halka düşmanlığımız yoktur* diyerek işin içinden çıkmazlar.

Burada bir hatırlatmada bulunayım; 1994'te *Zaza Kültür Yayınları* arasında çıkan A.H.Dedekurban'nın kitabının son sayfasında *çıkartılacak eserler arasında Zazaistan'da Ermeni mezalimi...* ile ilgili bir kitabın yayınlanacağı ilan edilmişti. Bu güne kadar el altından dağıtılmadıysa, Ahmet Fırat'ın kitapçığında verilen isimler arasında böyle bir kitaptan hiç söz edilmiyor. Merak ediyorum doğrusu, yayınlasınlar da şu *korkunç mezalimi* bizde öğrenmiş olalım!

Ermeniler ile Dersimliler'in uzun yıllar barış içinde bir arada yaşadıklarını, Ermeni kiliseleriyle Kızılbaş tapınaklarının yan yana durduğunu, bu iki halkın birbirine kız alıp, verdiklerini, dolayısıyla bu iki halk arasındaki dostane ilişkilerin halklar arasında örnek teşkil ettiğini çok iyi biliyoruz. Hal böyle iken *Zaza Gençliği'* nin Ermeniler'e ilişkin tutumuna ne demeli?

Ahmet Fırat, benim *Zaza Gençliği T.C'yi protesto etse, o yine devlet yanlısıdır* (a.g.k. Sf.8) dediğimi yazıyor.

Bu cümleyi tırnak içinde aktarmış, bana ait bir cümle imiş gibi göstermeye çalışıyor. Dediğim tamıtamina şöyledir:

Zaza Gençliği' nin T.C'yi sık sık protesto ettiğini varsayalım, protesto etmek yetiyormu? T.C'yi de protesto ediyoruz demek, Zaza Gençliği'nin devlet yanlısı politika izlemediği anlamına gelmez. (Desmala Sure sayı 13, Sf.11)

Benim burada *Zaza Gençliği'* ne yönelttiğim soru, protesto etmenin yeterli olup-olmadığı bağlamındadır. Ahmet Fırat sorumu cevaplayacağı yerde, *Desmala Sure T.C'yi yapmaktan mı protesto ediyor?* tarzında karşı so-

ruyla supekülasyon yapıyor, demogojie baş vuruyor.

Sayın Fırat;

Desmala Sure T.C'yi protesto etmeyi, teşhir etmeyi yeterli görmüyor.

Desmala Sure halklarımızı T.C'nin esaretinden kurtarmak için ulusal kurtuluşu öneriyor. Anlatmaya çalıştığım bir yönüyle de budur. Ancak siz ve yandaşlarımız bunu anlayamıyor ve de anlamak istemezsiniz!

Desmala Sure'nin 13. sayısındaki yazımda, bir çok konunun yanı sıra, okuyucu mektuplarından da anlaşıldığı üzere, Dersim adının kendisine bile tahammül edemeyip tekpi gösteren bir kısım mektupların sahipleri sadece *Zaza* adını kullanarak, Kırmanc sorununu kavram bazında da olsa görmezlikten gelmeleri nedeniyle bu noktada bir teorik tartışma yürüttüm. Ayrıca *Zazaistan* sözcüğünü kullananların *Zaza* sözcüğünün arkasına getirilen *-istan* eki ile türetilen bu sözcükteki yeni ilavenin dilimize uygunluk teşkil etmediğini, bu bakımdan bu sözcüğün kullanılmasının yanlış olduğunu anlatmaya çalıştım ve bununla ilgili Ahmet Fırat'ın tepkisi şöyle;

Bir diğer mühim nokta; Zaza Gençliği'nin Zaza Ülkesi için kullandığı coğrafi terim Zazaistan dır...

Bütün söyledikleri bundan ibaret ve yazar konuyu tartışacağına şöyle devam ediyor.

H. Küçük'ün tüm bu gerçekleri devletin görüşleriyle...nasıl bağdaştırabildiğine akıl erdirmek oldukça güç. Bu durum H. Küçük'ün samimiyezsizliğinin...göstergesdir(a.g.k.sf.16)

Anlaşılan Ahmet Fırat benimle tartışma yerine, beni karalamayı görev edinmiş. Görevi bu olunca da sözcük seçiminde oldukça titiz davranmış.

Baylar; *Zaza Gençliği'* nin hangi konularda devlet yanlısı bir politika izlediğine ilişkin benim görüşlerim oldukça açıktır. *Zazaistan* kavramını kullandıkları için *Zaza Gençliği'* ne devlet yanlısı demedim.

Zaza halkının özgürlük mücadelesinin süreci içerisinde kopyacığa yer olmadığı, *-istan* eklentileriyle özgürlüğün savunulamayacağını, dolayısıyla *Zazaistan* kavramının yanlışlığını açıklamaya çalıştım. Ahmet Fırat bu konuya girseydi daha iyi olacaktı. Ancak kendisi, yazdıklarını bildiğimiz konuların tekrarına sarıldı.

Buradan da anlaşılıyor ki; Ahmet Fırat tartışmaktan yana değil, bizi karalama görevini üstlenmiş. Yani bu bayların Zaza halkının özgürlük sorunu diye bir sorunu yok. Ayrıca olamazda...

Ahmet Fırat neden *Zazaistan* kavramının doğruluğunu haklı gerekçelerle açıklama yerine, kişileri hedef alarak küfürnameler yazarak adreslerine postalama yöntemini tercih ediyor?

Bunun tek açıklaması olabilir o da şu: Devlete olan hizmet aşkı. Kafa karışıklığı yaratmak, devrimci, ilerici unsurları kitleler içerisinde aşağılayıcı sözcüklerle yıpratmak ve dikkatleri dağıtmak...

Ahmet Fırat, kitapçığının bir başka bölümünde de Desmala Sure'nin 2. sayısından aktardığı bir alıntıyla, söz konusu yazımdan aktardığım şu ifadelerimi yalanlamaya çabalyor.

Desmala Sure'de din ile ilgili Desmala Sure'yi bağlayıcı herhangi bir açıklama yapılmış değil... vb. Ancak Ahmet Fırat'ta çok iyi biliyor ki, Desmala Sure uzun bir dönemdir yayın yapıyor. Son iki yıldır yürütülen tartışma ve birlik toplantılarından sonra yeni katılımlar olunca bir bildirge imzalandı. Ve Desmala Sure bu yeni oluşumun yayın organı olarak kabul gördü. İlk sayısı da 11/1 diye çıktı. Benim açıklamam bu döneme ilişkindir. Bu yeni dönemde din ile ilgili yapılmış herhangi bir açıklama yoktu. Bu soruna değinmem, *Zaza Gençliği'* nin bir mektubu nedeniyle olmuştu. O mektupta biz *dinsiz* olarak adlandırılıyorduk. Oradaki *dinsiz* kelimesinin söyleniş biçimi şeriatçılık kokuyordu. Bu tehlikeli mantığa işaret etmek için, bazı örnekler verdim. Mektup Sahibinin bizi *dinsiz* olarak adlandırması, birlik tartışmaları ve bildirgenin çıktığı döneme denk düşüyor.

Bir toplantıda Alevilik ile ilgili bir grup insanla yaptığımız tartışma ve bildirgede yer alan anti-teokratik görüş *dinsiz* olarak suçlanmamızın nedeni olduğunu düşünüyorum. Ayrıca biz belli insanlar, ateist olduğumuzu gizlemiyoruz. Fakat Desmala Sure ile çalışan ya da Desmala Sure'yi destekleyen her kesin ateist olması gerektiğini de söylemiyoruz. Biz, insanların dini inançlarına saygı gösteriyoruz. Dini baskı aracı olarak kullananlara gelince onlarla hiç bir ilişkimiz olamaz.

Ahmet Fırat Desmala Sure'nin 2. sayısından;

İslami gericiliğe karşı mücadele bugün her zaman olduğundan daha büyük önem taşıyor... biçiminde bir aktarma yapıyor. İyi de yanlışlık bunun neresinde?

İslami gericiliğe karşı çıkış neden kabul görmüyor?

Eğer gericilik ise, ister bu İslami kökenli olsun, ister başka bir dine ait olsun karşı çıkılması gerekmez mi?

Yoksa *İslami gericilikten*, dini İslam olan her kese savaş ilan ettiğimizi mi anlıyor bay Ahmet Fırat?

Anlaşılan yazar bu mücadele anlayışımızdan oldukça rahatsız ve bu rahatsızlığını, şahsında saklı da olsa dışa vuruyor. Halbuki olaylar henüz çok taze:

Sivas'ta 37 can yakanlar T.C'den icazetli, faşizm destekli İslami gericilik değil mi Sayın Ahmet Fırat? Bunlara karşı çıkmak neden yanlış olsun?

Ahmet Fırat başkalarını suçlamaktan vaz geçmeli ve kendisi kimden yanadır, (şahsen kimden yana olduğunu biliyorum ya!) onu açıkça belirtmelidir! Eleştiri kendi içinde bir görüş taşıyorsa eleştiri özelliğine sahiptir. Yazarın kendisi ne düşünüyor önce onu yazmalı ki; insanlar kendisini tanıyabilsin. Ayrıca onun bunun kitaplarını yayınlamak iyi de biraz da kendiniz belli konulara ilişkin yazın ki, ne dediğinizi bilmiş olalım.

Yazar, başkent patentli kitapçığında-Desmala Sure'ye yazı yazan onlarca kişiyi hedef alıyor ve *Mehmet Doğan'dan, Sivasın müslüman halkı,*

Amacımız demokrasi geleneğini yaygınlaştırmak, farklı düşünceleri okuyucuya ulaştırmaktır. Bugüne kadar yapılan budur ve Desmala Sure var olduğu müddette de bu demokratik tutumunu sürdürecektir.

Maraş'ın müslüman halkı katil halklardır. cümlesini aktardıktan sonra, bunun *utanç verici* olduğunu belirtiyor. Biz cümlenin yalnız başına yanlış anlaşılabilceğini bir yana bırakalım, alıntıdaki satırların hangi zaman diliminde ve hangi sebeplerle ifade edildiğini bildiği halde, demokrasi ve Alevi halkına olan hıncından olacak ki, hiç değinmek istemez Sayın yazar. P.Uşene Tikmi'nin Pir dergisinde yayınlanan bir masalı nedeniyle hayretler içine düşüyor. Kendince bazı yorumlar yapıyor. Pir dergisi bizim dilimizden yazılar yayınlıyorsa burada yanlış olan ne?

Sözü edilen dergi değişik kesimlerden insanların görüşlerini yayınladığı için bay yazar buradan hareketle, *Desmala Sure'nin İslamcı yazarlarla kol kola* olduğu sonucuna varıyor. Bu iddianıza kargalar bile güler Sayın Ahmet Fırat!

Bay yazar devamla Desmala Sure kadrolarının eskiden *Kürt milliyetçiliğini savunduğunu* iddia ediyor. Kendince kanıtlamak için de bir çok arkadaşımızın yazılarından alıntılar yapıyor. Halbuki arkadaşlarımız *geçmişte Kürt milliyetçiliğinden etkilendiklerini* açıkça ifade ediyorlar. Yine yazar, *M.Düzgün ve H. Torneçengi* için *Kürtçü* derken, *Kürtçülüğün* ne demek olduğunu bilmiyor ve bilmediği için de ilginç iddialarda bulunuyor.

Yukardaki anlatımların ışığında; Sayın yazarın mazlum Kürt ulusuna ilişkin düşmanca tutumunun ötesinde, milliyetçilik ile milliyetçilikten etkilenmenin arasındaki farkı idrak etmediği ve kapasitesinin yetmediği alanlara el attığı okuyucu hemen anlayacaktır.

Hemen belirteyim ki, yazarın kendisiyle farklı dillerden konuşuyoruz.

Kürtler ve devlet için aynı kavramları kullananlarla, ezen-ezilen ulus milliyetçiliğinin farklılığını anlamayanlarla aynı dili konuşmamız mümkün değildir.

PKK için *faşist* sözcüğünü sarf edenler aynı terimi devlet için sarf etmekten özenle kaçınıyorlarsa, bunun arkasında yatan nedenlerin bilinmesi gerekir.

Çünkü yazarın ilgi alanı farklı. İnsanların geçmişte ne yaptıkları ve neyi savduklarıyla ilgilenen ve kişiler hakkında kimlik bildirimini militarist bir tavırla talep eden Ahmet Fırat, her ne hikmetse kendi kişiliği üzerine söz etmez. Örneğin, Sayın yazar bazı okuyucu mektuplarından hareketle Desmala Sure'yi kendince köşeye sıkıştırmaya yelteniyor. *Zaza Gençliği'* ne yönelttiği eleştirilerden dolayı okuyucu Musa K. için;

Desmala Sure bu provakatörün ismini derhal açıklamalıdır... şeklinde emir buyuruyor!

T.C. devletinin eğitim terbiyesiyle mükemmel yetiştiği ve bu terbiyeyi tam da hakkıyla benimsediği hemen anlaşılıyor...

Bay Yazarın Musa K. adının açıklanmasını tam da militarist bir tarzla talep ettiğini yukarıda belirtmiştim. Bu davranışıyla zor duruma düştüğünün farkında mı bilmiyoruz, ancak kendisinin özel fobilerinin olmasını anlayışla karşılıyor. Farklı insanların farklı fobileri olur. Sayın yazarın da kişi adlarından oluşan bir kolleksiyonu arşivinde bulundurması fobisi neden olmasın ki!

Baylar; Desmala Sure, Dersim geleneğini yaşatmaya çalışan demokratik bir platformdur. O paylaşmadığı ve en karşı görüşleri de yayınladı-yayınlıyor.

Amacımız demokrasi geleneğini yaygınlaştırmak, farklı düşünceleri okuyucuya ulaştırmaktır. Bugüne kadar yapılan budur ve Desmala Sure var olduğu müddette de bu demokratik tutumunu sürdürecektir.

Desmala Sure, demokratik kurallar içerisinde, tartışıyor-tartıştıyor.

Ancak, Ahmet Fırat ve benzerleri anlamazlar. Çünkü devlet icazetli kafalılarının kapasitesi ve mantığı bu...

Ve bir kez daha hatırlatıyorum!

Desmala Sure'de yazarlar yazılarını, okuyucular mektuplarını imzalarıyla yazıyorlar. Sayın Ahmet Fırat, isim kolleksiyonunu rahatça zenginleştirebilir...

Alevi Özgünlüğü Sorunu

Onur Eriş

**Biraz
duyarlı
olmak
ve ön
yargılardan
uzak
kalmak
kaydıyla
görülecek-
tir ki
Alevi
halkının
kurtuluşu-
na giden
yol özgür
Dersim'e
çıkart.**

Alevi, iyi ve kötü günlerinde kenetlenerek uzun tarihi sureci bir arada yaşamış, ortak bir kültür ve dini inancı paylaşmış, ağır zorbalık şartlarını hiçe sayarak varlığını ve kişiliğinin simgesi olmuş kimliğini korumayı başararak günümüze onuruyla taşımış bir halkın genel adıdır.

Aleviler, yaşadıkları tarihi süreç boyunca, gerçek anlamda ve tarihi kanıtların doğruladığı kadarıyla bir Dersim'i kendilerine yurt edinmişlerdir. Alevi ismi Dersim'le özdeşleşmiştir. Dersim'de artık bir isyan adıdır Alevi. Haklı bir kavga, onurlu bir kişilik, isyancı ruhlu bir Halk'ın adıdır O.

Alevi, çok isimli Dersimli'nin bir diğer adıdır, deyim uygun düşerse kod adıdır. Alevi, Dersim'li, Kırmanc tanımları biri diğerinin yerine kullanılabilen, aynı anlamı taşıyan farklı ifade biçimleridir. Somut bir olgu olarak kabul görmesi, bu halka karşı sorumluluğumuzun gereği sayılacaktır. Alevi özgür-

lüğü ile Dersim sorunu ilişkisi aynı bütünün iki ayrı cepheden analize edilmesini andırıyor.

Kimi Türkçe konuşan Aleviler dışta tutulursa, Dersim dışında ancak Dersim orijinli Alevilerin iktisadi ve siyasi nedenlerle yaygın olarak Anadolu sathına dağıldıkları yaşanan günümüz gerçeğidir.

Dersim'li, Osmanlı'dan T.C.'ye uzanan tarihini durmak bilmez bir vahşet, bir barbarlık, dizginsiz bir devlet terörü uygulamalarıyla dolu olarak anımsar. Bugün de, bu halkın kendini ayrı olarak görmesine tahammül bile gösterilmeden, diğer şeylerin yanı sıra, küçük yerleşim birimlerine kadar her yere camiler inşa edilerek zoraki ibadete zorlanılıyor. Ancak, Kürt sorunu çıkmazını aşma amacıyla, Alevileri yanına çekme planlarının bir parçası olan **Alevilere cem evi** tartışmalarının radyo ve televizyonlarda yapılıyor olması kaba bir ikiyüzlülük örneğidir. Dersim'de bir soykırım

hedefli operasyonlarla, İstanbul'da ki provokasyonlarla bu tartışmalar aynı döneme denk düşmüştür.

Alevi Dersim halkının uzun yıllar bağımsız olarak yaşadığı topraklar, yani Ülke'si bugün düşman çizmesi altındadır, sömürgeleştirilmiştir. Vahşice talan ediliyor. Konuştuğu dili ve kültürü yasaklıdır. Dini yasaklıdır. Meşru varlığı ve kimliği inkar edilmiştir. En ilkel, özel ve tipik sömürge yasalarıyla yönetiliyor. Her an bedeli ağır katliam ve siyasi infazlarla karşı karşıya bir yaşam sürdürüyor.

Tarihi boyunca, egemenlerce tutuştuğu haklı kavgalarda politik istem ve özelemleri hep önemli bir yer tutmuştur.

Bugün de politik istem ve özelemleri uğruna, kararlı ve militan bir savaşım yolunu benimseyeceğini Dersim'de ki yaşamı, sömürgeci talan ve vahşet, devletin akıl almaz provokasyonları bizzat dayatmıştır.

**Bugün Dersim politikası olmayanların, yarın yaşanacaklar karşısında ya derin bir sesizliği tercih edeceklerdir, böylece zulüm ve vahşetin dolaylı destekçileri olma konumuna düşeceklerdir. Ya da kimliğini unutup gelişecek bir Dersim ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine karşı açık bir tutum sergileyeceklerdir.
Orta bir yol olmayacaktır.**

Biraz duyarlı olmak ve ön yargılardan uzak kalmak kaydıyla görülecektir ki Alevi halkının kurtuluşuna giden yol özgür Dersim'e çıkar.

Kitabi bilgi ve doğmatik kalıplarla zihinleri bunalmış kimilerinin bunu görmeme yoksunluğu şaşırtıcı değildir. Hele marksist geçinen aydınların! Marksizm'in somut şartların somut analizine dayandığı olgusunu kavramaktan yoksun kaldıklarını yaşadıkları pratiklerinden görmek zor olmuyor.

Eğer Marksist klasikler ve kimi çevrelerin biat ettikleri *kutup* lar, bugün, Dersim sorununa ilişkin birşeyler yazmasöyleme durumunda olsalardı, şu an söylediklerimizi anlamakta zorluk çeken bu fukara aydınların buna gözü kapalı *amin* diyeceklerini yadırgamamak gerekiyor.

Aslında bunlar, tüm vahşi barbarlığa karşı ulusal varlığını ve kimliğini bir isyan geleneğiyle günümüze, günümüz kavgalarına miras olarak ta-

şıyan bir halkın çok, çok gerisindeler. Değil bu halka önderlik etme, sorunlarını çözme yeteneği, zorbalığın üstüne birlikte yürüme cesareti sergileyecek bir yürekten de yoksundurlar.

Nasıl, bir Kürt Meselesi'ne ilişkin kimi siyasi örgütlerin-partilerin geri teori ve siyasetleri bugün yaşamın dayattığı katı gerçeklere çarpıp tel, tel dökülmüşse, bu durum örgüt savunucularını kaçınılmaz bir zora sokmuşsa ve tasvip görmeyen bir pratik sergilemeye itmişse, aynı şey bir Dersim sorununda kaçınılmaz olacaktır. Bugün Dersim politikası olmayanların, yarın yaşanacaklar karşısında ya derin bir sesizliği tercih edeceklerdir, böylece zulüm ve vahşetin dolaylı destekçileri olma konumuna düşeceklerdir. Ya da kimliğini unutup gelişecek bir Dersim ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesine karşı açık bir tutum sergileyeceklerdir. Orta bir yol olmayacaktır.

Dersim sorununun gündeme sokulma çabalarına

alerjisi olan kimi kaba tutum sahiplerini de anlamak zor değildir. Gerçeği sorulursa, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olan bu kişilik okuma, araştırma, inceleme zahmetine katlanmaz. Yanı sıra, yapılan inceleme ve araştırmalar da ortaya konan emeğe en azından saygı duyma erdeminden de yoksundur.

Tecrubelerin tarihi ve günümüz gerçeğinin gösterdiği, Alevi sorununun bir inanç, bir kültür sorunu olması yanında, esas olarak siyasal bir sorun olmasıdır. Özgür bir ülke inşa etme, özgürlük sevdası olan bir halkın sorunudur. Siyasal iktidarı yıkma, sömürgeciliğin ekonomik, siyasal, kültürel vb. dayanaklarını ortadan kaldırma sorunudur.

Alevi inanç sahibini çirkin bir ayrıma tabi tutan, evini başına yıkan, köyünü, tarlasını, doğasını yakan, sorgusuz infazlarla yaşamını yok eden siyasal bir erk değil midir? Her tür meşru ve demokratik haklarını gasp eden, kimliğini inkar eden, dilini, dinini, kültürünü yasaklayan burjuva kapitalist Türk devleti, sömürgeci sistemin kendisi değil midir? Bütün bu sorunların çözümü bir iktidar değişikliği sorununa, bir devrim sorununa bağlanmamış mıdır?

Politik içeriğini boşaltarak, yalnızca Alevi sorununun kültürel yanıyla ilgili bazı çevrelerin, her fırsatta olayların siyasi bir boyut kazanma-

Son Alevi ayaklanmaları ve eylemlerinde ki kitlesel boyut kaale alındığında, neden kimi çevrelerin ısrarla gelişmeleri belli amaçlarına varmada araç olarak kullandıkları anlaşılır olmaktadır.

sını engelleyici, mücadeleyi yozlaştırıcı, son tahlilde devrim karşıtı tutum ve davranışları amaca ulaşmada yetersiz kalıyor. Gerçekler gölge-lenemiyor.

Son gelişmelerin de kanıtladığı somut olgu, Alevi ayaklanma ve eylemlerinin mevcut sistemi hedef almış olmasıdır. Devletin karakolu basılmış, polisi, tankı rehin alınmıştır. Eylemlerde *Katil Devlet, Katil Polis, Hükümet İstifa, Kahrolsun Faşizm* vb. siyasi içerikli sloganlar haykırılmıştır. Sloganlar ülke sınırlarını aşarak Avrupa'nın çokça bölgesinde onbinlerin gür ve kararlı sesine karışmıştır. Tüm alanlarda egemen olan şey, aynı zamanda ortak siyasi istem ve özelemlerde buluşmasıdır. Hükümetin politikası ve tüm düzen partileri eleştirilmiştir.

Ayrıca bununla, Dersim ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinde, Anadolu sathına ve yurt dışı ülkelere yaygın olarak dağılmış Alevilerin en yakın ve yatkın destek güç olduklarının işareti verilmiştir.

Siyasi iktidar kurumlarını hedef alan Alevi ayaklanmalarının temelinde yatan gerçeği görme, bundan öğrenme, onurlu, duyarlı, marksist bir Dersim politikası oluşturma asli bir görev olurken, herkesten daha çok halkçı kesilen popülist örgütlerin/partilerin durumu basit manevralarla kotarmaya çalışması şaşırtıcı olma-

mıştır.

Alevi toplumu hep ezilen bir toplum olmuştur. Ezilenlerin sorunlarına sahip çıkmak, meşru ve demokratik haklarını savunmak ve bunun için mücadele etmek sosyalist olmanın bir kriteri sayılırken, bu tutumu *mezhepçilik, ayrımcılık yapıyor* denilerek eleştirmek kendi ayıbını kamufle etme gayretidir. Zorbalığa, çağdışılığa, ayrımcılığa onay vermektir. Bu tutumun aslında siyasi onurla bağdaşır yanı olamaz.

Eğitim görevimizi sürekli kılmak koşuluyla dini, yalnız birey için özgürlük alanı saymak, bireyin hakkı olarak *din ve vijdan özgürlüğü* istemini program kapsamı içinde teminat altına almak sosyalistlerin görev alanına girer. Hassas bir yaklaşım gerektiren konuda atılacak her sektör adım marksist perspektife uzak düşecek, yanlışları fırsat olarak kollayan milliyetçi ve şöven akımlar gelişip güçleneceklerdir.

Sosyalistler kapitalist sisteme karşı olan tüm mücadeleleri destekleme, bunları işçi sınıfı savaşıyla koordine ederek ortak iktidar hedefine yöneltme görev sorumluluğu taşırlar. Zira, işçi sınıfının mücadelesiyle birleşmemiş bir ezilenlerin mücadelesi kendi başına cılız kalmaya ve yenilmeye mahkumdur. Ters bir durum, ezilenlerin güçlü mücadelesiyle birleşmeyi başaramamış bir işçi

sınıfı savaşıma da aynı akibeti paylaşmaya itilecektir.

Yukarıda anlatılanların ışığında, bugün Dersim, demokrasi sorunlarının doğru bir açıklamasının yapılması, burjuva demokrasisine beslenen hayallerin bertaraf edilmesi günün önemli görevi olacaktır.

Nedir Alevi özgürlüğü?

Soyut ve genel bir Alevi özgürlüğü düşünülemez. Ezilen konumundaki Alevi toplumunun gerçekten laik ve demokratik bir düzen yanlısı olduğunun genel kabul gördüğü düşünülürse, bu halkın özgürlük istem ve özelemlerinin doğru bir eksene oturtulması büyük önem taşıyor. Son Alevi ayaklanmaları ve eylemlerindeki kitlesel boyut kaale alındığında, neden kimi çevrelerin ısrarla gelişmeleri belli amaçlarına varmada araç olarak kullandıkları anlaşılır olmaktadır.

Demokrasi ve politik özgürlükleri elde etme gibi asli bir görevi olan Alevi halkının ufkunu daraltma, yanlış hedef gösterme, gerici siyasal iktidarların oy potansiyeli ve koltuk değneği yapma çaba ve girişimlerinin yoğun ve yaygınlığı bilinen durumlardır. Ancak bilinen başka bir gerçek te, ne kimi düzen eklen-tisi Alevi düşkünleri, ne bu halkın bağısız bir kimliğini bile göremiyen, her fırsatta kaba saldırı yöntemlerini seçen, sığ görüşlü kişi ve örgütlerin bu halkın özgürlük ve demokrasi is-

temlerine çare olamaya-
caklardır. Çoğu çaba ve
niyetin de Marksizm'e
sırt çeviren kişiliklerce
ortaya konulduğu dikkat
çekici olmaktadır.

12 Eylül rejimi, yarattığı
korku ve yılgınlık orta-
mında, başka şeylerin
yanında solu da fiziki ol-
duğu kadar manevi ve
ideolojik olarak tahrip
etti.

Özellikle bu döneme
denk düşen, Mark-
sizm'den uzaklaşmanın
işareti sayılan, proleter-
ya diktatörlüğü terimi-
nin seyrek, yada hiç kul-
lanılmaması, yine de
Marksizm olarak lanse
edilen *yeni politika* la-
rın oluşturulması çözüm
sayılmaktaydı! Mark-
sizm-Leninizm'i savun-
mak, sınıf tahlillerini
esas almak, sınıf tutumu
sergilemek *hata*, burju-
vazi önünde utanç verici
diz çöküş, siyasal rejim-
in eklentisi olma bu dö-
nemde bir *erdem* di!

Yıllardır çoğu popülist
örgütlerin yaşadığı ve
bugün bir türlü de aşıla-
mayan bunalımlarının
sınıfsal kaynağına inil-
diğinde, 12 Eylül'ün ya-
rattığı kişiliğin etkileri
bariz biçimde görülecek-
tir.

Konumuzla ilişkisi açı-
sından ve en önemlisi de
burjuva demokrasisine
övgü, soyut demokrasi ve
eşitlik fikirlerinin bu
dönem adeta boy verme-
siydi.

Politik ortam bugün hiç
bir dönem olmadığından
çok daha canlıdır. Deni-
lebilir ki, demokrasi
tartışmaları bu kadar

uzun süre genel olarak
toplumun gündemine
girmemiş ve tartışılma-
mıştır. Bu bir gelişme-
dir. Yalnız, sevindirici
olmayan, üzerine özel bir
itinayla gidilmesi gerek-
li somut durum özellikle
politik özgürlükler ve
demokrasi sorunundaki
yaklaşımların çarpık ol-
ması, tartışmaların yal-
nış eksene oturtulup
yozlaştırılmasıdır. Buna
karşı mücadele bugün
hayati bir önem taşıya-
caktır.

Komunistler için politik
özgürlükler uğruna mü-
cadele amaç değil, bir
araçtır. Politik özgür-
lükleri kazanma savaşı-
mı, ancak özel mülkiye-
tin ortadan kaldırılması
savaşınının, yani sosya-
list devrim savaşınının
bir parçasıdır. Böyle gö-
rülüp ele alınması, poli-
tik özgürlükleri proleter
bir devrime geden yolda
mücadelenin kazandı-
dığı reformlar olarak
kavranılması gerçek de-
mokrasinin kazanılma-
sının teminatıdır.

Proleterya'nın önderli-
ğindeki geniş emekçi yı-
ğınlarının siyasal rejimi
yıkma, azami hedeflerine
varmada, reform nitelik-
li politik özgürlüklerin
propagasınının yapıl-
ması ve savaşınının ör-
gütlenirilmesi, müca-
delenin kitleleşmesine
hizmet edecektir. Bu
aynı zamanda geniş emek
cephesinin hayata geçi-
rilmesinin aracı olacak-
tır.

Burjuva iktidarın süre-
kliliğini sağlamaya hiz-
met eden genel eşitlik ve
özgürlük hayallerinin

toplumu sardığı bir or-
tamda, kapitalizmin or-
tadan kaldırılması slo-
ganlarıyla ortaya çıkmak
red edilemeyecek bir ge-
rekliliktir. Böylece Pro-
leterya'nın ve diğer
emekçi yığınlarının sava-
şımını, burjuva kapi-
talist bir düzende, bütün
sınıfsal ve politik eşit-
sizliğin kaynağı olan
özel mülkiyet dünyası-
nın temellerine yönelte-
rek gerçek demokrasi bil-
incini yığınlara taşımak
görevimiz yerine getiril-
miş olunur.

Toplumu demokratlaştı-
rmanın aracı sayılan
ulusal sorunun çözümü,
feodalizmin tasfiyesi ve
toprak reformunun ger-
çekleşmesi, kimi demok-
ratik hakların elde edil-
mesi, faşist yasaların ip-
tali vb. talepler bir dev-
rim olmadan da mücade-
lenin kazanımları olarak
düzen sınırları içinde
gerçekleşebilir talep-
lerdir. Bir devrimle çö-
zümlenebilecek bu so-
runların burjuva reform-
lar yoluyla da çözümlene-
bilir oluşu dikkate
alınarak reformlar uğru-
na mücadele yürütmeyi
ihmal etmek yanlıştır.
Bu talepleri içeren bir
program amaç edinmek,
bunu kitlelere kurtuluş
yolu olarak göstermek,
kitlelerin mücadelesini
düzen sınırları içine
hapsetmek, burjuva bi-
linçle zehirlemek anlamı
taşıy yalnızca.

Proleterya'nın ve O'nun
Partisi'nin azami hedefi
özel mülkiyeti ortadan
kaldırmak, acil görevi en
geniş emekçi yığınları-
nın desteğine dayanarak

**12 Eylül
rejimi,
yarattığı
korku
ve
yılgınlık
ortamında,
başka
şeylerin
yanında
solu da
fiziki
olduğu
kadar
manevi
ve
ideolojik
olarak
tahrip etti.**

siyasi iktidarı yıkmaktır. İşçi sınıfı mücadelesinin giderek gelişeceği ve politik boyutlar kazanacağı kesin olacağı gerçeği göz önüne alınırsa, bugün bu konularda

devrim savaşımının bir parçası olarak ele alma, çözme marksist perspektifini hakim kılmak, kitleleri bu temelde bilinçlendirmek hiç bir dönem ihmal edilemeyecek gö-

lerini kendi yararına ve özgürce işlemek. Sömürgeci talana son vermek. İşsizliğe son vermek. Doğa nimetlerinden özgürce yararlanmak, doğa'nın yakılmasına, tahrip

Dersim, Türk burjuva devletinin bir sömürgecidir. Biribirinden ayrılamaz, iç içe geçmiş biri ulusal ve öteki sosyal kurtuluş olmak üzere sorunları vardır. Ulusal kurtuluş mücadelesinin devrimci çözüm biçimi yanısıra, burjuva politik özgürlüklere tekabül eden burjuva çözüm biçimi de bir olasılıktır. Marksistler sorunun devrimci çözüm seçeneğini, burjuva ve küçük burjuva milliyetçileri de burjuva çözümü esas alırlar.

Bir ulusal kurtuluş mücadelesiyle esas ve kaçınılmaz olarak sömürgeciliğin ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel dayanaklarına bir bütün halinde yönelme hedeflendiğinde başarı şansı yakalanabilir.

teorik netlik sağlama kaçınılmaz olacaktır.

Sosyalist bir partinin ayrıca bir ulusal sorunu doku gibi işlemesi gerekiyor. Bugün yaşanan, aşağı yukarı tüm devrimci örgütlerin-partilerin tutumunun tersine, bir ulusal kurtuluş mücadelesine yakın, hatta içinde olmak siyasi görevlerimizin bir parçasıdır.

Dersim, Türk burjuva devletinin bir sömürgecidir. Biribirinden ayrılamaz, iç içe geçmiş biri ulusal ve öteki sosyal kurtuluş olmak üzere sorunları vardır. Ulusal kurtuluş mücadelesinin devrimci çözüm biçimi yanısıra, burjuva politik özgürlüklere tekabül eden burjuva çözüm biçimi de bir olasılıktır. Marksistler sorunun devrimci çözüm seçeneğini, burjuva ve küçük burjuva milliyetçileri de burjuva çözümü esas alırlar. Ulusal kendi kaderini tayin hakkı için başlıca bir mücadele yerine, sorunu proleter

revimizdir.

Bir ulusal kurtuluş mücadelesiyle esas ve kaçınılmaz olarak sömürgeciliğin ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel dayanaklarına bir bütün halinde yönelme hedeflendiğinde başarı şansı yakalanabilir. Anti sömürgeci mücadelenin kapsamını bir ulusal bağımsızlıkla sınırlı tutmak kişiyi de, örgütü de milliyetçilikle buluşturur. Ulusal kurtuluş mücadelesini bir sosyal kurtuluş mücadelesinin bileşeni olarak görmeyen bir düşünce özgür vatan, özgür toplum düşünce hep uzak yaşamayı reva göstermektedir.

Dersim halkının, sömürgecilikten kurtuluş ve ulusal kendi kaderini belirleme hakkı için mücadelesi, ifadesini aşağıdaki istemlerin hayata geçirilmesinde bulacaktır:

Ekonomik olarak:

Dersim'in yer altı ve yerüstü zenginlik kaynak-

edilmesine son vermek.

Zamlara ve tüm haksız kazanca son vermek. Kadının ve çocuğun vahşi emek sömürsüne son vermek. Eşit işe eşit ücret. Aç ve sefil yaşama son vermek.

Siyasi olarak:

Dersim halkının varlığı ve kimliğinin tanınması. Soykırım uygulamalarına, operasyonlara ve devlet terörüne son vermek. Dersim'de askeri işgale son, tüm düşman askerleri derhal geri çekilmelidir. Dersimli'ye istediği alanda özgürce ikamet etme hakkı. Zorunlu göçe son verilmelidir. Dersim'de köle yaşamına son verilmelidir, özgürce yaşama hakkı. Evlerin, köylerin, tarlaların yakılıp yıkılmasına son verilmelidir. Siyasi infazlara, tutuklanmalara, işkencelere son. Tüm politik tutuklular derhal serbest bırakılmalıdır. Dersimliler'in siyasi örgütlerini yaratma, örgütlenme, söz, toplantı, gösteri, yürüyüş

vb, hakları tanınmalıdır. Din'in yasak edilmesi son bulmalıdır. Savaşa hayır, komşu ve kardeş ülke halklarıyla karşılıklı haklara saygı temelinde barış içinde yana yaşama hakkı verilmelidir. Seçme ve seçilme hakkı, yönetimde eşit temsil hakkı.

Kültürel olarak:

Dil üzerindeki tüm yasaklar kalksın. Mahkemelerde, resmi devlet dairelerinde anadilde konuşma ve savunma hakkı. Herkese anadilde eğitim ve öğretim hakkı. Eğitim kurumlarının ihtiyacı karşılayacak biçimde yaygınlaştırılması. İsteyene özgürce ibadet yapma özgürlüğü tanınsın. Emperyalist, kapitalist kültüre son verilsin. Herkese sanatını ve kültürel birikimini özgürce icra etme hakkı ve olanağı sağlansın. Radyo, televizyon vb. anadilde eğitim yapan kitle iletişim araçlarına sahip olmak.

Yukarda kısaca sıralanan istemleri, ulusal ve sosyal kurtuluş istemleri olarak iki ayrı kategoride toplamak, birini esas alıp diğerini redetmek, veya geleceğin sorunu diye havale etmek hiç bir zaman marksistlerce tasvip göremez. Tüm sorunların gerçek anlamda çözümüne çare olacak proleter devrimin kapsamı geniş tutulacak, toplumu demokratlaştırmanın aracı olan demokratik istem ve özlemler kararlıca savunulacaktır. Bağımsızlık mücadelesi dahil, tüm bu istemlerle doğrudan ve kaçınılmaz olarak

sermaye iktidarının yıkılması hedeflenecektir. Dolayısıyla bu talepler bir devrim sorunudurlar. Toplumun demokratlaştırılmasını hedefleyen tüm demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkan, bunları kararlı bir şekilde savunan proleterya önderliğinde geniş emekçi yığınlarının katılacağı bir proleter devrim sorunudurlar.

Sermaye iktidarının yıkılmasını hedef alacak olan bir ulusal bağımsızlık mücadelesinin özü sınıfsal mücadele olmaktır. Bu mücadelenin sınıfsal içeriğini görmek, veya bilerek redetmek, diğer yandan, kültürel talepleri savunup olayın siyasi ve ekonomik yanını dışlamak, açıkça karşı tavır sergilemek burjuvazinin yoluna girmektir, burjuvazinin teori ve prensiplerinin savunucusu olmaktır. Dersim'li işçinin ve kadının kurtuluşu sosyalizmdir. İşçi sınıfını düzen eklentisi bir konuma düşürücü her fikir ve çaba doğrudan marksizme karşı bir tutum anlamı taşıyacaktır. Çünkü; proleterya için özgürlük kapitalizmi yıkma, özel mülkiyeti yok etme ve kendisiyle birlikte tüm toplumun kurtulması durumunun sağlanmasıdır.

Ekonomik özgürlüğü olmayan bir halk, siyasi ve kültürel olarak ta özgür sayılamaz. Ekonomik ve siyasi özgürlüğü olmayan Alevi toplumunun gerçek anlamda ibadet özgürlüğüne kavuşması tasarlanamaz.

Özgür bir Dersim'i gerçek yapmanın yolu demokratik bir devlet istemek ve bunun için mücadele etmekten geçmez. Dersim'in burjuva ve küçük burjuva milliyetçilerinin tek hedefi bir ulusal devlettir ve bu onların meşru bir hakkı olacaktır. Proleterya hareketi böyle bir devlet uğruna verilen savaşı destekler ve kendi potasına çekerek ortak siyasal iktidara yönelir. Ulusal devlet kurma, Dersim ulusal sorununun burjuva çözüm biçimi olmaktadır. Proleterya, ulusal devlet uğruna savaşmayı hedef edinemez.

Demokratik devlet istemi burjuva demokrasisine denk düşecektir. Sınıf egemenliğine/diktatörlüğüne dayalı bir burjuva düzende bu yalnızca burjuvazi için demokrasi, işçi sınıfı ve ezilen geniş emekçi kitleler için ise diktatörlüktür.

Burjuva demokrasisi, burjuvazinin en demokratik devlet biçimi olmaktadır. Bununla işçi sınıfının mücadelesinin bir özel mülkiyeti hedeflemesini engellemeyi sağlamak, böylece burjuva iktidarının ömrünün uzatılmasını güvenceye almaktır. Egemenliği tehlike çanları çaldığında, tereddütsüz yüzüne geçirdiği demokrat maskesini atar, gerçek gerici yüzünü açığa çıkarır, açık faşizme baş vurur. Burjuva demokrasisi kitlelere umut olarak sunulamaz.

Burjuvazinin ekonomideki egemenliği, aynı zamanda ve kaçınılmaz olarak O'nun siyasi egemenliğinin ifadesi olur. Radyoyu, televizyonu, basını, her renkten siyasi partileri, eğitim, kültür ve dini kurumları vb. ekonomik gücünü kullanarak satın alır. Bunlar aracılığıyla kendi ebediliğinin, iktidarının demokratlığının üzerine fırtınalar kopartarak egemenliğini güvenceye almaya çalışır. Kitleleri bunaltıp alıklaştırır, yönetim işlerine yabancılaştırır.

Oysa demokrasi sınıflar üstü bir kavram değil, sınıfsal bir kavram olduğunun propagandasını yapmak özellikle bu dönemlerde büyük öneme sahiptir.

Genel ve soyut değil, meta ilişkilerinden kaynaklanan bir demokrasiden bahsedilebilir yalnızca. Tüm sınıf ve tabakalara eşit oranda demokrasi ve eşitlik hem bir hayal ve hemde bilim dışıdır. Zira ekonomik gücün rolü rolü büyüktür.

Proleterya hem burjuvazi ve hem de O'nun resmi temsilcisi olan devletle bir karşıtlık içindedir. Burjuva devlete son vermek, kendi devletini kurmak Proleterya'nın temel istemi olmaktadır. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında proleteryanın burjuvaziyle uzlaşma sağlamasını istemek en hafif deyimle burjuva bir düşüncedir.

Demokrasi sorununun marksist çözümü proleteryanın, burjuvazi-

nin devrilmesini, kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özelemleri kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir. Lenin

Demokrasinin, iki sınıftan birinin çıkarlarına denk düşecek iki çözüm biçiminden birine taraf olmak sınıf tavrının açık ve net sergilenmesidir. Bugün eğer, demokrasi tartışmalarımızın eksenine Proleterya'nın sınıf çıkarlarına tekabül eden sosyalist hedefleri konmazsa, demokratik toplum görevlerimiz her fırsatta sosyalist devrim görevlerimize bağlı olarak ele alınmazsa, burjuvazinin yedeğinde ebedi köleliğe mahkûm kalacağız.

Bir Dersim komünü için mücadelede, her devrimin temel sorunu devlet iktidarı sorunudur perspektifinden yola çıkarak, yıkılacak ve yerine getirilmesi tasarlanan iktidarın niteliğinin, hangi sınıfın karşısında ve hangi sınıf için özgürlük isteyeceğimizin, hangi sınıfın hangisiyle eşitliğini savunacağımızın, özel mülkiyete dayalı mı, yoksa özel mülkiyetin kaldırılmasını hedef alan bir demokrasi mi istediğimizin doğru açıklanması, burjuva bakış açısıyla devrimci sınıfsal bakış açısı arasındaki ayrımların titizlikle korunması hayati öneme sahiptir. Demokrasi hep bir sınıf egemenliği/diktatörlüğü olarak kavranıldığında doğru çözüm perspektifi hakim

olabilir.

Kendi başına geniş kapsamlı bir eleştiriyi gerekli kılsa da, bugün Kürt Meselesi'nde, devletle silahlı mücadele düellosunun gölgesinde saklı kalan, ancak konumuz açısından önem taşıyan bir gerçeğe kısaca vurgu yapmak gerekiyor.

Kürt halkının ekonomik, siyasi ve kültürel kurtuluşu sorununu bir *kimlik kazanma, kimi kültürel hakları elde etme* olarak gören, işçi sınıfı, emekçi halk, devrim, sosyalizm, proleterya diktatörlüğü, sınıf mücadelesi, sınıf tahlili, Marksizm-Leninizm, komunizm ve benzer sınıf mücadelesinin temel kavram ve terimlerini lügatından çıkartıp müzeye kaldıran, yerine *Kürt insanı, biz Kürtler, Türkler ve biz* vb. soyut, bilimsel olmayan, kitlelerin ufkunu katan, terimleri amacını açıklamada kullanmak için geçiren, iktidarın sınıf niteliğini hesaba katmayan, sınıf tahlillerini esas alma yerine burjuva iktidarlar arasındaki çelişkileri temel alan ve varlığını bu temel üzerine oturtan, kendi halkının öz gücüne güven yerine esas olarak emperyalist burjuva devletlerinin hümanizmine sığınan, *bağımsızlık istemiyoruz* diye açık beyanlarda bulunan, sendika vb. işçi örgütleriyle henüz tanışmayan ve tanışma niyeti de taşımayan *Kürt tarafı* açıkça yanlış yolda ilerliyor.

Özgür Dersim'i gerçek kılmak tüm komşu ülke proleteryanının ve emekçi halklarının desteği sağlanma dan mümkün olamaz.

Bu çizgi koyu reformist bir çizgidir. Açık ve net biçimde burjuva demokrasininin savunucusu olan, iktidara yönelik şiddet eylemlerini yeren, burjuvazininin has adamlarıyla flört ederek güven isteyen *Kürt taraflı* nın burjuva reformist çizgisiyle, her şeyi namunun ucunda gören, şiddet yanlısı *Kürt taraflı* nın teorik, siyasi çizgisi arasındaki ayırım sınırını yakalamak mümkün olamıyor.

kurtaramıyor.

Hatta çoğu görüşler de geniş anlamda bir burjuva demokrasininin bile gerisine düşüyor. *Taktik* adına yapılıyor olsa da, burjuva bir düzeni şirin gösteren, sömürüyü, özel mülkiyeti meşru sayan, kitlelerin bilincini karartan, burjuvazininin sınıf egemenliğinin/diktatörlüğünün ömrünü uzatmaya yarayan bir tutum gerçekçi olamaz. Zira taktik bir

çek?

Kırsal alanda sınıf farklılaşması tamamlanmamış olsa bile, köylülük bir bütün halinde devrim ve karşı devrim karşısında nasıl ortak hareket edebilir ki? Nasıl devrimin temel gücü olabilir ki?

Kafa açıklığına sahip olmak, sosyalist perspektifi hakim kılmak gerekiyor.

Bizde olduğu gibi, sermaye birikimini emperyalizme bağımlılık ilişkisi temelinde gerçekleştirmeye çalışan bir burjuvaziden demokratik toplum oluşturmasını beklemek hayaldir. Sermaye bekçilerinin *bu tür beklentiler* (burjuva demokrasisi kastediliyor) *ülkemizin koşullarına uygun düşmez* demeçleri bir gerçeğin altını çiziyor.

Kürt, Türk işçi sınıfı ve emekçileri kendi özgürlükleri için verdikleri kavgayı, Dersim işçi sınıfı ve emekçi halkının hakları ve özgürlüğü için de verdikleri ölçüde bir anlam kazanabileceğini bilmelidirler. Bir ülkeyi yok saymak, kimliğini inkar etmek, bir ulusu tanımamak, bir halka yapılan baskı ve zulmü reva görmek, sömürsünü meşru göstermektir. Bu tutum proleteryanın, emekçi bir halkın tutumu asla olamaz.

İstem ve özlemler aynı, hedefler aynı. Aradaki tek fark, bir kesimin devletle olan silahlı mücadeleye düellosudur. Yaygın bir kanı olarak, bugün bu kesim elindeki silahları *devletle masa başında anlaşma* öncesi veya sonrasında bırakmış olursa, geriye devrimcilikten, işçi sınıfı ve halkın çıkarlarından ne kalabilir diye düşünmemek olası değil. Kanıt olarak tüm kesimlerin yazıp çizdiklerini bir araya getirerek, bir arada okumak yeterli oluyor.

Demek ki, devletle silahlı mücadele düellosu içinde olmak, keskinlik yapmak kişiyi de, örgütü de reformist olmaktan

başarı, stratejik zaferin hazırlanmasının teminatıdır.

Çağımızda, burjuvazinin doğasında siyasi gericiilik vardır. Sermayenin has adamları olan Demirellerin, Türkeşlerin, İnönülerin işçi sınıfı ve emekçi yığınlarıyla birlikte çıkarları doğrultusunda paylaşacakları hangi ortak demokrasi olabilir?

Tekelci sermaye ile olduğu gibi, tekelci olmayan kapitalistlerle, kırsal kapitalistleri olan zengin köylülerle, toprak ağalarıyla, aşiret reisleriyle, şeyhlerle hangi sınıfsal uzlaşma sağlanacak, ve hangi ortak demokrasiye gidilebile-

Kürt, Türk işçi sınıfı ve emekçileri kendi özgürlükleri için verdikleri kavgayı, Dersim işçi sınıfı ve emekçi halkının hakları ve özgürlüğü için de verdikleri ölçüde bir anlam kazanabileceğini bilmelidirler. Bir ülkeyi yok saymak, kimliğini inkar etmek, bir ulusu tanımamak, bir halka yapılan baskı ve zulmü reva görmek, sömürsünü meşru göstermektir. Bu tutum proleteryanın, emekçi bir halkın tutumu asla olamaz.

Özgür Dersim'i gerçek kılmak tüm komşu ülke proleteryanının ve emekçi halklarının desteği sağlanmadan mümkün olamaz. Mayıs 1995

Name Dersim Tainêre Xofo Tainêre Girano Mirê Sewdaadê Weso!

Metin Ataç

Bu yazıyı esas olarak bulunduğum ülkede kurulan **DERSİM VAKFI**'nin kuruluş aşamasında elime ulaşan tüzük ve mektuba ilişkin düşünce ve eleştirilerimi dile getirmeye çalışmışım, ancak bazı nedenlerden ötürü gecikmiş oldu. Dersim Ülkesi sorunlarının ve O'nun oluşan ve de oluşacak kurumlarının durmaksızın gündemde oluşu, kaleme aldığım yazımın güncelliğini koruduğunu düşünüyorum. Bu nedenle dergide yayınlanmasını uygun görüyorum.

Uzun yıllar kılı kırk yaran politikalar yapılırken birçok sorun gibi Dersim sorunu da hasıraltı edildi, ancak sis perdesi kalkınca gerçekle karşı karşıya kalınca kıyametler koptu. Tabii sorun karşısında hazırlanan **ithal plan, projeler**'le işi kotarmaya çalışanlar var. Kimi sorunun farkında olmasına rağmen işi inkar ve saptırma yönüne gitmekte, kimi ise bir bocalama süreci yaşamaktadır. Bunlar madalyonun bir yüzü. Ben madalyonun kendi cepimizdeki yüzüne ilişkin kısaca değinmek istiyorum.

Bir tartışma süreci yaşadık. Farklı kişi ve çevrelerle ilişkilerimiz oldu. Bu süreç esas olarak yurt dışında yaşandığı için ülkeye tamamen mal olmadı ve istenilen mesafe de katedilemedi. Bir yandan farklı dergiler çıkmakta, bir yandan dernekler ve vakıflar kurulmakta, bir yandan da yoğun bir şekilde araştırma ve tartışmalar sürmektedir. Bu gidişat göz-

termektedir ki artık örgütlenmek bir zorunluluktur. Sanırım bu cephede her kesimin gönlünde örgütlenmek inancı yatmaktadır. Örgütlenme aşamasında ve sonrasında da bir tartışma sürecini yaşayacağımız bir gerçek. Önemli olan sağlıklı objektif davranmak, geçmişin yanlışlıklarını tekrarlamamak, bireyin ve toplumun hak ve özgürlüklerini hesaplar uğruna heba etmemektir. Şu aşamada ayrı yerlerde de olsak birbirimize tahammül gösterirken dayanışmayı bir görev bilmek, ancak yanlışlıklarımıza karşı yapıcı ve eleştirel yaklaşmamız bir zorunluluktur.

Vakıf yönetim kurulu olarak adrese postalananan mektup elime ulaştı. Vakfın adı ve çevresinde bir arkadaş grubunun bir araya gelinerek, bir uğraş vermesi sevindirici ve gurur verici bir olay. Tarih boyunca soy kırma uğramış, tahakküm altına alınarak asimilasyon yöntemiyle kişilik ve kimliğinden uzaklaştırılmaya çalışılmış bir halkın varlığı bugün tamamen yok sayılmaktadır! Bu sonuca varmasında çeşitli kesitlerde, kendi içindeki kesimlerin de ihaneti söz konusudur. Bir yanı sıra da son 25 yıllık süreçte bu; sosyalizm, enternasyonalizm ve Türkiye Solu adına uç noktaya ulaştırıldı ki, bazı Dersim kökenliler Kürt Milliyetçiliği adına Dersim'in kimlik ve kültür, tarihi, dil vs. ise inkardan ziyade tahrip etmeye yeminli görünüyorlar. Dersimli'nin tarihi boyunca düşmanı derbeylerin, Hamidiye Alayları'n, paşala-

Tarih boyunca soy kırma uğramış, tahakküm altına alınarak asimilasyon yöntemiyle kişilik ve kimliğinden uzaklaştırılmaya çalışılmış bir halkın varlığı bugün tamamen yok sayılmaktadır!

Herşeyden önce insanıyla, tarihiyle, kültürü ve diliyle yok edilmeye çalışılan bir ülkenin üzerine bunca politik oyun oynanırken ve politik bir kimliğe sahip bizlerin politikanın dışında kalabileceğimizi, taraf olamayacağımızı düşünmek saflik olmaz mı!

rin ve versiyonu T.C'nin süre giden düşmanlığı aleni ve ortadadır. Bunu görmek, yorumlamak, dolayısıyla tavır almak, ikileme-tereddüte mahal yoktur. Ancak sorunun bir başka cephesi daha var ki, ikileme-tereddüt, netsizlik burada başlıyor. İşte **DERSİM VAKFI** yönetimince kaleme alınan mektupta bu ikileme-tereddüt ve belirsizliklerin açıkça görüldüğünü aşağıda örnekleriyle açıklamaya çalışacağım.

Herşeyden önce insanıyla, tarihiyle, kültürü ve diliyle yok edilmeye çalışılan bir ülkenin üzerine bunca politik oyun oynanırken ve politik bir kimliğe sahip bizlerin **politikanın dışında kalabileceğimizi, taraf olamayacağımızı** düşünmek saflik olmaz mı?

Sergilenen tavır bu cendere içinde bunca saydığımız ve yaratacağımız de-

Kim bizi yanlış anlıyor beyler ve neden?

DERSİM VAKFI'nın Dersim'in sorunlarını dile getirmesi, faşist ve sömürgeci Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün kurumlarıyla Dersim'e yüklenerek yakıp yıkmasını kamu oyuna duyurma teşebbüsü neden yanlış anlaşılıyor muş?

Bu özür kime ve neden? Bu çekingenlik niye?

Yanan sade Dersim değildir... Bunu bilmiyen mi var?

Her şey gayet açık ve net, yeryüzündeki medya, komunikasyon tekniğindeki modern gelişmeler olanları anında sunuyor.

Savaşı yaşayan her karış alanda alabildiğine kötülüğün olduğu açık. Sonra Dersim Dersim deniliyor, ancak Dersim derken neresi kast ediliyor belli değil...

ğerleri obur takımının sofrasına sunmak olmaz mı?

Vakıf salt hayır kurumu ise (ki olmadığı kanısındayım mektup ve taslak tüzüğü okuduğum kadarıyla) o durumda başka bir isim konulmalı ve tüzüğün içeriği farklı doldurulmalıdır. Böylesi bir pozisyonunda politikaya bulaşmaz, taraf olunmaz ve amaç olarak genelde **Dersim Halkıyla her alanda omuz omuza olmak, özelinde ise Dersim tarihi, kültürünü ve mitolojisini yaşatmak** gibi ağır ve çok boyutlu bir yükümlülüğün altına girilmiş olunmuyor mu? Dil boyutu da belirtilmemiş ve açıktır ki dil sorunu da hayli zor bir yükümlülüktür.

Tarih; yazıma aktarılmamış (bir talihsizlik dışında Nuri Dersimi aktarmaya çalışmış oda oldukça eksik ve kısa) bu

konuda inkara, çarpıtmaya karşı politik tavır, mücadele ve taraf olmak gerekiyor yoksa güme gider. Dil, resmiyeti olmadığı zorla unutturulmaya çalışıldığı, inkar edildiğinden son kuşak neredeyse dilini hiç bilmiyor ve de bir başka dilin versiyonu (lehçesi) olduğu savunularak tamamen katline ferman çıkarılmış, ancak sen yine de **politika üretmiyeceksin, çekişmiyeceksin** buna rağmen dile sahip çıkıp geliştireceksin!

Kültür, diğerlerinden soyut gelişmi, yaşama dönüşümü mümkün değildir. Buna rağmen horlanan Aleviliğin yerine cami minareleri yükselirken sakalı bıyığı yolunan, üzerine küfürname türküleri söylenen Dede, Pir, Rayberler öcü gibi gösterilirken, toplumsal yaşamda gelenek-göreneklerin temeli dinamitlenirken, mezar taşları sökülüp ziyaretler tahrip

edilirken, evler, ormanlar önemlisi insanlar yakılırken, sürgün ve toplama kampları hayatı yaşayan Dersimli'nin kültürüne **tarafsız** ideolojik ve politik çekişme olmadan nasıl sahip çıkılıp geliştirilebilir ki?!

Sıra mitolojimize gelince **bağımsız olup, bütün ideolojik ve çekişmelerden uzak** kalırsa yapılacak çalışmaların dolayısıyla sonuçlarının hiç de bilimsel olmayacağı gibi bir hikayeden ibaret kalır ve bize gülüp geçerler.

Evet dostlar! Vakıf kurmak, örgüt kurmak, dergi çıkarmak vs. işler hayırlıdır, güzeldir, zorunludur. Ancak sorumluluğu ağırdır. Birikim ister, bilinç ister, yetkinlik ister, fedakarlık ve savunulmak ister. Çürümüş ve kokuşmuş bir düzen ve

Çok açıktır ki Dersim sıradan bir yerleşim birimi değildir! Yüzlerce yerleşim biriminden oluşan Ülke Dersim'e Kürt milliyetçileri hiç olmazsa eyalet diyorlar. Sınırları dıştan zorlasalar da geniş bir alanı kast ediyorlar!

onun azgın kurtlarının saldısına maruz bir sofraya dönüşen dünyada yaşadığımızı unutmamak lazım. Mektupta Osmanlı ve onun mirasçısı T.C'nin barbarlığı, despotizmi vurgulanıyor, ardından Dersim direnişi ve kahramanlığı belirtiliyor ve **Dersim halkıyla her alanda omuz omuza olunacağı** açıklanıyor. Mektubu kaleme alan **Dersim Vakfı** yönetim kurulunun bu şekilde net tavrı belilemelerini güven verici buluyor, destekliyorum. Ancak son paragrafı okuyunca yadsımının yadsıması nitel bir çelişki, deniyor ki **Herhangi bir yanlış anlaşılmayı önlemek için şunu belirtmekte yarar var...vs. vs. devam eder mektup. Şimdi böyle bir açıklama gereğini duyan baylara soruyorum:**

Kim bizi yanlış anlıyor beyler ve neden?**DERSİM VAKFI**'nin Dersim'in sorunlarını dile getirmesi, faşist ve sömürgeci Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün kurumlarıyla Dersim'e yüklenerek yakıp yıkmasını kamu oyuna duyurma teşebbüsü neden yanlış anlaşılıyor? Bu özür kime ve neden? Bu çekingenlik niye? **Yanan sade Dersim değildir...** Bunu bilmiyen mi var? Her şey gayet açık ve net, yeryüzündeki medya, iletişim teknolojilerindeki modern gelişmeler olanları anında sunuyor.

Savaşı yaşayan her karışık alanda alabildiğine kötülüğün olduğu açık. Sonra Dersim Dersim deniliyor, ancak Dersim derken neresi kast ediliyor belli değil... **Bütün Kürdistan yanmaktadır...doğru.** Yalnız Kürtler güç oluşturmuş ve savaşıyorlar. Savaşta haklı taraftır. Sömürgecilere, emperyalistlere ve faşizme karşı savaştıkları müddetçe de haklıdır, istemleri desteklenmelidir. Bu destek Dersim için de istenir. **Yanan her yerleşim birimi kaybolan birer hazinedir.** derken cümle kendi başına yorumsuz doğrudur. Dersim sözcüğüne kıyaslandı mı ne demeli? Yanan ya da yakılan **Yerleşim birimi** Mezra mı? Köy mü? Kasaba mı? Yoksa bir Ülke mi?.. İşin doğrusu bir gerçeğin kendilerini rahatsız ettiği oldukça açık. Yani Dersim ülkesi gerçeği. İsmi yüksek sesle söylemek isteyip de bir türlü söyleyemedikleri. Ne olur ne olmaz endişesiyle yine de kendilerini **yanlış anlayabilecek gizli adrese mesaj veriliyor.** Dostlardevamla diyorlar ki, **Gönül arzu eder ki Diyarbakırlılar bir Di-**

yarbakır Vakfı, Bingöllüler bir Bingöl Vakfı, Mardinliler bir Mardin Vakfı kursunlar. Dayanışmaya hazırız. Amacımız bölgecilik yapmak değil, Neron ateşinden bizim olan birşeyleri kurtarmaktır.

Başkalarını bilmem, ben mektubun bu bölümünü okuyunca irkildim doğrusu. Kimin adına konuşulduğu muğlak bir Dersimli olarak ve hedefledikleri tarih, kültür ve mitolojiye sahip çıkıp geliştirmek, daha da ilerisi her alanda Dersim'e-Dersimlilere omuz vermek adına mı?

Çok açıktır ki Dersim sıradan bir yerleşim birimi değildir! Yüzlerce yerleşim biriminden oluşan Ülke Dersim'e Kürt milliyetçileri hiç olmazsa eyalet diyorlar. Sınırları dıştan zorlasalar da geniş bir alanı kast ediyorlar! Ayrıca saydığınız diğer iller farklı terimolojilerde Botan, Amed, vs. isimleri var. Hem o gönlünüzün arzu ettiği vakıfların kurulmasını temennisinin muhatabı Kürtler ise, oooho uyan Üsküdar'da sabah oldu arkadaş! Kürtler ülkesinin özgürlüğü için çok mesafe kaydetti ve vakıfları çoktan aşan kurumlarını oluşturmaya başladılar bile. Niyet ne olursa olsun Dersim'i farklı görmediğiniz, **Yalnız Dersim değil bütün Kürdistan yanıyor** cümlesinden de anlaşılıyor. Ancak Dersim farklı değil Kürdistan'ın bir ili ise, **biz bölgecilik yapmıyoruz** feryadınız boşuna, çünkü bal gibi bölgecilik yapıyorsunuz. Neden Kürdistan Vakfı kurmuyor ya da var olanlarla çalışmıyorsunuz? Dersim ve Dersimli farklı ise dobra dobra gerçeği vurgulayın. Özürü kimden ve neden diliyorsunuz? **Bölgecilik yapıyor** diyeceler korkusu mu?

Hatırlarsanız geçmişte bir **Dersim Halkıyla Dayanışma Komitesi** oluşmuştu. **Platform toplantıları**'nın birinde Kürt bir arkadaş şu sözleri sarf etmişti. **Türk basını Bosna Bosna diye diye Bosnalılar'dan nefret ettim. Şimdi de Dersim Dersim diyorsunuz, neredeyse Dersimliler'den nefret edeceğim.** Sizi etkileyen bu ve benzer davranışlar mı, yoksa sorunu Kürt milliyetçilerinin istemleri doğrultusunda kanalize etmek mi? Dilerim dil sürçmesidir. O ülkenin bir ferdiyim, eleştiri hakkımı kullandım. Ezilenler için, Dersim için çabalarınız olduğu sürece yürekten destekliyorum.

Zarife Xanım Kimdir?

Koyo Berz

**O,
çilekeş
Dımili -
Kırmanc -
Kızılbaş
genç
kızlarımı-
za,
kadınla-
rımıza
örnek
oldu.
Kadınla-
rımızı
mücadele
saflarında
temsil
etti.
Onun
içindir ki,
milletimiz
O'ndan
sevgiyle
saygıyla
söz eder.**

Dersim, biz Dımili-Kırmanc ve Kızılbaşlar'ın yaşadığı bir coğrafyadır. O, bizlerin gururu ve onurudur. Özgürlüğü uğruna yüzbinlerce şehit vermiştir. Şehitlerimizin özgürlük mücadeleleri, kahramanlıkları halkımızın beynine işlenmiş ve tüm tazeliğiyle yüreklerimizde yaşıyorlar. İşte bu yüzbinlerce şehitlerimizden bir tanesi de, özgürlük savaşımızın büyük kahramanlarından Alişer'in sevgili eşi Zarife Xanımdır.

O'nu tanımak, bilmek gerekiyor. O'nun şahsında kadınlarımızın özgürlük kavgasındaki emeğini, yerini genç nesillerimize aktarmak ve bilgilendirmek biz Dımili aydınların görevidir.

Doğrusu önceleri Zarife Xanım hakkında bilgi sahibi değildim. O'nu, Dersim'in mazlum halkının biricik evladı Veteriner Nuri Dersimli sayesinde tanımış oldum. Saygı değer Veteriner Nuri Dersimli'yi bir kez daha bütün içtenliğimle anıyorum. Bütün zorluklara rağmen olanakları ölçüsünde halkımızın zalime ve zulme karşı mücadelesinin bir kesiti hakkında bizleri bilgilendirme tarihi sorumluluğunu hisetmiştir.

Aslında iç Dersim'den Koçgiri'ye, Zara'ya, Ümraniye ve Gümüşhane'ye uzanan o kutsal coğrafyadaki Kızılbaş halkımız, bu kahramanlarımızı oldukça iyi tanıyor ve Onlar'ı hiç unutmadı. Onları hep andı. Alişer'in türkülerini bebelerine öğretti.

Ne var ki, T.C'nin korkunç zulmü tarihimizin yazılı hale getirilmesine, halkımızın bilgilendirilmesine olanak tanımamıştır. Yine de ben diyorum ki, biz Onları halkımızdan soralım ve daha iyi tanıyalım. İnanıyorum ki, insanlarımız bu kahramanlarımızın hayat hikayelerini, gerçek yaşamlarından kesitleri bizlere anlatacaklardır.

Ve ben, hoş görünüşe sığınarak bu yazımla Veteriner Nuri Dersimli'nin eserinden, kişisel derlemelerimden öğrenebildiklerimle tüm eksik ve yetersizliklerime rağmen, Zarife Xanım'ı değerli halkıma anlatmanın heyecanını yaşamak istiyorum.

Zarife Xanım, büyük savaşçı, ozan ve değerli aydın Alişer'in eşiydi. Ancak O, gününü gün eden, bütün olanların sadece seyircisi ve sıradan bir eş değildi. Alişer'in sırdaşı, silah arkadaşı, yani mücadele yoldaşydı. Ülkesine ve milletine adanmıştı hayatını. Ve Alişer'le birlikte yürüdüğü yolda halkı ve Ülkesi için şehit oldular. Onlar yüreklerimizde yaşıyorlar. Anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

O, çilekeş Dımili - Kırmanc - Kızılbaş genç kızlarımıza, kadınlarımıza örnek oldu. Kadınlarımızı mücadele saflarında temsil etti. Onun içindir ki, milletimiz O'ndan sevgiyle saygıyla söz eder.

Zarife Xanım, masum Ülke'min güzel dağlarını adım adım dolaştı. İnsanlarıyla konuştu. Onları dinledi,

Ama ne yazık ki biz Dımılı-Kırmanc ve Kızılbaş halkının aydınları, devrimcileri olarak o korkunç karanlıklar döneminin bu güzel ve kahraman aydın Kadınımızın şehit düşüşünün yıl dönümlerinde ününe yakışır biçimde anmayı akıl edemedik!

dertlerine ortak olmaya çalıştı. Kadınlarımızı, kızlarımızı mücadeleye çağırırdı, O hiç bir zaman mücadeleden yılmadı. Başı dik, alnı açık yaşamı sevdi.

Koçgiri, Dersim katliamlarının izleri hafızalarımızdan silinmedi hala. O korkunç zulmün karşısında Alişer'in sevgili eşi Zarife Hanım sıradan biri olarak sessiz sedasız kalamazdı zaten. Çünkü O biliyordu ki, Ülkesi sömürgecilerin elinde inim inim inlerken, kendilerinin teslimiyetçi, ucuz bir yaşamı tercih etmeleri büyük bir onursuzluk olurdu. Zarife Hanım, Katil Yavuz'un torunlarını, Mervan'ın vevetleri Hamidiye Alaylarının çapulcularını da iyi tanıyordu.

Hiç şüphe yok ki, her halkın tarihinde ister kadın, ister erkek olsun şehit düşmüş büyük özgürlük savaşçıları vardır. Ve O şehit düşmüş özgürlük savaşçıları, şehit düşüşünün her yıl dönümlerinde anılırlar. Örnek vermek gerekirse, kardeş halklardan Kürt kadın savaşçısı Leyla Qasım her 13 Mayıs günü anılır. Onun şahsında bütün Kürt kadın şehitlerinin özgürlük mücadelesi sahiplenilmiş olur ki, doğrusu da budur.

Ama ne yazık ki biz Dımılı-Kırmanc ve Kızılbaş halkının aydınları, devrimcileri olarak o korkunç karanlıklar döneminin bu güzel ve kahraman aydın Kadınımızın şehit düşüşünün yıl dönümlerinde, ününe yakışır biçimde anmayı akıl edemedik, ya da ihmal ettik!

Zarife Hanım, Alişer'in yol arkadaşı ve Koçgiri cephesinde mücadele eden Kızılbaş savaşçısı bir militandı. Koçgiri, azılı düşman karşısında sadece, büyük insan Sey Rıza'nın önderliğindeki Dersim özgürlük savaşçılarından destek alıyordu. Ancak ağır iklim ve coğrafi koşullar, askeri kaynak yetmezliği bu lojistik desteği engelliyordu.

Düşman alabildiğine güçlüydü. Üstelik komşu ülke halkının işbirlikçi reislerinden alehimize destek alıyorlardı.

Nihayet Koçgiri, dünyanın akıl almaz sağırlığı karşısında, siyah perde düşmüş gözleri önünde askeri olarak yenildi. Ve Koçgiri Kızılbaş halkı katledildi.

Önderleri kurşuna dizildi. Ülkenin bu kesimi tümünden talan edildi. Ülke kan ve barut kokarken, ateş almış bebelerimizin cesetlerinden oluşan kızıl alevler karşısında Mervan'ın evlatları el çırpıp zafer naraları atarken, o çokça konuşulan Botan'ı ve Cezire'siyle tüm Kurdistan sessiz kalmakla yetinmediler; Osmanlı'nın miras yedileri ve T.C'nin, buralı işbirlikçi ağa ve şeyhleri, denetimindeki milisleriyle Allahü-Ekber nidalarıyla, boyunlarında asılı *katl-i vaciptir* fetvaları ile verilen görevleri yerine getiriyorlardı. Hamile kadınlarımızın rahmi deşiliyor, boğazları kesilerek mallarına el konuluyor ve bir halkın neslini, yani Dımılı-Kırmanc-Kızılbaş halkını bir daha dirilmemek üzere bitirmek istiyorlardı.

Bu aşağılık saldırılar karşısında Alişer ve Zarife Hanım, buldukları savaş mevzisinden İç Dersim'e özgürlük önderi Seyd Rıza'nın yanına ve O'nun komutasında mücadelesine devam etmek üzere ayrıldılar.

İşte Zarife Hanım, buraya kadar anlatılanların canlı tanığı ve Pir Sultan Abdal'ın yakın komşusuydu. Yoldaşı Alişer'le birlikte Şêxhesenan aşiretine mensupturlar. Çocukları çok severler ancak kendi çocukları yoktur. Zarife Hanım Alişer'e *Havale Mı*, Alişer de kendisine *Havala Mı* şeklinde seslenirdi. Zarife Hanım çok zeki ve cesaretli bir hatundu. İnce uzun boyu, kibar davranışlarıyla-

**Zarife
Xanım,
Dersim'de
giderek
daha çok
sevilmeye
başlandı.
Özgürlüğe
dair
söyledikle-
ri kadınları-
mız ve
genç
kızlarımız
arasında
hemen
yankısını
buluyordu.
Sey Rıza
ikisini de
seviyor ve
taktir
ediyordu.**

la tam bir Dersimli Kırmanc-Kızılbaş kadınıydı. Alişer'le aralarında hiç bir zaman çocuk sorunları olmadı. Zaten kendilerini Dersim'in özgürlüğüne adanmışlardı. Meseleleri karşılıklı tartışır ve çözmeye çalışırlardı.

Bu iki Dımili-Kırmanc-Kızılbaş halkının özgürlük savaşçıları Seyd Rıza'nın yanına geldikten sonra mücadelelerini daha da bir heyecanla sürdürdüler. Ülkenin özgürlüğe kavuşması için propaganda yapıyorlar, halkı bu konuda bilinçlendirme faaliyetlerini yürütüyor ve mücadele saflarına çağırıyorlardı. Zarife Xanım, Dersim'de giderek daha çok sevilmeğe başlandı. Özgürlüğe dair söyledikleri kadınlarımız ve genç kızlarımız arasında hemen yankısını buluyordu. Seyd Rıza ikisini de seviyor ve taktir ediyordu. Alişer'i adıyla çağırmaya kıyamıyor ve O'na *Alişer Efendi*, ya da *Mire Mı* diye hitap ediyodu.

Evet yıl 1937, mevsimlerden ilkbahardı. Özgürlük mücadelesi durmaksızın devam ediyordu. T.C bir yandan bütün acımasızlığıyla savaş hazırlıklarını hızlandırırken, diğer taraftan Ülke'nin stratejik öneme sahip bölgelerini bombalıyor ve insanlar bir taraftan silahsızlandırılıyordu. Öte yandan masum Dersim insanları askeri kışlalar yapımında zorla çalıştırılmaya sevk ediliyordu. Kızışan bu savaş ortamında faşist T.C'nin yöneticileri, yerli halktan satın alabildikleri hain ve alçakları vasıtasıyla özgürlük savaşının önder kadrosunu saf dışı bırakmanın sinsi planlarını yapıyordu. İlişkiler kurulmuş, hain bulunmuştu. Bu hain Seyd Rıza'nın kardeşi oğlu Rehber olmalıydı. Evet hain, ne yazık ki, Seyd Rıza'nın çok yakınlarındaydı. T.C alçakça planında oldukça ba-

şarılı olmuştu. Ve çok konuşulur halkımız arasında, derlerki:

Ağaç demiş ki baltaya, sen beni kesemezdin amma, ne yapayım ki sapın benden!

Ya da Dımilice derler ki:

Kermê dare ke, dare dê pêida nêbo, a dare hal vê hal nêginêna waru!

Hain Rehber alçakça planını uygulamaya koyuldu. Rehber, Miste Sure'nin torunu Vanklı Efendi'yi yanına alarak satılmış sekiz arkadaşıyla birlikte Alişer'in bulunduğu mıntıkaya gider. Sinsi ve alçak bir ses tonuyla açlığını ve yorgunluğunu bahane ederek dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söyler. Alişer bu hainin sözlerine inanır ve içeriye alır. Büyük ozan, aydın ve özgürlük savaşçısı Alişer yemek hazırlamakla meşgulken, Rehber Alişer'e ateş ederek O'nu şehit eder. Dersim'in ve Dımili-Kırmanc-Kızılbaş halkının yiğit kadını Zarife Xanım, *Wiii Havale min mekujin* diye feryat eder ve öldüğünü anlayınca, tabancasıyla hain Rehber'e ateş eder, ancak kör olası mermi Vanklı Efendi'nin kafasına isabet eder ve anında ölür. Hainliğini sonuna kadar devam ettirmeye yeminli Rehber, Dersim'in bu yiğit Kadını'nı da oracıkta şehit eder. Satılmış Rehber, bu iki özgürlük savaşçısını saf dışı bırakmakla görevini tamamlamanın zevkini, iki yiğit insanın kafalarını cesedinden koparıp doğruca faşist paşalarına götürmekle tatmış olur.

Ancak, hain Rehber bunun karşılığında bizzat kendisi kurşuna dizilmekle ödüllendirilmiş olur!

Şehitlerimize sahip çıkalım, fırsatçıların demogajilerine terk etmiyelim onları diyorum!

Şehitlerimizin anısı huzurunda saygıyla eğiliyor ve Onları selamlıyorum.

Not: Vet. Nuri Dersimi: Kürdistan Tarihinde Dersim adlı eser ve Dersimliler'le sohbetlerden yararlanıldı.

Survivals Among The Kappadokian Kızılbaş (Bektash)

(Kapadokya Kızılbaşları Arasında Antik Kalıntılar)

J.W. Crowfoot, 1900

Kaynak: The Journal of The Anthropological Institute
of Great Britain And Ireland cilt. xxx, s.305-20

Çeviren: Seyfi Cengiz

Geçen yaz (1900), Oxford'da ki Craven Komitesi'nin ve Brasenose arkadaşların yardımıyla Bay J.G.C. Anderson'la birlikte antik Lykaonia ve Kapadokya eyaletlerinde arkeolojik araştırmalar yapmaya gönderildim. Kapadokya eyaletinde dağınık halde bazı Kızılbaş yerleşmeleri olduğunu biliyordum ve taze antropolojik bilgiler edinmek umuduyla bazı aletleri ödünç almak için bu Enstitü'nün Konsey'ine başvurduğum. Bu talebime olumlu yanıt verdikleri için tüm ilgililere en sıcak teşekkürlerimi sunuyorum. Üzüldüğüm tek şey bu aletleri yeterince değerlendiremeyişim. Bu da esas olarak iki amaca hizmet etmenin bilinen imkansızlığından dolaydı.

Arkeolojik kanıtlar bizi çoğunlukla Kızılbaşların olmadığı yönlere yöneltti. Sadece arkadaşımın ayrılıp kısa bir özel gezi yaptığım ayrılışımızın son haftasındadır ki aşağıdaki verileri toplayabildim. Yılın başka bir anında daha fazla materyal edinebilirdim. Fakat ekin toplamanın tüm yoğunluğuyla sürdüğü Ağustos'ta köylüler ekinlerinin yakınında veya harman yerinde yatıyorlardı ve köylerde sadece yaşlılar ve zenginler kalmıştı.

Yaz boyunca Kızılbaşların karakteri üzerine tekrar tekrar araştırmalar yaptım ve çok değişik yanıtlar aldım. Hristiyanlar onların iyi insanlar olduklarında ve güçlüklerle karşılaşmamam gerektiğinde birleşiyorlardı. Oysa Ortodoks(Sunni) Türkler onlardan nefret eder ve aşağılar. Kızılbaş adı gerçekte bu nefretten doğmuş aşağılayıcı bir takma addır. Sözcük anlamıyla Kızılbaş ismi Kızıl Baş demeye gelir ve en az dört asırlık bir geçmişi var. Bu adın orijininin Kırmızı Başlıklar vs. ile ilintisine dair bir sürü hayali hikayeler anlatıldı. Fakat bu ad Türkiye'de şimdi sadece kötü bir anlama geliyor. Bu ad çok muğlak kullanılır. Örneğin bir kaymakam bana Kızılbaş olarak tarif edildi. Neden? Çünkü O, şarap içer ve namaz kılmazmış da ondan.

Hemen hemen bir o kadar muğlak olan bir diğer ad ise, Alevi adıdır, yani Ali'ye tapanlar. Fakat benim görüştüğüm insanların kendi aralarında kullandıkları ad Bektaşî adıydı. Bir başkasına seslenen biri **Hey! Bektaş!** diye hitap ediyordu.

Bektaşî adının en az 600 yıllık bir geçmişi var. Bu ad, ünlü bir derişin adından ve O' nun tarafından Yeniçeriler'le yakından bağlantılı yarı-askeri tipte bir tarikata verimiş.

Kapadokya Kızılbaşları hakkında benim bildiğim en değerli bilgiler Bay Charles Wilson' un Murray's Guide' da yayınlanan yazısında idi. Ama bu bilgi yirmi satırdan fazla değildi. Bu nedenle daha fazla informasyona ihtiyaç vardı.

Charles Wilson (1895 baskısı, s. 66) Kapadokya Kızılbaşlarını şöyle tarif ediyor.

Nüfusun büyük bir bölümünü oluştururlar. İnançları ya Şii, ya da Şizm, Paganizm, Manichaeizm ve Hıristiyanlığın garip bir karışımı olan bir din olarak görünür. Bunlardan bazen biri, bazen diğeri hakim unsuru oluşturur... Öyle görünüyor ki onlar, kısmen I. Selim' in ve I. Süleyman'ın hükümlerinde İran'dan zorla getirilip yerleştirilenlerdir. Kısmen de bir zamanlar Büyük Tanrıça MA'ya tapan fakat sonraları Hıristiyanlığı benimseyen ve daha sonra da derin şekilde Manichaeizm bulaşan, ardından Selçuklular döneminde İslam'ı benimseyerek İran'ın dini nüfuzu altına giren ilk (orijinal) yerlilerdendirler.

Afganistan'a varana dek doğuda Kızılbaşlara rastlanır. Açık ki, Kızılbaşlar farklı bölgelerde oldukça farklılık gösteriyorlar. Bu nedenle benim sözlerim yalnızca kendileriyle kişisel olarak görüş-tüklerime ilişkindir ve başka yerde hiç de geçerli olmayabileceğinin bilinmesini istiyorum.

Anlatacağım köylerin ikisi de Ankara vilayetine dahildirler ve Kızılbaşlar'ın doğu havzasına yakındırlar. Ankara'dan doğuya doğru iki önemli yol gider: Kuzeydeki yol Kalecik köprüsünde nehri geçer. Kırşehir, Hacı Bektaş ve Kayseri'ye doğru giden güneydeki yol ise nehri Keşmir köprüsünde geçer.

Keşmir köprüsünde, civarda iki Kızılbaş köyü bulunduğunu duydum: Haydar Sultan ve Hasan Dede köyleriydi bunlar. Hasan Dede köyünün daha büyük, daha zengin ve daha aydın olduğu söylendi. Böylece bu köylere doğru yola koyuldum (Haritaya bakınız). (Harita Sf.30-D.S.)

Bu bölgede biraz büyükçe olan en yakındaki kasaba Denek Maden'dir ve çevrede yaşayan en önemli halk yaklaşık dokuz asırdır buraya yerleşmiş Türkmenler'dir. Türkmenler'in yanısıra az sayıda Kürt, Yürükler, Ermeniler ve Türkler var. Fakat Kızılbaşlar bütün bunlardan ciddi farklılık taşırlar.

İlk gittiğimiz Haydar Sultan köyü iki Parçaya bölünmüş. Ama iki parçası toplam olarak otuz evden fazla değil. Köyün küçük parçasında etrafı duvarla çevrili bir alan ve bu alanın içinde bir türbe veya büyük bir adamın mezarı, harika bir kuyu, konuklar için ayrılmış odalar ve bir de atlar için bir ahır var. Bütün bu yapı, usta bir işçiliğin ürünü olan taştan kolonların ve üstünde haç işareti bulunan bir blokun kalıntılarının açıkça gösterdiği gibi Hıristiyan papazlarına ait bir binanın üzerinde(yerinde) kurulmuş. Şeyh de buna dikkatimi çekti zaten. Bu yerin eski(ilk) adı bilinmiyor. Şimdiki adı orada mezarı bulunan adamın adını taşıyor...

Türbenin içindeki mezar yeşilliklerle kaplanmış. Binanın bir köşesinde Ali'nin posterî var. Diğere şeyler ise, ağaçtan bir sopa, kutsal bir

adam tarafından kutsanmış ve bu nedenle hala inananların elinde mistik bir güç küçük bir tahta kama ve savaşta kullanıldıkları söylenen biri uzun bir kaşığa, diğeri ise bir ok'a benzeyen iki ilginç bronz aletten oluşuyor.

Papaza Şeyh dendiği gibi, gelecekteki olayları önceden gören bu köydeki kadına da Şeyhin deniyor... Bir Şeyhin ölünce , Tanrı bu yeteneği bir diğerine ama daima bir kadına gönderiyor ve bu görev Şeyhler'inki gibi soy çizgisini izlemiyor.

Geleceklerini araştıranların yanısıra bu ziyarete hastalar, özellikle körler ve akli dengesi bozuk olanlar gelirmiş. Bu türbenin vitrini gördüğüm en büyük kumaş parçaları kolleksiyonlarından birine sahip. Murray, bu Tekke'de yaz mevsiminde büyük bir koyun kurbanından söz eder. Benim duyduğum tek büyük kurban Eylül'de yapılır ki, bu, bir İran festivali ile aynı zamana rastlıyor, ona karşılık düşüyor. Fakat iyi bir Kızılbaş veya inançlı bir ziyaretçi için yılın herhangi bir mevsiminde bir koyun sunmak adettir. Bay Henry Rawlinson, benzer şekilde, hiç bir zaman **kanayan bir kurbanın artıklarını görmeksizin** geçmediği ve Kürdistan'ın her tarafından insanların ziyaret ettiğini söylediği David'in türbesi olarak adlandırılan Ali İlahi'lerin Holwan'daki bir tapınağından söz eder. (Bk. Journal of the Royal Geographical Society, ix, 1839, s. 39).

Gittiğim ikinci köy olan Hasan Dede, Kızılırmak'ın doğu havzasına yakındır. Yakşı Han'daki geçit noktasının 2,5 saat güneyinde ve Denek Madeni'nin 3,5 saat batısındadır. 90-100 hanelik bir köydür bu. Bu köyün halkını Haydar Sultan halkından daha aydın ve zeki buldum. Onlar beni hiç karşılaşmadığım, Türkler arasında bile tanık olmadığım soylu bir kibarlıkla karşıladılar. Şeyh, odada hazır bulunanları bazen bilinçli bir gururla soyadlarını ekleyerek, üç-dört kişiyi de daha soylu **Efen-di** ünvanıyla tanıttı bana. Ortalama köylüden daha ciddi insanlar olarak dikkatimi çektiler. Kendi öz geleneklerini üstün tuttukları, ve onlara değer verdikleri açtı. Komünikasyonda en azından bir dereceye kadar oldukça girişken olmalarına rağmen, memleketim hakkında genelde sorulan soruları sormadılar...

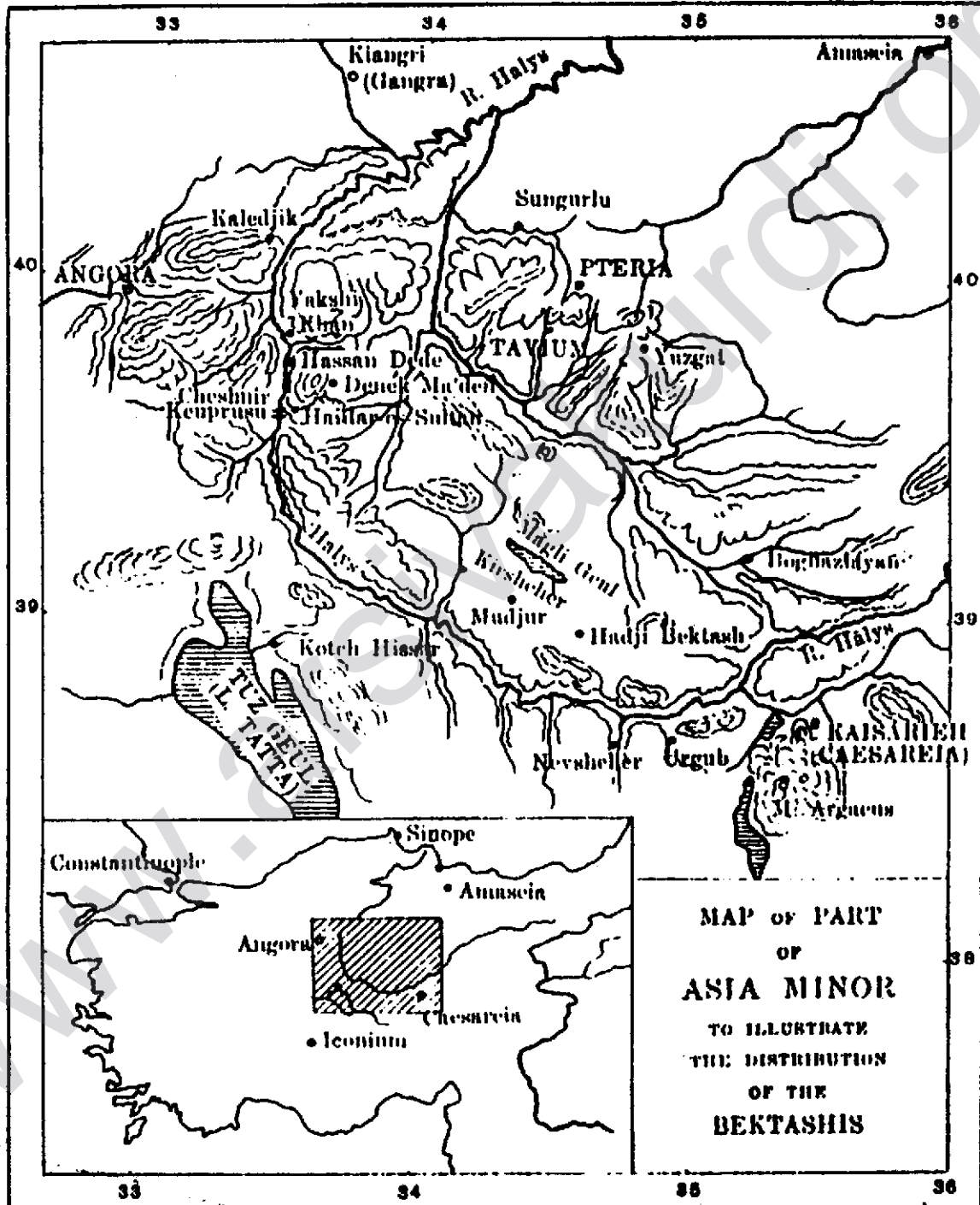
Köyün güney kenarında minaresi Mekke'den taşlarla inşa edilmiş büyük ve sağlam bir cami, ve caminin yanında akşama doğru atımla köye girdiğimde ışıkları yanmakta olan iki türbe vardı. Türbelerden birinde Hasan'ın tabutu, bir köşede de genelde görüldüğü gibi askeri bir sancak asılı. İkincisinde ise Hasan'ın iki oğlu ve kızı...

Bu köyde, ilk gittiğim köyde topladığım geleneksel tarihi bilgileri düzeltme ve detaylandırma olanağı buldum. Haydar Sultan'daki Şeyh, Haydar'ın İran kralının oğlu olduğunu ve Horasan'ın Yesevi adlı bir kasabasından geldiğini, O'nun Hoca Ahmet olarak da çağırıldığını ve ünlü Hacı Bektaş'ın izleyicisi olduğunu söylemişti. Ayrıca, Haydar'ın Hacı Bektaş'la birlikte Kayseri'ye seyahat ettiğini ve orada Mene adlı Hristiyan bir kadınla evlenip onunla birlikte türbesinin bulunduğu yere geldiğini, burada çocuk sahibi olduklarını ve öldüklerini söylemişti. Şimdi Haydar Sultan köyü bir bütün olarak Haydar'ın soyundan geldiğini iddia etmekte. Haydar Sultan'daki Şeyh'e göre bu olaylar Osmanlılar gelmeden uzun zaman önce, **aşağı yukarı Muhammed'in zamanında** (!) olmuş. Hasan Dede'de ise, Haydar'la Hacı Bektaş'ın 670 veya 650 yıl evvel oraya geldikleri söylendi. Tarihçiler tarafından Yeniçerilere adlarını ve amblemlerini veren ünlü derviş için verilen 14. yüzyıl Hasan Dede'de verilen tarihe daha yakın düşüyor.

Haydar Sultan'la Hacı Bektaş arasındaki ilişki bugün yeterince yakın. Şimdiki Şeyh, bana yaklaşık 3 gün kadar güneydeki Hacı Bektaş türbesini dokuz defa ziyaret ettiğini, ve ayrıca Bektaşî dervişlerinin de sık sık bu köye geldiğini söylemişti. Kırşehir'de gördüğüm Bektaşî dervişlerinden biri de bana Osmanlılar zamanından önce Horasan'dan geldiklerini söyledi. Hasan, yani Hasan Dede köyünün kahramanı da aynı yerden gelmiş, ama sadece 400 yıl önce.

Not: Bu çevirinin son bölümü gelecek sayıda verilecek.

Journal of the Anthropological Institute, Vol. XXV, Plate XXXVI. Sf-321

J. G. C. Anderson del.

GUK KOTO HÊGA MANE KOTO KAR !

Metin Ataç

Na harde dewreş sero awake Dersimiz bêkeşie, hêşirie dia hona belka ke keşi nêdia. Gune ma jumini bisevêknime, pers jumin ra kerime ke qesa ma juê vo. Zagone made piline, qertine, çime şaêne, mizawrine ayvo-tomêta. Kirmancia virenê de domoni, çêney, hermeti, camerdi zu cemaatte amê pêser. Pia qeseykerdo. Têde ju dusta guretê. Dest do ra ci, neçaru vê bêkeso ra pia urznê ra pay.

Gune ma jumini bisevêknime, pers jumin ra kerime ke qesa ma juê vo. Zagone made piline, qertine, çime şaêne, mizawrine ayvo-tomêta.

Kirmancia virenê de domoni, çêney, hermeti, camerdi zu cemaatte amê pêser.

Pia qeseykerdo.

Têde ju dusta guretê. Dest do ra ci, neçaru vê bêkeso ra pia urznê ra pay.

Caoke tederime, caoke ma resayme ci belio. Çiko ke naê ra dime kar bikerime; beno ke gurenaise xeleşaina mare sare ma dezeno, beno ke taê kes ki sare ma bîdazno, awake ma xo ra vame çep - demokrat - roştber! Zovina senê name nane pa pane. Zu dûlgerede bar, kar-gure na qısım sero maneno. Gune ni zof bigurie qere qome xo boncerê. Eee ma na qısım sekeme? Deve deve des seruno qesa ama cae orti zofe tenu herju ju güçik dê

guret kami destberê ci amê dest da ci vetevê roşti.

Na qesa sero di vatise mi este: Qesa virenê nawa ke, ma harde xo ra dûri, halo ke isone ma tedero ci ra bêxever seru ra nat orte partione qomone sari ra amêyme hona serva xo qeseê nivato. Ma mîlete xo inkar kerd. Xeyle zarar verda ru ci, na qesey gune qeseyve. Kes nae verê çimo niano

onca tae olvoji berz qeseykene kes xo dust ra nicene hona êve gunaune virenu, hona nêweşia xo a virenê ra nixeleşie. Dargama vere çime xo ni vînenno, zelê verê çime sari keno servde! Verê coy kam çî wazeno, kam çîqaşî dest dano gure, çike kami ke esto têdine orte dê rokerê. Kes pê peruge de dawa meçarno!

Qesa diine: Waxte vînetenê nio, nia jûmin ra dûri her fek ra jû qese her dest ra jû kar, nia zofe teney mî-

Helvet ke waxt waxt zumin ra heredime, cemate pil benê, qesune pilu seru name hure, ême hure xeyle araç damê-çarç kemê.

seline tae texeline no nia xeyle zerar verdano ra dawa ma. Hên bivo ke hetêra kam ke na gure de esto silayie kerime tey qeseybivo. Hetêra ki kome xo pêsanime-virajime biarime orte. Hona zof zof qesey estê hama niwazon ke sarê sima bîdazni.

*Helvet ke waxt waxt zumin ra heredime, cemate pil benê, qesune pilu seru name hure, ême hure xeyle araç damê-çarç kemê. Cematu pil de waire qesune nequ ra, fek çepelnaynu ra pêrsi ci ra benê. Heqie u neqie êna orte. Gere ke pêro mi re, pêro mi re nivajio, **guk ke kot hêga mane kar nikuo**, guki hêga ra teverkeme ke der u ciran de pêrôdais nivo.*

Xeyle waxto ke zofe teney zone ke dawa Dersim sero ême pêser qesu amê orte vatiso dame vame na şiane bie ra derg, kotio ke texil da puro pêe qesu gire gina puro. Na satê ra dime mene mi henio ke na şiane re êndi vinde vajime.

*Çae? Êke wazêne vaji. Hata nika ma pêrûne saike qese xo kerdivê jû êve jû fek ra Dersim, qome Dersimi inkar kerd. Çi waxt ke ma ra jû iso vejia ginavê po vake: **Ma na kar gelet kemê no nia nêbeno**, hona ginayvê po, koti ra doza koka xo dime. Hama na poginaêne, çî waxt ke **dulgere sosya-***

*hem qome na dulgerone **sosyalisto** hem ki ieke orte pêrodaiso dère nafa ki taine dime nasyonalizmine de guret, tae ki ginay pê tarix, zon u zagonê xo dime. Hêni bio ke destê kami cêve kami dero beli nio. Hetera emperyalist-kapitalist, kolonyalist u faşisti kune gonîa qomone dina her ca bare kenê. Çike kot ra dest tolan ke-ne, hetera ki kes heqa kêşi re çerza çime çewtie ra tei nianêdano.*

*Ma Dersimiji cao henên derime ke **verg u mie ra têsêr ra nas nêbenê** ma ke qesune xo dima nikume **guko pemedê şî** ma dime kes heşturu war-nikenu.*

Dersim(HardeKirmancie) vé Dersimiz(Qome Kirmancie) çor hete xo zovina qomu, zovina zagonu de ciranîe. Ma nine naskeme, nine tede keme, haqa nine xu dust ra cême. Ma ki wazeme ke ni ki ma re na çim ra niade. Vame ke, raşt ke kes xo jue bin ra berz niceno, kes ke haqa keşi niweno, her kes tarixê xo ra, zon u zagonê xo ra gore nasbeno, êve na tore ra her kes waire haqa araçe çare xuo. U waxt kare zerri de her kes vê xo, kare teverri de pêr u pia jû usule rêça demokratik politika de ême tèlewe.

Niake nêbo qe nêbeno... U waxt

Hata nika ma pêrûne saike qese xo kerdivê jû êve jû fek ra Dersim, qome Dersimi inkar kerd. Çi waxt ke ma ra jû iso

vejia ginavê po vake: Ma na kar gelet kemê no nia nêbeno,

hona ginayvê po, koti ra doza koka xo dime.

Hama na poginaêne, çî waxt ke **dulgere sosyalisto sisteme sosyalizme xo rîznay raa xo ra vişay, peyser ceray ra diağê qomone dina ke sîkîti hona bie.**

listo sisteme sosyalizme xo rîznay raa xo ra vişai, peyser ceray ra diağê qomone dina ke sîkîti hona bie. A suro de hona zof teney bine bandira devi,

her kes kar-gure xo devo. Onca ki ma jê vireni lêwe Haq'ie derime. Ma doştie wazêne, neqie koti ra êna va bêro qevul nikeme. Doştî nia bîzone...

Siaset

Ismail Sahin

Qedyâena sera '95 re hire asmi mendê. Turkia'de, Kurdistan'de, Dersim'de (êve şindorane qano ra welate Kırmanç-Kızılbaş, Zaza'u) zelemela. Zulum vêrdora herd u asmen. Na zulum zulumedê gonino, piso,qilerino. Saa siasete PKK' ra ki xêlê mordem ki remai, kou ra qeri teselia xo ke Kurdistan ra birne xo çarnavê Dersim. Hurdimine heto de ki teyna qersuni qesey kene, siaset bira kilt...

Dersim ki welatode henêno ke, to vana qa bimbarek pie toxume demokrasi o, çend bavet ra ke demokrasi dekerine pêro ki uza de qesey benê. Faşizm, fanatik islam, yane ke siasete bêmoderno ra qeri, qale kamci siasete çêpi kena tey êne diaênê!... O welat de demokrasi sero qesey kerdenera qori biaêne çina, çike feke jude ke qese ama guretêne cı ra tunedi vane. Meselo sero, problemone welati sero ke qese kerdenera heqa isani ke çine bie demak ke uza de tunediaêne, uza de zor esto. O suro ki siaset kilt beno. Siaset ke bira kilt qale demokrasi ki nino ra. Kam ke bio sevevê kilt biaêna siaseti demak ke cephe siaseti ra iflas kerdo. O waxt ki wairone çuo ra qeri kes a govenda demokrasi nikuno! Bızanime ke siaset ki kare herkeşi nio; siaset şinatade henêna ke imise her mordemi nêbena. Mordem re musaêne lazıma, ilm u irfan lazımo, huner lazımo, fikrode sosyalist lazımo... Mordem ke naine ra morım bi êve zore çu ra kare xo vineno. Mira gore coğrafia Dersim sero qêweta keşi siaset kilt kerdênere pê nikenâ, nae zaf rind zanême.

Oncia ki na xape de wejife maude gıran esto; wejife ma serva xeleşaina qomane mazlumo, neçaro, gurecio siasetode sosyalist kerdênewa. Hete ra ki olağane tengo, zuzaqane tario hiraiê-roşti vetenewa. Rae nêwi bêre cı musnaêne ke virendia siaseti ra bo, akerde bımano. Êke nia nêbi o çağ firsend kuno destê faşizmi...

Mordem raver koti museno? Helvet musaêne teyna wendexano de(mektevi) êve wendenê nêbena; çê isani, dêwa isani, orte qome mordemi ki zê wendexanone. Tabiato ke mordem orte dero êke wairê sene klîmatiosê isan raver imise dey beno, wendexaneu viren uwo. Vajime ke domane ke moa xo ra êno ra rie dina sifte tania canê moa xo, boa moa xo, bado ki dorme xo dozkeno. O doman a deqa ra tepia dest keno ra kare musaêne.

Tavi musaene axri ke xêlê zameta, isan hal vê hal hêni qolae nêmuseno. Musaene re gereke raver canweşie vê retie bivo. Bado ki kesêde musnaene, waxt, materialî-hazeti hem bive, hem ki bêre diaêne. Hama musnaenê ki retê nia, isan hal vê hal hêni qolae nêmuseno. Aê re ki xêlê cewair lazımo. O kesê musnaene gereke bigurio, araq çarç kero ke ilm u irfan ra angore xo qenê qıde xo bızero. Teyna ilm u irfan ra qıde xo guretenê ki hêna bes nia çike pênikena, gereke qıdeo ke gureto ey rind bihelmno. İlm u irfano

ke beynê isan de niamo helmnais i de xêr çino. Hêni bivo ke zanaoğina xo nêmezet nêmano. Çike nêmezet zanaoğine zaf zaf xiravina, zir caileni ra daina murdara. Nêmezet zanaoği ra ne doştine, ne ki dismenaine êna oğmiskerdene. Çike kamiline u tecrubey hêni musna ra ma ke, mordem dost-dismene xuo zanaoği ra xêle çie museno. Hama mordemo ke waire zanaoğina nêmezete wo daymet zarar fino ra dorme xo. Na qesa qeytan xo vir ra mekeme-biarime ra xo viri! Nika ki qome welatone ma sevevê na kemi musaênera, siaset kilt kerdenêra tenge onceno, zulumo ra hal vê hal nêxeleşino.

Kurdistane Turkia nika destê fanatike islami u faşistane MHP dero; welate Kurro Kurdistane Turkia' de zore zulme dewleta Tirko vê zore PKK ver Kurro dêwe xo, suke xo caverday bira tever. Nika ki hergu suke vê komünane(beledie) Kurro'de kefia-desmala (bayrağe) MHP saninera. **Serhildane** ke(İntifada-Serraustene) Şırnak, Nisibin, Mardin'de virastene rew ra ca mendi. Hurendia na **serhildano** de qoricio vê Özel Time MHP 'i êve sloganone islami u faşistone Tirko zovina **serhildano** virazene.

Dina-alem êndi zano ke Kurdistan de keso ke mendo gerillae Kurdistan'i re ya dismenaiie keno, ya ki zê vereni halvê hal paşti cı nidano. Siaset bive siasete saatu vê deqo. Nasyonaliste Kurro, çepê Kurro ki serbestie ra cêrayra, hatta sisteme federatifienne ra vaz amê, otonomi re bi raji hata vê vizeri. Hama ewro o siasete xo ra ki posemanie, na rae ki PKK vana:

Ma nêwazeme ke Turkia ra ca bime, hatta Turkia ke êve xo destta ma abirno ki ma qevul nikeme! Ma hazar serre ra zêdero ke tôlewe de vinetime pia cu-ando...

Serdare Partia DDP(Demokrasi ve Değişim Partisi) İbrahim Aksoy ki veng keno Awropa ra vano: **Ma wazeme ke parçêede Awropa bime, hatta êndi parçêone Awropa ra ju ki ma'yime. Hama no êve destê Anqara ra mûmkuno, Anqara ra nêbeme ca..** Ox wule delalio; peki medem ke na efendio nia fikir kerdene hande goni çae çars bie, çae firsend dave nasyonalizmîne dismenaine vete ro qirtike?!

Turkia' de ki hete ra fanatike islami, nasyonaliste Tirko mekanizma dewleta gureta xo dest. Gurecio vê neçaro ra usteraya pay, hete ra ki Sare Kızılbaş-Alevi sere xo dardrawe kam savano va vazo. Dewleta tefecie destte fekir-fiqari venge xo kerdora berz jiveno. Kapitalisti (tecirî, waire endustri-sanai) hem xo vê xo, hem ki hokmate xo ra wes nie, bine zuvini kinene!...

Endi her çi vera çimono suke Turkia tek vê tek zê barutie ha peqay, ha peqene... Dugele teveri leto zêde ki Awropa cı re bia bar vane:

Înate sima endi pere nikeno, gereke sima qanune xo buvarne, demokrasi endi bêro virastene..., tavi ke ita de Awropa serva fayde xo gurina.

Bême Dersim!

Dersim'de ki kam savano va vazo orte na kaos dê cae Dersim'i welate Tirko ra, welate Kurro ra baxsewo. İta de ki goni çarç bena, bonu êve mulxute zerre çei ra pia fine ra cı. Qetl vê iskence ra endi kae domanonu. Hurdmine heto destte ki tenge dero cı re zaf zaf zorke- ne. Na zori destte helvet ke Dersim ra ki xêle qome ma bira tever şî sukane Turkia, şî welatone Awropa, hama Dersim ca nêverdia, sare Dersim'i hurdimine heto ver ze qome Kurro welate xo nikerdvê tal. Dersim'i estra xo ver, sare xuo zanaoği kotivê tê kaleke merdena xo O welatte waste. MHP bese nikerde ke uza de ca bijero.

Dewleta Tırki qarşie cesarete xo ver estena Dersim'i de sas bie kotevê tenge. Çike Sare Dersim'i xo vê xo êve muxtarane xo veng kerdra Awropa, dugele dina hêsnay pê. Dersim gerilaone pêro çepore ki, gerillaune sare Kurro re ki çêvere xo kilt nikerdi non dano cı, qarşie zulme dewleta Tirk'i de qarmis keno, sevıknêno ke deste dewleta Tirk'i ra nikue. Çike Dersim'i tarixê xo hata na roze pê asaleti neqesno. Ornagode zê Dersim'i orte şındorane Kurdistane Turkia'de qeytan, orte şındorane Turkia de ki hal vê hal nêno diaêne! Na sevevrao ke, nasyonaliste Kurro ki, dewleta Tırko ki Dersim ra asla vê asla wes nie. Î de daymet êve sık u guman, çime çewt, qerez ra niadane. Dersim'i sero hem bexo daymet siaseto qilerin u gonini virastu, hem ki do virastene.

Turkia, İnan, Irak, Surie'de şındore ke êve zor amê ra ronaêne hem ême i şındoro de, hem ki doyme şındoro de adır voreno. Hêni adır voreno ke kila adiri bia nejdie qonağane zalimo saltênet endi sanino ra. Na adiri xorasaynaêne re qêweti pênikene; nasyonalistane na dugelo paştia emperyalisto ra çorani dorme gureci, neçaro vê mazlumo de sure arda sure ser goni çarçkenê. Êve a goni adır saynenê xora. Na kar pêro êve siaseto gonin êve diplomasio qilerin dino are.

İnan vajime; ewro İnan'de mavene rejime Humeyni u xısmane xo de dismenaine her ke şie bena xorie. Emperyalisti pêro ki zane ne ke rejim uza êve iskence u qetli payra maneno.

Irak'te Saddam solix bile zor keno ra tever. Hemelkan vê ortagone xo ra hurendia Saddam'de ke jü pionede waire tene istikrari u sukutie na sate de bivine, Saddam ju deqa bile texte xo de nêmaneno. Irak vê Surie' de Partia Baas'i textê ra. Xısme Saddam'i(muhalefete Saddam'i) Surie'de lêwe Hafız Esat dere, xısme Hafız Esat ki Irak'te lewe Saddam'i dere.

Turkia ki mavene xuo İnan'i de PKK vê xısme rejime Humeyni taqas kena (vurnena). Kurdistane Irak'i de qarşie PKK de ge paştı dana PDK-I, ge paştı dana YNK, gegane ki paştı dana ra hurdemine pia. Sınırde qereqolu danavirastene, lojistik re dest danavê cı.

Tavi ke PKK ki orte na hoqqabazu de siasete nayno ra xêle xêle çı muse. Halvıke siaseto ke na hoqqabajı(Turkia, İnan, Irak, Surie) kene sade gonıa mazlumo sero amu virastene. Mesela zanaina ma ra gore Kurdistan mavene çor dugelo de bare bio, êve raştie çoremene dugeli ke kolonialistie, hau seserru ra hata nıka dismenie kene Kurdistan'i re. Sire ke eno propaganda, PKK xo ra qeri KDP, zamani ra gore YNK, zovina partione Kurro re *caşş, xain* vana, çepane Tirkore ki vana *ni ajane dewleta Tirkie* (axri tae senik ortera veteê). Peki isan ra pers nikene nêvane *kare PKK Surie de çiko? Kare PKK İnan de çiko? Ni hurdemêna dismeni çinare paştı danevê PKK? Kurre Surie, Kurre İnan'i bine bandıra naynode sekene?* Ama na sate de PKK waire zori, medya, maddiatia. Cı ra persbo ki pere nıkena, çike welatte adır voreno, germo, hararete zori ra mezg amu şu tene... Turkia de dewleta Tırki, Kurdistan de PKK êve zori siaset do giredaene. Hurdemêna ki zerre politika nasyonalizmine de bie hepıs...

Desmala Sure êve siasete xuo sosyalistie ra mesela Dersim'i, xeleşaina Kirmanc-Kızılbaş, Zazau era qesekerdaêne ra tepia ewro virendia siaseti coğrafia Dersim de, metropolone Turkia de, Awropa de daina bie ra. Ewro nêbo ki, meste-bêro na miradi êne hurendi...

Ĝezna Kirmancie ra

Arekerdox.: Ali Kağanaslan

Voreke mî vorekede mîo
Voreke mî sêwa ênie bio
Mî taê ki aĝai re berdo
herkeşi ki dio.
Berdo esto worte mali
bio vindi şio
Hazête mî de ki nio...

Made vane ke:

- Sare mî balîşna sero, gose mî dina sero.
- Kemerê hurendi de girana.
- Gao ke qefelia, gojrie manê wa.
- Ue averde şêro, cigera(ê) mî avoru şêro.
- Haq ke haidare ma biêne, ma ra rie dina néfiştêne.
- Kam ke isone xiravin ra nejdio, Haq'i ra ki dürio.
- Tajia mî tajie nia, tajia mî ke tajie vo, awres nino verê çêvere mî de leune mî nêtaseno.
- Mordemêke vato; cinia mî mî de yar vo, na dêwa mî mî re bar vo.
Xatune ki vata ke; va dêwa mî mî de yar vo, na dina mî re bar vo.
- Bolie darê ra gîna waro, darê ra vata; tî çae honde qefçila.

Ma de qesey kerdêne...

Roze di biray anê çie merdu danê. Zîrfeti pozene u venga xoji danê. Pê koçike zerrê zîrfeti vezêne, koçike hata lete mostte manêna. Jû koçika pake ki anê, xoji re nanê ro u brae ju vano **Êro bira ma xêle waxto, xêre merdu nido. Ba nika bio vêsan, na zîrfeti bêrime cae tari de ronime, ba ki bêro tey boro. Benê cae tari de nanêro. Xoze pê koçika pake weno. Tavi ni hurdimena biray sone şinîe danêwe. Anê ke koçika xoji paka, koçika bine heta lete mostte ra. U brae ju vano ke Êro niade ba çıqa bio vêsan. Hênî ke bio vêsan, koçike hata lete kerda feke xo.**

Jêle ki qewul nikerd

(**Otuzsekiz**)Hiris u heşt tê Heyderu êne tèlewe, camat kenê. Vane pêrodime, yan ki pêronidime. Wortê ra ju vano **Bemê, esmo astirode şa damê Jêle ra, sodir some niadame. Êke xora astir Jêle sereo, dêma ke Jêle vana pêromede. Êke astir Jêle sero çino, Jêle vana pêrode. Tavi vaê Jêle ki afato, quli danowê. Neise, beno sodir sone niadane ke astir Jêle sero çino. Uo ke vato astir Jêle ra dime, xeleşino ra vano: Sima ra mî vake pêrodime. Niade Jêle ki qewul nêkerde.**

Ax bêkeşine!

Howt Miluzu gureto ju here ra, besênikerde barkerê. Vato: **Ax bêkeşine ax. Wortê ra ju vato, Sêvi? Aê vereni cêro ra cî vato: Ax êre lemîne, howt tene bini ke bîvlene ma na here barkerdêne.**

Onca Otuzsekiz!

Keremê Mursai

Otuzsekiz de ma u pie ma, der u ciranone ma, hardê ma, êve kilmie ra Kirmancia ma xêlê xêlê derd u izravi di. Domanî sê mandî, kokume fiqari verê dêsu de mandî, cini via, cenc u cailo re ki saa mirado dest dê mandî. Kirmancie de endi Kerbela'ade nêwie bi. Têr-tur, vergê yavani, hevê darade kewie nêverdai tornonê Mêwrani. Dêwa ma Sexmamedo Xêçe ra, Sirze ra, Ko ra nêjdie 300, an ki daina zêde kes mordemê ma sanai qersuno ver, sanai sungio ver qir kerdi. Dersim hawêr talan kerd, vesna. Wast ke ma ra az-uz nêmano.

Otuz sekiz tarixê ma de pelgade muhima. A pelge qeytan az-uzê ma vir ra gerek ke nêsero-hem ki nêsona. Hata na sate ma u pie ma, pilone ma ma re qesy kerdo. Ardo ra ma viri ke sare Kirmancie dost-dismene xo rind nasbikero. Dost-dismene xo naskerdene ra tepia ki wejife xo ke çiko, biaro hurendi. Ez ki wazon ke onca qale na mesela bikeri. Çike, dismen Dersim'i sero kaode pinti, kaode qefçil kaykeno. Cêncone ma de ki **gonia cêncine tamaro de girgirina**, kote na **kay** hama, na **kay** kaynêbeno. Çike i hêna zê lêade terne ê. Î na **kay** nêzanene!...

Sera 1938 de moa mi vê pie mi ra waire hire domananê xo bene. Qatira çe ape mi Hemed'i taê cilo vê çi ra bar kenê ginenê ro raê, êndi ni eskeri ver pesewe u peroz remêne. Roze pie mi vanu **ez sonu sima re, domano re caê ra non biveni**. Pie mi moa mi vê domano ra bavoke cinia ape mi Hemed'i keno. Çê Çêl'i u çê ap Mirzali de caverdano sono.

Naê bini pia virade Armane ro sone heşine pê ke hae vane, **esker hete Xozat'i ra êno**. Terkune sone bovere Çixek'e binenia Rebet'i. O waxt dê niadane ke, esker zê miluçuko dine ro êno. Tezeli re viradi moa mi de lazêko qız zaf bervenno. Qe bervis ra nikuno. Têde pia zaf tersêne vane **esker na het ra êno . Nika vencê lazek ke hêşia pê vencê lazeki ra êno ma vineno** . Na vatenê de cêrene ra moa mi vane, **ti gereke ya lazeki berze cae hale bike, ya ki ma ra bivişie**. Xore fikqaria zare bervêna vana, **ez lazeki nêerzon xore sima sêre xo wadarê**.

Daka mi ino ra birina ra. Êke tedine ra vişina niadana ke esker nau benu nejdîe naino. Nate-dote xo de dorme xo sêrkena axiri bine biri de cae tenê çale-quye vinena. Destê xo nana ro feke lazeki ser, kuna a çale tenê saçil erzena ra xo ser vindena. Esker ke êno vêreno ra ci, vengê lingone eskeri êno ci. Nêçara mi xêlê ke uza nat-dotê xo pina, gosdana axiri veng birino. Êke beno sukutîe, sere xo darênawe niadana ke esker hau pêyser sono Çixeke.

Uza ra tepia vezena ra hedi hedi heto ke sare ma turo şio o hetî ser sona. Xêlê ke sona rêna niadana ke qatira ke domanu, taê çi vê cilo ra nanê puro nawa êve çor nali verena puro. Naskena êke na qatira çê ap Hemed'i a. Exro ke qatire rema. Qatire qe nêvindena duste xo ro eskeri ser sona. Moa mi xêlê ca ke sona axiri resena vê sare xo. Cêrene ra ci viradi pulusnenê ro puro vanê, **keskena ma to ra nevatêne ke lazêki berzê cae hale bike . Welevê ma rovol...**

Dersim hêfo, Dersim'i ca meverde !

Vore

Hasan Küçük

Sodêr vi. Mordemêk cila xo ra usti ra, kincê xo kerdi pay, şî ke şêro tever. Reê niada ke vore vora her ca bio si-pe. Dave zoninê xo ro, vake:

Cinik cinik ala urze, bio sodêr, to huna kuna ra, urze reê niadê, vore vora rai-olaği gurete, çê dê plizike koll çine! Ma çî vês nemê na puk, na gzevdê. Nika domoni ke uşti ra serdê çine. Mi re Koçike çay bigirenê bia, êve letike noni ra xo rê bori, şêri gemê ra taê kolio biari.

Mordemêk ke nia vake, cinike uste ra xo ser, kincê xo kerdi pay, şîe tever ra niada, unca amê zerrê. Qe vengê xo nêkerd. Şîe dunike, mordemêke xo rê çay na ser, çay ke giria tenê non êve toraq ra ardi verê mordemêk tê xonça sero naro. Peyser şîe cila xo sero nişte ro. Mêrki nezelia dê non, cinike hêni vînetvi tey niadenê, tenê waxt ke kot wertê, cinike vake:

Ənime xo ke, to hata nika kotivia, nika huna kota derdê kolio, na puk, na gzevdê koll çikie? So nika arjêle xıravê ke bia zerrê sova ke, xo rê verdê ronışimê, badêna ke vortis vînet huna so!

Mordemêk reê nat-dotê xo niada, reê ki cinike dê niada qaria, linge kuavê xonça ra non-toraq çarç kerd, çay verda de. Usti ra şî ra cinike ser ke purodo, cinike peyser remê vake:

Haq 've koka vile to sano, ma to mi ra çî wazêna? Tua qaydi kotê ra to ser? To none xo werdo, çae xo simito, pize xo kerdo mird, ma xo rê sekana bike, xo rê to zonêna!

Cinike ke vejie ro rie mordemêki, mordemêk peiser vînet. Reyna şî çêver ra tever dê niada, xo xo rê vake:

Çimê Nêy've korvo, No boyna cor dê keno war. Asmên çêr bio - sêbio? Onca peyser cêra ra amê zerre, Êre torjen kotio?

Cinike torjen ard davê ra mordemêki dest. Mordemêk torjen guret çêver ra bi tever. Peê boni ra oncia gina ro oroji. Şî ke şêro gemê ra kolio biaro. Vore estêne mie. Çığır çinevi. Mordemêk gran, gran oncia şî rest gemê. Hata şî rest gemê ke rind qefelia. Tenê ke gemê dê fetelia daradê mojenê die, şî bine dare dê vînet.

Xo xo rê vake:

Na darê daradê hêwla, naê birnon bon!

Torjen fişt hawa davê koka dare ro, torjenê dienê fişt hawa ke dare ro do, linge xo qışt bie torjen davê linge xo ro. Linge ra goni çarç bie, linge xo singir kerdê. Zirçie ginevê puro, zirça, hard-asmên navê zumin ra. Vore sero meredia ra. İşliga xo çêr kerdê, linge xo pişte.

Xêle waxt ke vêrd ra, teselia xo kolio ra birne. Usti ra xo serke şêro çê, êke recefino! Pê qore xo guret giran, giran koti ra raê. Game ke estenê tenê oroşienê ra, gamena estenê. Lêl ke kot amê rest dêwe. Cinike verê çêverdi bie, çutur ke mordemêk di, vake:

Wuili, to re sevi, to torjen davê linge xo ro?

Mi to ra vake na puk, na gzev dê kolio meso! Tu gos ro mi nina, şia xo singir kerd ama!

Pênia mesêla serke pelge 39

Mesêla Şuaney vê Ağayra

Aredaog: Kamer Taşbilek

Roze lazêkodê neçar beno, terknêno sono jû dêwedê lêwe Ağa'e dê şuaneyine keno. Mavên ra xêlê waxt ke vêreno ra, rozê lazêk nisêno ro xo xo dê fikir keno vano:

Ez hatabê çî waxt lêwe na Ağay dê xizmetkarine bikeri, ala sêri lêwe na Ağa'e xo, xora ke Ağa'e mî destur dano mî, xo rê son welatode bin taqizê ke cae gula xo vetenê ra tepia idare xo ki konu.

Lazek terknêno sono lewê Ağay vile xo kenu çewt vono:

Ağa, ez hau xêlê waxtu ke lêwe to dê xizmetkarine konu. Mî nonu sola to werda, destur ke dana mî xo re son welatu serdê taqizê ke idare xo konu.

Ağa izne danu cêrono ra cî vano: **Xo re to zonêna.** Ağay ra destur guretenê ra tepia lazek terknêno sono jû suke de vejino. Uza de waxtê ra tepia benu mîqenm. Sono mektevo de wanêno beno uzbaşı. Waxte taine xo vejaine ke êno, vano:

Mnêta mî sima ra esta ke, a dêwa ke ez cî ra amu, mî burusne a dêwe.

Minêta şuaneyi(uzbaşı) qebul bena, wejife dane şuaneyi, taê eskero finê ra ver rusnêne a dêwe. Şuane ginêno ra rae sono a dêwe. Waxto ke şuane resêno a dêwe, sono çê Ağay dê kose jûde niseno ro vei nêkeno, naşia xo ra kêşî nêdanu. Tavi mavên ra xêlê waxt vêrdo ra. Ağa bio kokum, çimo ra bio sefil hama oncia ki varetê Ağay hurendi de beno. Kar u gure de lazê Ağay niadanu. Rozê uzbaşı oncia esker fino ra xo ver sono çê Ağay niseno ro. Ne qesey keno ne ki urzeno ra sono. Dî roji ke verêno pira ke hêna uza ro. Manêno roza hireine laze Ağay sono lêwe pie xo vano:

Bau hal u mezal nîa nîa, jû uzbaşı êve eskerone xo ra hau êwru tam hire rojlo ke amê çê ma, ne qesey keno ne ki urzêne ra sono! Pi vano: Ero biko, jû kurşî berê pê çêverê oda dê rone, bê pê

destê mî de bize mî berê kurşî sero ronıştenê de ala no kamo! Dosto, an ki dismeno ez zonon.

Lazek vatêna pie xo keno. Pê destê pie xo cêno beno kurşie uzbaşı sero dano ronıştenê. Ağa veng keno ra xo vano: **Heey wax... hey ...**

Uzbaşı vey nêkeno. Ağa reêna vano: **Heey wax... hey wax, hey wax ximalê dînaa xaine...** Ekê onca uzbaşı veng nêfino ra xo, rêa hireine de onca Ağa veng fino ra xo vano: **Heey waax... hey** Uzbaşı veng fino ra xo vano: **Kokum çinare hande xori ra ax u wax kena?**

Ağa veng ra nas keno ke; **wêee.. no şuane ma o. Şio wendo bio uzbaşı amo. Kose de nişto ro meşmurine keno, qesey nêkeno.** Xo xo re vano, **haaa..nête nei xiravino...**

Ağa cavê uzbaşı dano vano: **Ağâê zê mî blo kor verê dûwaro de mendo, şuanê zê to ki bio uzbaşı amo çê mî, ma dê qesey nêkeno...** Na qesa sero Uzbaşı eskerê xo dano arê ceno kuno ra raê uza ra cenem beno sono..

11.05.1995 Alamania

Vore

Serê mesela pelge 38

Voste şie kote bine çengê mêrde xo, ard berd zerre. Qe pijie ra mordemêki nêkote. Mordemêk kurşî sero nişt ro, cinike cire linge kerdê pak, pişte.

Cire cil kerd ra, kerdvê cile. Ciranu hêсна, amey bi topi. Tenê ke qesey kerdi, juedê kokumi vake:

Şêre taê kollo çê ma ra biarê, ciranê ma na sate dê xo idarê kero, hata ke bi rind Kokumi xo çarno ro waire çêi vake: **Niara tepia kare xo waxtte bike ke, to alange de nêmane!**

Mordemêki sare xo sana ra vake:

Mî gos ro cinia xo nîna, mî vatena cinia xo nêkerde, na ame sare mî serde, mî şine xo singir kerd amune. Ez na ra têpia, cinika mî ke sava hêni konu...

Memik'e Mı!

Teip ra guretâe: Memê Koêkorta

Bao durumê to seno, halê to seno. Jü teibe Aydın ma rê arda tawaêre nêbena. Na teibe pie to ardê, ma nêzo senêna, nêzo veng cêna-nêcena. Ma indi vengê xo kenmê ci. Lao, ti lewê mı de nia ke, ez to de qesei bikerine. Mı ti viradia xo kerdêne, boa to bışantêne mezg u beina xo. Mı qıda u belaa to buguretêne. Mı ti kerda bine peranê Xızırê Khalî, Êlî Şahê Merda, Çifteşehide Ewdileli. Mı destê to do destê İsa Ruhullahi. İsa Heq'i nefis u sıfetê xo ra virastê. Naera şık u şufe ma ci ra çino.

Xêri'e mı ki na aşme dê şono esker, va kağıta dêi ama. İndi ma bime jü ki Xêri bi. O ki hawa şono esker. Ma se kemê, Şahê şehida va şıma cê ra nêkero. Ma xo rê koti benê va bibê.

Kağıta to u perê to ma rê amê. Tı saike ama lewê ma, mı ti kerda viradia xo, qevsingê xo, ti paçi kerda. Mı qıdae canê to guretêne. Berxa mı, Memik'e mı, pio-bıraê mı; Xızır u Khal u kelêka gemiano, Qazi cihano Des u Di İmamano, gerçeğ Er u Ewlia, Embia, mı destê to kerdo destê dina, va heşare şıma bo, şıma cê ra nêkero.

Şıkır ke dost şa bi, dışmen kor bi, ti nêkewta destê zalıma, nêbia feqir, nêbia hesir. To ax nêva, to wax nêva, şıkır ram u keremê deirê. Naza waa to na bazar şona çê xali, di heftêi manena. Mı ci ra va deboe peinir xo de bere, ma aê nêberd. Çimema tede bi, ma va belki Aynur'e êna ita, zamanê lewê ma

dê manena. A ki hawa niame. Çê piê xo terk nêkena. Seba Aynur'e qe meraq meke. Tı zana namus u hesietê Alican senêno. Şar bê sere Aynur'e sond weno. Aynur'e marifeta, xanıma u wezira. Kaite lacê xo kena; ule çê piê xo sera xo kışena. Çê piê xo terk nêkena ke zamane bero ita. Êke biamêne ita axri tae bina ma biêne ya. Qe kesi re meraq meke mı qıdae to; ne pi rê, ne mae rê, ne êi rê, ne aê rê.

Ule, ez ki taê nêweş kewta. Ule, mı xêli nêweşie onte. İta şinê doxtori amêne taine vatêne qelbo, taine vatêne nêzo çiko. Ma balişna kerdêne çoke xo ser, zênde xo nêne ser hetan şodır hewnê mı niamêne. İsan se can keş te bo, ez henên bia.

Ez şia Muş, ule waa mı Hediya xelê mı verde zamet onut. İndi ez berda arda filme mı onut, ez da ayna. Doxtori vake qe caê to de hile u xurde çino. Her caê to sağlemo (*weso-DS*). Qelbê to üzüntü ra (*hesrete u keder-DS*) bio huşk amo pêser. Nê awe ne ki goni tede menda. Des, des u çen derzini tenê ki ilaci dai mı. Ez dolumêna ke şia lewê doxtori vake ti tam bia rinde, hama meraq meke. Mı ki vake ma ez meraq mekeri kam meraq bikero. Ê şari veyvê xo lewê derê, torni lewê derê, laci lewê derê. Ma sekeri ancia çox şıkır rama Dê'i rê.

Her çie ke kewt esker dest, berde şane işkence hini kuê ke xınc kerdê, bie zê lemone, bie feqir u hesiri, reng u ruçuk tede çino.

Şar wazeno ke şoro Awropa. Tı xo rê şia xelesia ra. Taê terse ma ina ra esto, qe meterse, destê to destê Êlî Memed'i dero. Mı ita hewnê xo dio. Şehidê Ewdileli mı ra vake:

Tı qe Memik ra metêrsa. Mı di eskeri kerdê tainê serê Memik' e to. Memik' i saxlamış (sevîknême-DS.) kenimê.

İşallah ê lewê to derê. İna xo ra medê miradiş kerdêne.

Guleemal'a waa to amê ita. A şie ware. Heq çe Memê Sene ra razi bo. Emser çêneke ruşnê ita, xelê ardım da ma. Ez nêşkına nêzo ma mali broşime, meroşime ma ki nêzanime se bikerime. (*Êke qalê Guleemal'e kenê lace daê qesei keno. Silamê xo mı rê esto O ki Tirki qesei keno.-MK*)

Perê o ke to ma rê ruşna ma gureti. Ê perêi qıda u qalxane serê to be. Va şoro rama Dê'i de qelbul bo.

To ma ra puçi, lapiki u telika tiftgeni waşt bi. Ma zaf ceraymê, hama ma tawa nêdi. Maa Lutfi amê ita. A ki zaf cêrê, aê ki tawa nêdi. Va pie to şoro Goşgar, uja qayt kere, belki uja to re veneno. Ma ke bivenime to re ruşnenime, êke ma nêdi ma, ma se bikeme. Verdê cênia lepiki, puçiki, teliki virastêne. Bao bao nika qe kes nêvirazêno. Cênie nikai rehetie derê.

Ez roce şia waranê çê Memê Sene. Ez cor de ama mîleti linga Dundile musne mı. Ez şia serê linga Dundule, mı firqan u amai-ne kerdê. Xo werd u xo qedêna.

Ule heftê kewt ver, lace Berti bi vindi. Bert amê mezela Pir ser. O Pir ra vano ke:

To se ke intiqame Mem'i guret hini ki intiqamê lace mi bice. Mileto ke dorme dê, ci ra vano: **Ti nêheqa, Mem'i qe çie nêkerd, xo re -solci- bi şima uşt ra mordemê xo kerd Mem'i ser.** Ma Seyd Nesemi xurto. Seyd Nesemi neçe caa Mem xelesno ra.

Berxa mı, mı qidaê to guretêne, meşo deniza, seba cênike, seba laik mereq meke. Kuli zaf rindie, ma sebeno, Heq can weşie bido. Rocê şima resene pê. Tı xo rê qayte xo bike, heşarê xo vinde. Sevגיע şari qezenc bike! Şari ver ra tik meşo! Tı ina ra visia, ci ra qesei meke!

Vatena şari qan mebê. Berxa mı, ita ke to xebêra ma bikerdêne, na jûe to nêdiene. Ewro ki tawa nêbeno, xo rê jiati vinde! Tı şia Awropa, qe tawa nêbeno. Qe merzere kesi, ne ina ra qesei bike, ne ki berzê re ci. Uff çixa qefelia. (vengê teibê biria-MK.)

Ez nika rında, pie to rindo. Dewê de çie çino. Çêna Kotan'i lacê Ewni rê waştâ... (Naca dê pie mi kuno orte qesei-MK)

—Ma şerbet werd, qelindê xo şeş bileziki, jû ki metrê zincile. Vanê çêna Ewni lacê Use Heyd'e Çêke rê wazêne. (Apê mi Barko hem berbeno, hem ki qesei keno-MK)

—Memed, mı qidaê to guretêne. Heq esto ke ma defêna jûvini venenime. Kêfe to seno, tı çı hal dêra, durumê to seno mi qidaê to buguretêne? Tı çı hal dêra. Xejube a roce ke çimê ma gine-no jûvin ra.

Wairê Rama zafe to xer u selamet biaro ma jûvini bivenime. Nêşkina ke qesei bikeri. Ez zan ke, ez bi xo to nêvenêna, belki tı u domana jûvini bivêne...

(pie mi kuno qesei)

—Merhaba bao!

Durumê ma rindo seba ma qe mereq meke. Qe çie ra uğraşmış(peskar, qarıs-DS) mebe. Xo teyna duşmuş be.(xo dê serke-DS.) Xo bixelêsne ra. İndi çı qesei bikeri. Va Hezrête Xızır sio sitarê serê to bo. Omodia xo Şahê Vilaêt ra mebirê! Comerdia Dêi zafa. Xo rê rind vinde, alaqa xo her çı ra bibime.

Durumê ma rindo; indi zê veri nêerzene çê ma ser.

(qale eskerê Tırka keno-MK.)

İndi to handê pers nêkenê.

Ê zanê durum senêno.

(ita dê maa mi qese pie mi birmêna-MK)

—Waxto ke eskeri eştêne çê ma ser ina tı perskerdêne, maa to zê bilbilê dina verdê qesei kerdêne. (Piê mi kuno qesei)

—Hini wendêne ke, vatêne: **Qomitanim kelbim pat pat ediyor.**

—Qa tı vana şo ci rê çai serne. Mı ki dina ra va:

Şima her roz, her roz êne ita erzêne çê ma ser, qayte qelbê mi pat pat dano piro. Ez nêşkina şori awê biari.

—Meymanê rê isan lazimo xizmeta dina bikero.

—İna ma şerik tersnaime?

(Apê mi kuno qesei-MK.)

—Memed Ez apê tû a, ma Ercan zewecna, Tata ra torna Kamil'e Zem'i. Ma hona qelind nêdo, ma veyve serêna kenime. (Na raêki maa mi-MK.)

—A bine ki ma anime Xeri'rê, çêna ape daa bine.

Bao Memik, her çie ke dostiê qaito to kenê, va Xızır dina dê bo. Her çie ke dişmenie qaito to kenê, Êli Şahê Merdan va xainie qaide dina bikero. Bine linga ra to lew kena hetan serê to.

Not: Maa mı hem Kirdaski hem ki Tırki kılamo vana. Mı ki çarnai ro Kirmancki-Zone Ma .-MK.

Xêri'e Mı

Merga pie Xer'e mı gırşa
Pala gureto serê bine merge
Ser karê pala cigera mina
Ser karê pala Xêr'e mino

Memik'e Mı

Koê dêwa ma se aseno
Berxa mı zê belêke varo
Cigera mı zê beleke varo

Berxa mı welatê xeribie dê
Her çie ke enê serê merdemi
pero yazi u qedere isana o.

Berxa mı Korta va bivêşo çale dê
Berxa mı Çelker va bivêşo çale dê
Xezül be ê welati berxa mı te dera
Çıxa berxa mı ê welati dê şewle
dana

Berxa mı çıxa mı ra dūr kewta
Cigera mı çıxa mı ra dūr kewta
Xezül be ê welati brxa mı te dera
çıxa berxa mı ê welati dê şewle
dana

Cigera mı milet amê ez hewn dera

Maa mı ni klame coreni ki eştê mı ser. Klamu kirdaski vana, mı ki çarne zonê ma kirmancki.-MK.

Berxa Mı

Ni koi va çinebienê
Va guli bēbienê xıraw
Merdena isani êve emrê Heq'i a
Va na qurbetie çinebienê.
Dorme Varto'i çar koi
Heq Varto'i sağlamışkero
Jû berxa mı wertê dera
Jû berxa mı werte dera

Qaite kemerê na Varto'i ke
Qaite hasiranê çimane mı ke
Dae mı na welat ca nêverdenê
Qedere maa mı nia nêbienê.

Qaite qedere serê mı ke
Belki qedere berxa mino
No çı welatede zalimo
Kam ke ez dia ez da berbiş
Kam ke verd ra ez da berbiş.

Maa mı ni klama ki tırki vana, mı ki çarne zonê ma kirmancki. MK.

Wadbo!

(IV)

Ismail Şahin

Dakila mina kokume!
 Zê sata nikaêne êna ra mi viri
 Kirmancie de vatêne ke:
 Mavêne cinie u camêrde xo
 zê sirre Hezrête Eli'o...
 Ez nêzanon mavêne Ax'i u Besa xo
 Sa nêbie nêçara mi pê mirade xo
 A hata merdene bie kole çê xo
 Heskerdêne wa u biraune xo ra
 Cane xo dêne Naze u Gule re
 ju ki mi re
 Vane suro ke ez amo ra rie dina
 kelê xo bimo balışna xo ra
 Sezdê bia destê xo noro herdi ser
 berva bado kerdê rie xo ra
 Vato:
 Ma re Pir u Kal kero
 Waire dina na jukeke azê ma
 Mi ra qiz biraêde mi amo ra dina
 Namê Seyfi navi pira
 Nêno mi viri ala ez se pê bio sal
 Pers nêkerd... Çae merdo?
 Kerdene wei
 biza kole, mia qerê, manga zerê
 Pê murzori u wenca, gul u çiçegê tire Kela
 Cuandêne dêne arê ke zê cêwair vi
 qatigê destê xo
 Qemis nêbienne ke heve tam kero
 pêro ma verdê nênero
 Deyra bi kince xuê hewli
 Teqia ipega qumasê, kondre Xozat'i
 serva terapistena xo
 puşie cêri, kêfie suri
 Neguretene pira estêne sanduqa xo
 Kilt kerdene, kilt kerdene verê mia xo
 Wastêne ke bikero zemule u cêze
 Gule u Naza xo
 Reu barkerd, nêbie sa pê mirade xo...
 Nika ki daê, êke êno ra mi viri
 hiştiro ra çime mi benê pirri

Coka mi vake ke,
 Xora ke vejay duniko ra
 çêne u canukone ma
 zanon, Kirmancie xeleşina!
 Amay hurendi duwaê Besa mi
 Ez bio Pir u Kal gino ra ra u olağu
 Şio wendexanone dewleta Tırko
 Hata taê ca ke mi wend
 muso puştina Kemalisto
 ilm u irfan ra angore xo
 mi ke gurete tenê bara xo
 Vêse çila momine
 roşti kotera verê çimanê mi
 Mi verê xo çarna hermê çêpi serdê niada
 êke mi ra raver nêçari u gureci
 ju ki cênc u caili veng kenê ra ma
 Terkitone şio
 xafilde baxçê Marksizm'de vejio
 Dest davê çêveri ro, sêwle da ra çimanê mi
 çêvere Sosyalizmi pêyser bira ra
 rêna mi sêrkerd ke
 xeleşaêna qome mi hawa uza
 Desttê xo mi davê ra ke bizeri
 Marks'i mezêla xo ra ustra vake:
 Nêe nê to teyna nêşikina
 Musaina sima hêna kêmia
 Qesey ke gureci u neçaro de
 Hurdi hurdi zalal ke qome xo re
 Bêre têlewe pêr u pia
 Wair ke vêjay heqa xo re,
 êke ardi ra xo viri Komunê Paris'i
 sanino ra qonağê zalimi xo xore!
 Dêma ke daê,
 exro ke mi gos nêkuo pa zê vatêna to!
 Evê na hala ez koto ra destê dewleta Tırki
 Axri ginoro iskenceê Gazike u Sêgank'i
 zulumo ke pi-kalkone ma divi
 peynie de na torne to ki onti
 Poseman nio daê çike na raa mina
 Roştia çimane mi ki va bumuse mi ra...

*94 Asma Amnaria verênê 15

Dersim Welatê Mazlumo No

Gülseren Dağdeviren

Vengê Sêwe

Xêle waxto ke tawaê gonidano zerrê mî de
Geganê êve ajie

gegane êve ters. Nézonon

Tari o

Ne veng ne tawao bin

saake pêro mîlet merdo ita de

Êve reqais şilie vorena tever ra

Çime mî xo ra verêne ra hêni

Pie mî êno ra mî viri xafila

Tepia qina xo çêrkerdê ha vatêne

Êke herediene

mî tawaê fam nêkerdêne

Çaê Haq qina xo çêrkerdêne

U honde şilie vorêne

Huhaise u Haqi

Teynaêne u şilie

Juki pie mî

Tawaê gonidano zerrê mî de

hêni bêveng

Tawaê sono zerrê mî de

hêni bêveng

Çımane xo nonpêro

Cini, camerdi, çêneki, xorti, domoni

kokumi êne ra çimonê mî ver

Zırçaiso hêsnonu

Welatê mîno gonidano zerrê mî de

O Muzur o êve goni sono zerrê mî de

Çımanê xo ke konu ra

dorme pêro bîrr o

bîrr u velg

Hata bîne cigerune xo onconu a boê

Xo ra véron desinde

turli-tamasê çi êne-sone...

êve ters ra ke ên xo

sade desu vinonu dorme xo de

hêni ke zor êno

destune xo konuderg ke

tawaê pê bijeri

besenikonu

Ez ke destune xo çıqaşi konuderg

tenena dûri sono

Saake Ez ita nine, pêe mî ra bê vano

Bervonu, jê domanêke bervonu

Vengê şilie mî ana ra xo

Haq qina xo çêrkeno ya...

O ki zulme xo sere ma ro keno

ezi ki jê pie xo xeveru danu

Hona zerre mî gonidano

ajie nisena ro hêni bêveng

jê dizdi

Bêkeşine ra qarînu

Çımane xo cinon pêro têpia

êve ters ra

Ap Seyd Rıza vejino boverê mî de

tene dûri vindeno hêni

Destê xo keno ra derg

Bê vano Meterse !

Besekonu hêsnonu, şilie hona vorena

hama ez êndi nitersonu

bêkes nine

teyna nine

Pê destê Apê xo conu

raa dê derge esta verê ma de

qaite pê xo nikeme, qeyta

dest vê dest some hêni.

Devrim

Ve birgün gelecek

özlerine dönecekler,

Gerçekleri bütün çıplaklığıyla görecek

Karanlığa boğulmuş yüzlerinde,

o kızıl meşalenin

aydınlığıyla silkinecekler

İşte o zaman DEVRİM

bütün ihtişamı ve soyuluğuyla

kendini gök kubbeden

insanlara serpiştirecek

Uyanacaksınız Ey insan oğlu!

Ve geçmişe biraz hüzün

ve lanetle karışık pişmanlıkla bakıp,

eyvah eyvah

Nerde benim insanlığım

nerde benim dünyam diyeceksin!...

Yoldaş Çayan Dersimli

Dersim Ma re Saltênet o

Hasan Hüsejin Cengiz

To Ma ra Düri Nia

Coru beno ke
can vê cigerê ra
zuvin ra ca bê
Çutur beno ke
Hesen Uşên ra
Uşên ki Kerbela ra
dür bukuyo

Pepo pepo
Qeitan beno ke
Seyd Rıza welate xo ra
Bira Hesen ki Ocağ'e xo ra
harde xo ra bivişio

Hando ke gul vê sosin
koka xo seroê
hando ke waise to
vesanie u tesania marê
zê dermano
hando ke helmê ma dero
kam besê keno To ma ra
düri kero bira HESEN!

Nika name To
welat Dersim'de
feka bilbil dero
Mijdania sodiri ma re ano
Nika name To
welate haştie u raştie de
cae xo gureto
To ma ra
Ma To ra düri nime bira HESEN!

Medet Nêwazen!

Hard u asmen ra veng nêvejino
î ki zuvun ra heredie
Bara ma rê bie kor
Ne silie vorena
Ne ki genim beno sur
Tiji ki ma re çimeşainê kena
Roştia xo ma sero kerda kemi

Asmen silia xo ma re zaf vineno
Hardi hir u bereketê xo bimo
Riske ma giredo

noni ki ma nêdano
Nê ma derdê To çiko
Bava Duzgin!

Nika To çı wazena Gole Xızır'i

Buêr Bava
Ya ki Ana Fatma!
Sima ki waire na welati nie...
Düri vo, düri vo
Sima ki Dersim'de ronıştie

Rakuye çêvesaêne rakuye
Endi sima ra ki medet nêwazen
Hete ra dismen dano ma ro
Hete ra ki diağe ma
ma ra heredie

Çêvesaêne
Xo viri mekere
Na guna vile sima dêra
Ya destur bîdere Dersim'i
Ya ki urze ra pay!

Özgür Dersime Türkü

Ahmet Çetinkaya

Sen

Senki ana sevgisi kadar sıcak
Baba kolları gibi güvenli
Dağ gibi korkusuz dağ gibi özgür
Sen düşmanın ayakları altında
Düşmanın yüreğinde büyük korkusun
Sen ne acayıpsın be hey Dersim

İnsan var genç kıza aşık olur
İnsan var güzel kadına vurulur
Bülbül kızıl güle aşık olur
Sende kız güzelliği var
Sende yar güzelliği var
Sende gül kızılığı var

Ben sana aşığım be hey Dersim
Zalimler zalimdir kıyarlar, yakarlar
Alev olursun, Sen duman olursun
Köz olursun, Sen kömür olursun
Hatta ve hatta kül olursun
Yok edilmedin, yok olmuyorsun
Sen ne acayıpmışsın be hey Dersim

Zalimler Seni topa tutar
Top mermileriyle dövülürsün
Bombalar yağdırılır terbiye edilirsin (!)
Sen ne asiymişsin be hey Dersim
Bombalara Sen terbiyesiz dersin
Miglere, Fantomlara kerg dersin
Taş atarsın, sopa sallarsın
İnsanlık (!) Seni yakar, Seni bombalar
Sen yaşasın insanlık Dersin
Sen ne acayıpmışsın be hey Dersim

İnsan vardır, insandır insanlığı sever
İnsan vardır, haklıdır haklıyı sever
İnsan vardır, barbardır yakmayı
katletmeyi sever

Ben Seni bilirim be hey Dersim
Sen barbarlığın husumetine
uğramışsın
Yakılmışsın yıkılmışsın katledilmişsın
Yine de yok edilmedin, yok
olmuyorsun
Sen ne dokuz canlıymışsın be hey
Dersim

Ey kutsal ülke, ey kahramanlar
ülkesi Dersim

Gökte yıldızın, ayın, güneşin
parlıyor

Yerde Senin hala şimşegün çakıyor
Dayan can ile, bilek ile, yürek ile
Bunca kan, bunca can bedeli bir vatan
Ferman buyurmuş zalimler tank ile
uçak ile

Kurşun ile, bomba ile, ip ile
Sen alışkınsın bunlara be hey Dersim
Dayan kahramanlar ülkesi, Dayan
ey kutsal vatan

Ocak 1995 Stockholm

Mektuvê Wendoğu

Merhaba Arkadaşlar!

Dersim ulusunun geleceği açısından çıkışını zı büyük bir sevinçle karşıladık.

Dersim halkının en zor üretim koşullarında varetği değerlerin acımasızca iliklerine kadar harcanıldığı, Kemalist-kaypak suçlamalarıyla ulusal özelliğinin tarihe gömülmek istendiği bir dönemde bu filizlenme umut vericidir. Lavrion kampındaki kitleniz olarak acilen ilişki olanaklarının yaratılmasını sizden bekliyoruz.

MLKP'den Hıdır

Değerli Desmala Sure Çalışanlarına,

Çıkarmakta olduğunuz dergiyle arkadaşım K.T aracılığıyla tanıştım.

İşlediğiniz konular ilgimi çekti. Bugüne kadar kitle örgütlerinin üzerinde durmadıkları Dersim'in ulusal sorununu işlemeniz geçte olsa büyük bir başarıdır. Bundan dolayı Desmala Sure'ye emeği geçen bütün dostları kutlar çalışanlarına başarılar dilerim. Dostça selamlar

Ramazan Vural

Almanya - 01.06.1995

Açlık,

Savruluşumuz, uzakları aranıp kendi içimizde kayboluşumuzun hazin öyküsü, bir de başkalarının hoyratça sahiplenişimizin dayanılmaz acısı.

Üç derin yarası var Dersim'in, yol yürümesi için sarılması gereken.

Bunlar nasıl gelmiştir meydana?

Belki de bize ait olan bezginlikten - bezdirilmişlikten - yaşamdan bulantı duyma dercesine vardığımız konusunda birleşilebilir. Amma kimse bunlara neden olarak, Dersim insanının başka rüzgarlar içerisindeki tabansız ve kendisini inkarcı doygunluğunu ileri süremez.

Çünkü bunlar aşırı doymuşluğumuzdan değil, tam tersine açlığımızdan, dilimizi, damağımızı kurutan, bizi ateşlere salan susuzluğumuzdan ileri gelmiştir. Üzerinde defalarca düşü-

nülmesi gereken ve bir çırpıda geçilemeyecek derecede önemli olan da budur.

Dersim ruhunun doymak bilmez bu açlığı nasıl giderilecektir?

Tarihi boyunca her türlü açlığın pençesinde kıvranmış bu halkın tümüyle haklı nedenlere dayalı yaşamsal taleplerini şimdi basit, duygusal ağırlıklı dalgalanmalarla karşılanabileceği kanısı yanlıgıdır.

Dersimliler'e özgü sınır tanımazlığımız yalnız bizi değil, bütün herkesi şaşkına çevirmektedir. Bizimkiler için bir ucundan başladılar mı ondan sonra onları durdurabilene helal olsun! Çevrenize bir bakın, her yolun sonuna kadar gider hale gelmişiz. Dersim insanı tanrıyı, dünyanın başka bir yerinde yaşayan bir insandan daha kolay rededer. Bizimkiler tanrı tanımaz olarak kalmazlar, hiçliğe inandıklarını unutarak tanrı tanımazlığı bir din imiş gibi sarılırlar. İşte bizim açlığımız bu derece güçlüdür. Kuralsızlık böylesine hayat tarzımız haline gelmiştir. Bizimkiler yurtlarında bulamadıkları benliklerini başka yerlerde aranıp durdular. Manevi boşluk kaosunda bir tutanak bulup karaya çıkmak sevinci içinde ayak basabildikleri her yeri şapur, şapur öptüler.

Meriç nehirinden geçebilen insanlarımızın görülmeye değer o an ki sevinci, sadece işkençe ve mahkûmiyetten kurtulma nedeniyle açıklanamaz. Avrupa düşkünlüğü, yalnız kendini gösterme merakı ile de açıklanamaz. Bu davranışın başka bir nedeni de ruhsal boşluk ve manevi açıktır. Daha bir zaman öncesine kadar bütün inançlarını yitirdikleri, ya da böyle bir inanç zaten taşımadıkları için içlerinde büyük işler yapmak özlemi vardır.

Dersim insanına kendi dünyasının yollarını açarak, toprakta gizli kalmış bu altını, bu hazineyi bulup çıkarmasını sağlayınız.

O' nu, gelecekteki yeniden doğuşun, dirilişin belki de yalnız Dersim düşüncesi, Dersim inancı ve Hızır'ıyla mümkün olabileceğine inandırınız.

İşte Dersim'i o zaman görebilirsiniz!

Müslüm Günhan

Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu... Mektuvê Wendoğu...

Desmala Sure

Postfach 1904 / 33049 Paderbm

Deutschland (Adresa nêwie)

Ma ve Xêr di alvazenê,

Qomisyono ke ma (wendoğu) Gulane de Mekteva Berza Teknike de (Technische Hochschule Darmstad) virast, serva haqanê mordemi, cira amore diine rusneme sima. Waêne, biraêne êke waxte sima beno, ma re Dersim'i sero xeveri birusne, dewleta Tırka faşiste çî zulum kena, hale mileti çituro! Wes u war bımane!

14.06.95 **Asmen**

AStA der Fachhochschule Darmstad

Desmala Sure

Postfach 1904 / 33049 Paderbm-Alm.

Ma ve xêr!

Eve ney ra amore 3 ine Internationale Stimme'y kuno sima dest, uyo ke mı vato, hete **Komisyone Serva Haqanê Mordemi ra (Meschenrechts-referat)** vejino. Na rae Dersimi ser ek nuşino tede (qaiyt ke pelge 12). Omid kon ke waxte vere ma de harekete milete ma ser daha hira bo. Eke nejdî de serva Dersimi sewe ya ki çie de mendere ney bîbo, rınd beno. Bine politika ke Dewleta Tırka Faşiste u milliyetçie Kurri hona kenê, hona zaf mordeme ma esto. Gereke çımane dine u yi alvazê binu bêro rakerdene. Çike aseno ke, meydana politikay de zanıtis u famkerdise mordeme ma pelexio u do sanito ve çeletie (Çeletia ke ma vineme ya ki ma re çeletio). Hunde beso, von kare sima ver de xeyle xêr bo,

RAVER!

Wes u war bımane.

20.07.95 **Asmen**

AStA der Fachhochschule Darmstad

Desmala Sure'ra

Alvazê Semti-Wendoğe Delali

Gore na mektuvone alvaz Asmen'ra, Technische Hochschule Darmstad - Alaman'de **Komisyone Serva Haqanê Mordemi** amu virastene. Komisyon name **Meschenrechtsreferat**'ra demnuste keno vila. Wazeno ke na demnuste de heqa Dersim'i de zulume Dewleta Tırki, zulume torne Mewran'i binusno. Gore na karkerdena delalie ra ma ki wazeme ke êve can senikina sima wendoğone delalio, alvazone semto paşti na dostone xo dime. Eke este simade materialî, zovina vatêne sima adresa Desmala Sure're birusne. Wesu war bımane. Weşie-semtie sima ra kemi nêbo.

Sayın Cengiz,

Satırlarıma başlamadan önce mücadelerde başarılar dilerim. Beni tanıyacağınızı zanetmiyorum. Çünkü iki veya üç defa kısa kısa görüşmemiz olduğundan hatırlamanız zor. Ben şimdi cezaevinde tutukluym. Bazı şeyleri uzun uzun yazma olanağım yok, fakat size ait birkaç kitap ilgimi çektiği için yazma ihtiyacı hasıl oldu. Amacım daha geniş bilgi sahibi olmak. Her ne kadar Stalin konusunda görüş ayrılığımız varsa da burada Alevilik ile ilgili konuları daha derin incelemek ve bu konuda daha derin bilgi sahibi olmak istiyorum. Şayet bana bu konuda yardımcı olursanız memnun olurum. Kitapları gönderirseniz maddi değerini tabiki ödemek istiyoruz. Göndereceğiniz bu kitapların bedelini Ç. Kahraman'ın kardeşi tarafından karşılanacağını burada bildirmek isterim. Ç. Kahramanla aynı odayı paylaşıyoruz. O'nun da selamları var. Teşekkürler. 17.8.1995
London **G.A.Kılınc**

Sayın Desmala Sure ilgililerine

Derginizden anlaşılıyor ki en çok **Dersim**'i konu etmişsiniz. Ayrıca Anadolu'da Aleviler'e çekirtilen zalimce olaylar tarihsel olarak işlemişsiniz.

Bence Alevi demek ya da denince, önce nufusunun %99 nun Alevi olduğu Tunceli veya diğer adıyla Dersim akla gelir. Aleviler üzerinde çevrilen entrikalar henüz yeni değildir.

Şöyleki : Selçuklular ve Mevlana, Hacıbektaş-i Veli zamanında başlayarak günümüze kadar devam edilen zalimce yalanlar ve katliamlar artarak sürüyor.

Hiç aklınıza geldi mi acaba bunlar neden oluyor? Neden başını gizlice çeken bu alçaklar yaptıklarının faturasını gaflet uykusuna yatırdıkları sunni Türkler'e çıkarıyorlar?

Şöyle pratikten bir bakalım; Türkiye'de MHP adı altında kimler Türkçü geçiniyor, kimler RP li geçiniyor ve kimler olayların başını çekiyor, Trabzon'dan ve Rize'den ne yankılar çıkıyor?

Bunlar eski Rum imparatorluğunun dölü değiller mi? Bunlar değil miydi Yavuz Sultan Selim'in annesinin Rum oluşundan dolayı Yavuz'u bir güzel doldurup Şah İsmail Hatay'ın üzerine saldırtarak Safevi devletinin sonunu getirttiler!

Şimdi bakıyoruz içinizde sivri politikacılardan bir çoğu Çerkez, Rum, Gürcü ve Ermeni. Bu sözümü yabana atmayın. Bugün PKK'nin başını çekenlerin çoğu Ermeni, Laz, Çerkez. Ayrıca çokta safız. İçimize giren ajanları beslemekte ve değer vermekten kaçınmıyoruz. Deminde söylediğim gibi RP'nin ve MHP'nin başını Çerkez, Laz, Gürcü, Ermeni çekiyor.

Ben bunları bizzat gözlerimle şahit oldum. Mesela Alevi inancının en büyük düşmanları bu saydığım unsurlardır.

2 Temmuz 1993 te Sivas faciasının içinde bir çok Laz, Çerkez bulunuyor, bunların doğum yerleri Trabzon ve benzeri yerlerdir. Hatta saydıkları sanıkların içinde oflaz soyadı da vardır.

Ülkemizi kimler yönetiyor? Atatürk'ün ölümünden sonra çok partili döneme geçiliyor. Bunların kahramanları kimlerdir? O günden bugüne hiç bir Türk kökenli Alevi veya Sunni devlet kurumlarının başına geçemiyor. Ülkeyi resmen çerkez, Gürcü, Ermeni ve Laz yönetiyor. Ve biz kalkıp gaflet uykusuna yatırılan zavallı Sunni Türklerin günahına giriyoruz. Onlar sersemleştirilmişler. Onlar hiç bir şeyin farkında değiller, onlar ancak olanları seyr etmekle yetiniyorlar. Ve biz de seçim zamanı geldi mi Ermeni kökenli Kel Süleyman'a oy veriyoruz. Tansu'nun Rum olduğu tamamen bilinmektedir.

1938 de neden Dersim yok edilmek istendi? Sebebi ve düzenleyenleri kimlerdi? Bunlar halkı neden ille de isyana teşvik ettiler? Seyit Rıza'yı kimler idam ettirdi? Seyit Rıza Atatürk'ün huzuruna neden çıkmak istedi?

Benim sizden istirhamım Atatürk'ün geçmişini iyice incelemeyen ve onun yaptıklarını araştırmadan ona

boş yere düşman olmayınız. Bizim asıl düşmanlarımız Fevzi Çakmak, Abdullah Alpdoğan, Celal Bayar ve İsmet İnönü'dür. Bu saydığım kişiler Atatürk'ün de can düşmanlarıdır.

Diyeceksiniz ki buda nereden çıktı?

Nedeni açıktır. Kurtuluş savaşında Atatürk başarılı oldu. Bütün Anadolu halkı O'nu sevdi. Bu durumu gören bu vicdansızlar Atatürk'ü gözden düşürmek için bir büyük oyun hazırlamak istediler. Değerli arkadaşlar 1938 de bize darbe vuranlar işte bu saydığım kişiler idi. Atatürk hiçbir zaman Alevi düşmanı olmadı. Hatta Baki Öz diye bir kardeşimizin kitabında, Atatürk Elazığ ordu evinde senede bir kez cem düzenlediklerini yaptıklarını yazar.

Bize ve Atatürk'e düşman olan bu kişiler asla Türk değildiler. Bunlar Türkleri perişan etmek için hala günümüze kadar çırpınip duruyorlar. Türkleri sevmedikleri için onları bölmek ve birbirine düşman etmek gerekiyordu. Türkiye'nin zenginleri de, politikacıları da bunlardır. Atatürk'ün ölümünden sonra çok partili döneme geçildi amma sağ-sol kesimleri gene bugünkü gibi onların egemenliği altındaydı.

Şöyleki: Bütün bankaların başlarına ve devletin başına çeşitli dalaverelele egemenliği altına aldılar ve devam ediyorlar. Amerika bunlara sahip çıkıyor çünkü, onlar da Türkler'in beyaz derili olanlarıdır.

Egemenlik ellerine geçtimi bol kredileri bu sarışın, mavi gözlülere sağlıyorlar. Onlar da böyle bir saltanat ellerine geçmişken faydalanmaz olurlar mı!

Şimdi gelelim Türkiye'nin zenginlerine ve mensup oldukları milliyetlerine: Sakıp Sabancı-Ermeni, Süleyman Demirel-Ermeni, Cem Boyner-Çerkez, Uzanlar ailesi-Gürcü, Kenan Evren-Makedonyalı, Doğan Güreş-Gürcü, Tansu -Rum(Laz), M.Karayalçın-Laz, Mesut Yılmaz-Laz, Deniz Baykal-Çerkez, Son Kültür bakanı İsmail Cem kesinlikle Türk değildir. Özallar-Kürt, Koçlar'ın hepsi de maviş gözlü şirinlerdir.

Bu meselenin diğer bir kanıtı da, kurtuluş savaşında Çerkez Ethem ve yandaşları Atatürk'e karşı ayaklanma yapmadılar mı? İşte bu durumları gözden geçirin ve öyle Atatürk'e karşı düşüncelerinizi söyleyin.

Bugün Türkiye bu hale düşmüşse Amerika ve yandaşları olan ve iç düşmanlarımız Çerkez, Rum(Laz), Ermeni ve Gürcüler'dir.

Bakın Atatürk'ün ölümünden sonra Fevzi Çakmak, İsmet İnönü ve Celal Bayar takımı Türkiye'de Komünist düşünceye önem verenleri bulabilmek ve onları imha etmek için ne yapıyorlar biliyor musunuz?

Önce bir komünist parti kuruyorlar ve o tuzağa düşenleri hemen anında imha ediyorlar. Size birde şu zamanlarda Alevilerin alehinde HBB televizyonunda Cemal Şener oturmuş M.Ali Buldan denen eşşek oğlu eşşekle Alevilere olmayan namussuzlukları anlatıp duruyorlardı. Bu iki köpek de Doğu Karadeniz'lidirler. Yani bizim toz kondurmadığımız o güzel Lazlardır. Çerkezler ve Lazlar Atatürk düşmanıdır. Bunlar Atatürk'ü sevmedikleri için Alevileri de sevmezler. Türkleri, Alevi-Sunni ayrımı yaratmak suretiyle biribi-

Devamı sf. 49 da

rine düşürüyor ve devletin bütün kademelerinde yönetimleri ellerine geçirmiş bulunuyorlar. Yine devletin yönetimini uzun süre gasp eden Fevzi Çakmak -Arap, İsmet İnönü'nün milliyeti belirsiz olmakla birlikte gelini Sevinç İnönü'nün kızlık soyadı Türkçe değildir. Meclis başkanı Hüsamettin Cindoruk Makedonya asıllıdır. İşte yönetenlerden en sonuncusu Tansu Çiller Rum olduğunu Fransa' da açık açık söylemişti...

Yani bugünkü Türkiye Cumhuriyeti' nin yönetenlerin tümü asla Türk değildir. Birkaç tane varsa da göstermelikten başka bir şey değildir.

Şimdi gelelim bizim Dersim'imize: Bu darbe kimler tarafından vuruldu? Niçin böyle bir şeye ihtiyaç duyular? Bu sorulara verilecek cevapların bir kısmını **Dersim Raporları** adlı bir kitaptan aldım. Okuyun, sizler de şaşıracaksınız. Yalnız bu kitabı yazan kişi anladığım kadıyla PKK'lidir. Çünkü her nedense bizi ille de Kürt göstermeye çalışıyor. Yazarın adı Faik Bulut, bu kitap ikinci baskıdır. Ve öyle anlaşılıyor ki yazdıkları tamamen doğru söyleyenlerin ağızından bu bilgileri toplamıştır.

Şimdiki düzen yani Fevzi Çakmak'tan bu yana Türkiye'de aşırı imamhatip okulları, camiler ve Kur'an kurslarına büyük önem verildi.

Fevzi Çakmak ve Topal Laz Osman'ın Dersim'e yaptıkları zulümleri, Faik Bulut'un yukarıda sözü edilen kitabın bütünü okunduğunda sanırım şöyle bir silkinirsiniz. Mevlana onların en büyük önderi, Aleviler' in en büyük düşmanıdır.

Seyit Rıza'ya yapılan zulüm karşısında Seyit Rıza'nın, **Beni Ankara'da asın. Ben Atatürk'ü görmek istiyorum...** diye inim inim inletmiştir. İşte bu cümle Faik Bulut'un sözü edilen kitabında geçiyor.

Bu oyunu hazırlayanlar Fevzi Çakmak, İsmet İnönü ve Celal Bayar'lardır. Halkı isyana teşvik etmek için Topal Laz Osman diye bir haydut askerden çağırıyorlar, **Laz şehirlerine git hapishanelerden ne kadar haydut, katil varsa topla getir! Tunceli'de olay çıkarmak istiyoruz. Bu katliam ve sürgün hareketini gerçekleştirebilmek için bize çeşitli gerekçeler lazımdır...** diyorlar. Eeeh öyle ya, Atatürk'ü başka türlü nasıl kandırırsınlar... Elbette ki halkı isyana teşvik etmek lazım ve de başarılı oluyorlar.

İşte sözü edilen kitabın 203. sayfasını açın ve okuyun ki, Topal Laz Osman O zavallı insanlarımıza, kadınlarımıza, kızlarımıza ne acılar çektirmişler. Ve oturun ağlayın... Şimdi 203. sayfadan size birazını aktarmak istiyorum.

Başlık: Laz Osman Asker Kaçağıydı

Dersim'in başını yakanlardan biri Laz Topal Osman'dı. Dersimli'ye kan kusturdu. Elinden gelen her kötülüğü yaptı. Adam öldürmekten tutun da kadın-kıza tecavüze, soygunculuğa kadar her pislığe bulaştı. Bu Topal Laz Osman Çanakkale 'de dövüşürken ayağın dan vuruldu. Hastanede iken firar ederek memleketine gitti. Bölgedeki hapishaneleri dolaştı. Mahkûmları karşısına dizdi. Ne kadar katil, çapulcu ve cani ruhlu varsa etrafına topladı. Mesela çete elemanlarının hepsi uzun boylu, kelli-felli kimselerdi. Tek adam öldüren bu çetede yer alamazdı. En azından beş-altı adam öldürmüş olmak gerekliydi. Ya da büyük eşkiya olmak lazımdı. Laz Topal Osman çeteleri Koçgiri is-

yanında çok gaddarlık yaptığı için Alişer Bey onu izlemek üzere Dersim'e geldi. Ayrıca tüm Dersim Aşiretleri kendisini yakından izledi.

Nihayet Erzincan' ın Mıgıjik köyünde Laz Topal Osman kısırdı. Dersimliler, bu çeteyi Topal Osman' la birlikte ortadan kaldıracaklardı derken o zamanın askeri paşası imdadına yetişti. Topal Osmanı kurtarmak için arabuluculuk yaptılar. Görüşmeler sürerken, orada bulunanların içinde Türkçe'yi en iyi konuşan Ovacıklı Xır Oğulları' ndan Eyüb Bey şu sözleri söyledi: **Meyvanın kirazi, insanın da Lazı çürüktür. Hiç güven olmaz. Buna rağmen askeri paşa, Topal Osman'ı kurtarmayı başardı.**

Sayın arkadaşlar, bütün bu anlattıklarımın büyük bölümünü Faik Bulut'un **Dersim Raporları** adlı kitabının ikinci baskısından okumuştum. Ayrıca Fevzi Çakmak'ın nasıl bir insan olduğunu da onu meth eden bir köpeğin kitabında okudum, okumamışsanız mutlaka okuyun derim. Kitap, A. Rahmi Balcıoğlu tarafından **Büyük Mehmetçik Fevzi Çakmak** olarak isimlendirilmiştir.

Faik Bulut'un adı geçen kitabının 31. sayfasında hakımızda bu saydığı generallerin raporlarındaki 7. maddesine göre, Dersim halkının aslında Oğuz boylarından gelmiş Türkmenler'dir deniliyor. Benim kendi görüşüme göre, Horasan'dan geldiğimizi bütün büyüklerimiz biliyorlar. Ve bize hangi milletten olduğumuzu söylemiyorlardı. Sadece **bizler evladı Resül'üz** diyorlardı.

Ziya Şakir'in Horasanlı Eba Müslim'i yazarken baş sayfalarından birinde Hz. Muhammed'in kökünün Horasan'dan Arabistan'a giden bir Türk olduğunu ve Arap kadınlarla evlenerek sülalenin böylece devam ettiğini yazıyor. Bu ilginç bilgileri hiç unutmadım. Bizlerde, onların çektiği acılara yani Kerbela olayına en çok sahip çıkan Horasan Türkleri olduğumuza göre mantığa uygundur.

Bu yazdıklarım bildiklerimin sadece bir bölümüdür. Size uzun uzun yazmak istedim amma, siz bu yazdıklarımı okuyucu mektupları kısmına yazacakmışınız bilemem! Eğer yazımı yayınlarsanız daha yazacak neler var neler...

Bunu neden yaptım biliyor musunuz?

Beni üzen bir haber okudum Hürriyet Gazetesi' inde. Haber şöyle: **Tunceli-Erzincan arasında bir yerde 14 TIKKO'cu öldürüldü.** Anlayamıyorum, bu gençleri dağlara neden gönderiyorlar! Bu bana göre en büyük hatadır. Komünist düzen diye bir şey kalmamış. Düzeni değiştirmek için, düzenin içine girerek belki bir şeyler insan yapabilir. Şu dağlarda kim var, ne yapmak istiyorlar oralarda anlayamıyorum?! Mücadele vermek için toplumla oturup insanca konuşulur. İnsanlar şehirde olur. Partiler şehirlerde kurulur. Dağda ineklerle mi mücadele verilir? Hayret! İşte insanları tuzağa getirmek için önce dağa gönderirler, sonra da ajanlar düzene haber verir, dolayısıyla emeklerinizi boşa çıkarırlarrr... Allah size akıl versin!

Zeynep Kocademir - Almanya

Desmala Sure'nin notu: Okuyucularımızın mektuplarını müdahale edilmeksizin yayınlamak prensibimizdir. Mektuplarınızı küfürsüz ve daha seviyeli bir dille yazmanızı diliyoruz.

Mavê Xêrdi!

Pêro rindekiê lewê sima dêvo. Xêle waxtu ke mi wastenê towaê binusninê, nêbi...

Mi ke qelemê guretê destê xo, dêka mi amê ra mi viri. Xêle serre xo estê. Belka ne-way serre ra jêdera nika. Ez ke tene qız vine, dêka mi o çağ dêwe dêvie, hetê moa mi êy pêro ki dêwe dêvi. Dêka mi ke gegané amêne çê ma, ma saatu ra pia qesey kerdenê. Serra heşirena hiris u heştine - Otuzsekiz'i, acia miletê ma Kırmancu seru. Her daimi ki mi ci ra her çi pers kerdenê. Êke qesê xo ke qedenenê vatenê:

Sima nika honde fam nêkenê, nêzonenê cigeram welat çi-ko! Roze êna sima değer zonenê, roze êna sima ax-wax kenê, towaê destê sima nêkuno!

Gonia ma esta serê na hardu de. Gune sima nika ra qımetê welatê xo bizonê.

Êndi beso, towaê bikerê! Towaê ma nêmend ke ma vindikemê. Sima cênci nêverday ke wairê welati vejiê. Êke kar anê qesekerdaane qolao na Avrupa dê. Gune ma bêrime têlewê, welatê xo dê waire welatê xo vêjime. Xêle guna cêncu esta vile sima dê. Gune sima na guna vile xo ra berzerê.

Mi, olvoze mi terkitenê şienê iê ke vatenê, **Ma devrim kemê** ...ine gostenê. Cênci vimê, gonia ma girienê. Ma xo xo de vatenê; **hêa pilê ma raştie ama zaman, zaman viren nlo.** Ma oncia şienê iê ke **devrim kenê** ine gostenê. Her jü caê ra sare ma kerdenê pırr. Ma ki vatenê **hêa raştio.** Êve na delge xêle cênce ma, olvoze ma bi-ne lingu dê şî, hona ki sone!

Key ke Desmala Sure kute destê mi, mi ke wanit, mi niada ke iê ke sare cencu kerdenê pırr vatenê **nia bikerê hêni bikerê,** nika ki vanê **ax-wax welatê ma, miletê ma, cênce ma, ma sokerd!**

— Dêka mi rê —

**Hondê duri mevındê,
duri meso hêni.**

**Bide destune to paçkeri,
peiser meoncê.**

**Towaê vazê, qesei bike,
meso nia bêveng**

**letei meke zerre mi nia
qêriv.**

**huwaise xo caverdê
qeni,**

**mi cameverdê nia teina,
na çêle de nia bêkes.**

Pilonê ma ke (Koku-mone ma) vatenê **hêni nlo, niaro,** pero pia ino de cepê guretenê, heqereti kerdenê. Na dafa ki, êve bêçike ra koku-mo feteline ke towaê ci ra bimuse, binusne...

Bêrime na roze. Des-mala Sure ama more des u çorine, êndi milet zoneno ma kamime, çikime, koti ra ameyme. Na milet kor nio-xêg nio, her çi ki fam keno. Welatê ma vesêno, jê hiris u heştine-Otuzsekiz'i her ca dê goni sona, hetê jü ra Tırk, hetê bin ra ki Kurr pê her çiê ma kaê xo kenê. İson çutır dest-paune xo giredano, nisenoro!

Di-hire qese mi estê, na qesanê xo iê ke vatenê **Ma devrim kemê, ma ke devrim nêkerd towaê dê haqa ma çina, nêbena...** inore vonu.

Ez vişt u di serri dêrune, olvoze minê jêde nika wes nie. Pêro ki raa sima ra binê lingu dê şî. Wêjatê welati zonenê, hona ki sima ke êne tê lewê meselunê xuo virenu qesey kenê, o ra dima ki jumin ra heredine.

Êndi beso, towaê bikerê! Towaê ma nêmend ke ma vindikemê. Sima cênci nêverday ke wairê welati vejiê. Êke kar anê qesekerdaane qolao na Avrupa dê. Gune ma bêrime têlewê, welatê xo dê waire welatê xo vêjime. Xêle guna cêncu esta vile sima dê. Gune sima na guna vile xo ra berzerê. Na satê xatırvê sima.

Gülseren Dağdeviren

İsveç Alevi Kültür Merkezi Amê Virastênê

(Sentrume Kulture/Zagone Elewi)

1995 Asma Gulane 27 ni de İsveç de **İsveç Alevi Kültür Merkezi** (Sentruma Kulture / Zagone Elewi-İsveç) amê virastênê. İsveç de dugelone teveri ra Elewie muaciri xêle estê. Turkia, Kurdistan vê Dêrsim ra ki faşista Dewleta Tırki ver ra xêle Elewi remê amê İsveç. Virastêna **İsveç Alevi Kültür Merkezi** de Elewie orte şindoranê(şindore resmi) Turkia emeg werd. Sire virastênê de tedarêke caê pêseramaênere, resmîet ilan kerdênere(kare bürokrasi) sare İsveç ra xêle doşti, demokrate-roştberê Tırke İsveçi êve zerri ra erğatie kerdî. Kurro ra, Zazau ra dostê Elewio ki paşti dêra ci. Peynie de virastêna **İsveç Alevi Kültür Merkezi** İsveç de resmîette amê qevulkerdêne.

Destura **İsveç Alevi Kültür Merkezi** ra gore mexsede xo ; wair vejaina Kulture(Zagone) Elewi -Kızılbaşine, serva wedardaina zor u zulmê serê Elewio vê zovina saro, zor u zulmê serê nêçari, gureci, wendoği, roştberi, matbuati...vs. Serva na kari re kam ke qêret keno, gure keno ino re êrğatie bikero, paşt ra ci do. Demokrasio ke êve raştie ra tey Elewi pê identitetina xo (koke qomine-sarina xo), xo dane qevulkerdene virastena demokrasio henêni de kar bijero xo ser. Hurdemine heto ra, reydarone(qeyd biay) **İsveç Alevi Kültür Merkezi** vê qome İsveçi imise zuvini kerdênere, êve retia naşia xo zuvini daênere cad-qêret bikero...

Reydare(qeyd biay) **İsveç Alevi Kültür Merkezi** ki nika ra dêyrae. Hergu mlet ra paştari, doşti, erğati estê. İta ra ki belio ke ma teyna nime, ma ke xo re wayreni bikeme sar ki ma naskeno.

Gore guretêna xeverone ma ra, 1995 Asma Paiza Orti 21 ne de Stockholm-Cafê Marx de reydarî xo vê xo sêwade naskerdoğina zuvini çêkene. Onca 1995 Asma Paiza Pêne 19 ne de ki **İsveç Alevi Kültür Merkezi** sêwade wesê organize keno. Serva na sêwe Dêmi vatoğe Elewio Musa Eroğlu re ki meymanine re momi rusna, silaiê davê ci. Xora ke manêe nêvêjia **Musa Eroğlu** meymane Ma Elewione İsveçi o. More 16 ne de **Sentrume Kultura/ Zagonu, Waqifo** sero xerweşie zê vatena xo qesey keme.

Virastena İsveç Alevi Kültür Merkezi de emegê kam ke tey esto, **Desmala Sure** bexodarine u weşia / alvazo wazêna! Sare Elewi-Kızılbaşî u cephe demokrasi, va pê na kar u gure simao delali sabo. **Miradê ma hênio ke, İsveç Alevi Kültür Merkezi hata peynie paldar bo! Wesuwar bimane alvazêne delali!**

DESMALA SURE

BULTENE **KORMIŞKAN**'İ!

İsveç de Zazau ra taê alvazu êve zonê Dimilki name **KORMIŞKAN** ra demnustêe vet. Demnuste Zon u Kulture Zazau sero gurino. Na sata tenge de dorme ma Sare Kirmanc-Kızılbaş, Zazau de hande adir vortene ra tepia karode nianenu delali êve raştie ra qêwete dêve ma. Hando ke **KORMIŞKAN** cephê demokrasi de ca guret, hando ke xeleşaina Zazau vê kalêka gureci u neçaru de guria, paşt dêra ci, **Desmala Sure** hem manen hem ki qeweta xo ra gore madden paşt danara ci, tê kalêka de gurina. Naê ra şife xo çinebo! **Bimbarek bo, qêwete sima ra kemi nêbo!**

Desmala Sure

Dış Kaynaklarda

KIRMANCLAR KIZILBAŞLAR ve ZAZALAR

Birinci Kitap

SEYFİ CENGİZ

Desmala Sure Yayınları
Fiyatı: 24 DM

SEYFİ CENGİZ

DERSİM ve DERSİMLİ

Desmala Sure Yayınları
Fiyatı: 15 DM

Kitapları temin etmek isteyenler, kitap ücretlerini **Desmala Sure**'nin Kontosuna yatırdıklarına dair fişî adresimize gönderirlerse kitaplar adreslerine derhal postalanacaktır. Adres için lütfen ön kapağın iç tarafına (sayfa 2) bakınız.

Şêre Dêrsimi Seyd Rıza Vengê Dêrsimi Kotra Dina!

Şêre Dêrsimi Cengaver Seyd Rızay yadkerime !

Seyd Rıza Mewrani re xof, Dêrsim re sitare bi.

O, helie koune Munzur Bavay, omedia Kirmancie bi. Serva xeleşaina hometa Kirmancie-Dêrsiml, qarşie zulme faşista Dewleta Tirk de ceng guret dê. Vile Dêy ronaênere xayniene u bêbextia Mustafa Kemalî pênikerde. Seyd Rızay zalimo re sare ninavê ro. Ey, virendia qome xo de serva Namus u Şerefe Dersimi dapêro.

Şêre Dêrsimi-Pile ma Seyd Rıza, 58 seri ra raver Asma Paiza Pêene 15 cine de qome Xo ser ra bi ca, hama na ca biaêne destê Seyd Rızay ra nêbie, çike gonewera Dewleta Tırki Seyd Rızay vê tae cengavero ra alvazê Dêy Xarpet de eşt ra dare. Waxto ke fişt ra dare Seyd Rıza hawta u ponc seru ra zêde bi. (Tainê ra gore dar estena Seyd Rızay u cengavero ra alvazane Dey Asma Paiza Pêene 18. de bi, êve Seyd Rızay ra hawt, taeki vane des u zu teney este ra dare.)

Coka ewru vengkeme ra Seyd Rızay Vame ke !

Pir'em ! Ağdat de miro ke legane de mendvi niverdiade, To ra dime ewladone Dêrsimi Sosyalizm ra miraz estvê ci. Mir endi bio tirs qavê xo de nivendeno, potene wazeno... Lêe keTo nayve dê awê diay husk nêbi. İno nika az do, lesê esta her jü vizoa harde Dêrsim sero. Na lêy ki sosyalizm ra badros bi, badros ki gureto. Nika ki name To Seyd Rızay ra çiçeğ dane, boa xo dora dina.

Hêyrane çalim u cêsarete To Seyd Rızay !

Dêwr dêwre Kirmancia verêne nio, dewr vuruyo. Hama Pir u Kemalia To sero sond wemê ke, weşle ke To Pire ma Seyd Rızay kerdbi amêy hurendî, qe Xo vermekue. Kare To nêmezet nêmand, ewro xêle doste ma este, vengê Dêrsimi kotra dina.

PİR'EM TO RET RAKUE !

Wa u birae ma ê delali, alvazê semti!

Kot bemê va bivime, hando ke destpera ma ame Asma Paiza Pêene mavêne 15-18 ne de darestena Seyd Rızay u alvazane Dey sero beyannamu vilakeme, seminero, sêwo virajime. Awropa u pêro alemi zulme Dewlêta Tırki ra xevardar kerime - pêhesnime !

**WESBO DOŞTIE O BIRAİNA PÊRO SARU !
DÊRSİM HÊFO CA MEVERDE !
BERXUDARBO DÊRSİM !**

DESMALA SURE